

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**NEVŞEHİR İLİNDE EKOTURİZMİN GELİŞTİRİLMESİNE
YÖNELİK YEREL PAYDAŞLARIN GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hasene Nur EĞRİBAŞ

Danışman

Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ

Nevşehir

Aralık, 2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Hasene Nur EGRİBAŞ

“Nevşehir İlinde Ekoturizmin Geliştirilmesine Yönelik Yerel Paydaşların Görüşleri” adlı yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Hasene Nur EĞRİBAŞ

Danışman

Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Duygu EREN

Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ danışmanlığında Hasene Nur EĞRİBAŞ tarafından hazırlanan “Nevşehir İlinde Ekoturizmin Geliştirilmesine Yönelik Yerel Paydaşların Görüşleri” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

13./12./2019

JÜRİ

Danışman: Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ
Üye : Doç. Dr. İbrahim İLHAN
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Emin ARSLAN

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun 07/01/2020 tarih ve 2020.02.20

sayılı kararı ile onaylanmıştır.

07/01/2020

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışma süresince tecrübesi ve bilgi birikimiyle bana yol gösteren, tezin bütününe anlamlı hale getiren, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam; Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ'a, çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Erdoğan ÇİÇEK'e, Dr. Öğr. Üyesi Sevil SUNGUR'a ve tez hazırlama aşamasında bana büyük destek veren arkadaşım Aydın İNAK'a verdikleri destekleri için; akademik hayatımda desteğini esirgemeyen babam Ümit EĞRİBAŞ'a, benim en büyük destekçim olan annem Sevgi EĞRİBAŞ ve kardeşlerim Cansu ve Şükrü EĞRİBAŞ'a ve bana olan sevgisini her zaman hissettiğim sevgili eşim Furkan GÖK'e bana verdiği sonsuz destek için teşekkür ederim.

NEVŞEHİR İLİNDE EKOTURİZMİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK YEREL PAYDAŞLARIN GÖRÜŞLERİ

Hasene Nur EĞRİBAŞ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Aralık 2019

Danışman: Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ

ÖZET

Bu araştırma dahilinde doğal turistik çekiciliğe sahip dünya kültür miras listesinde yer alan Kapadokya Bölgesi sınırlarındaki Nevşehir ilinin sahip olduğu Ekoturizm potansiyeli ve bölgede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin Nevşehir İlinde görev yapan yerel paydaşlar tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımından yararlanılmıştır. Veriler, Nevşehir ili ve ilçesinde görev yapan yerel paydaşlarla yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Mülakatların gerçekleştirildiği katılımcılara 20 soru yönetilmiş ve katılımcıların yanıtları doğrultusunda sorular çeşitlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda ise görüşme sırasında elde edilen bilgiler öncülüğünde çalışmanın önemini daha da ortaya çıkarmak için Nevşehir İlının ekoturizmle yönelik GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır. Bu analiz Nevşehir ilinin ekoturizm potansiyelini güçlü, zayıf yönlerini fırsat ve tehditlerle birlikte ele almaktadır.

GZFT analizi, kişisel görüşmeler, doğal kaynak alanların belirlenmesi ve bilgilerin derlenerek yorumlanması sonucunda Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir ilinin ekoturizm açısından sahip olduğu coğrafi konum ve peribacaları, yer altı şehirleri gibi doğal oluşumları içerisinde barındırması, bölgenin tarihi doğal güzellikleri sebebiyle balon turları, at biniciliği, el sanatları vadi yürüyüşleri vb. gibi aktivitelerin geliştiriliyor olması yönleriyle başarılıdır. Nevşehir ilinin doğal kaynak potansiyelinin ekoturizm için yeterli olduğu ancak sahip olunan doğal kaynakların sürdürülebilir kullanma bilincinin gelişmediği ve bu nedenle doğal kaynaklara zarar verildiği gözlenmektedir. Bu bağlamda en yüksek oranda verim alarak faydalanabilmek için öncelikli Ekoturizm kavramının yerel paydaşlar ve yerli halkın bilinçlendirilmesine yönelik birimlerin harekete geçerek eğitim verdikten sonra bölge kalkınmasını destekleyici tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içinde herkese hitap edebilecek ve talebi en üst düzeyde karşılayabilecek planlama yapması, proje ve faaliyetlerin bölgedeki kurum ve kuruluşlarca uyumu içinde hayata geçirilmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Peri bacaları, turist, ekoturizm potansiyeli, Nevşehir*

LOCAL STAKEHOLDERS 'VIEWS ON THE DEVELOPMENT OF ECOTOURISM IN NEVŞEHİR PROVINCE

Hasene Nur EĞRİBAŞ

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences Department of
Tourism Management, Master's Thesis, December 2019**

Supervisor: Assoc. Prof. Aziz Gökhan ÖZKOÇ

ABSTRACT

Within the scope of this research, it is aimed to evaluate the ecotourism potential of Nevşehir province within the borders of Cappadocia Region which is in the world cultural heritage list with natural tourist attraction and the ecotourism activities realized in the region by local stakeholders working in Nevşehir Province. Qualitative research method and exploratory research design were used in the study. Data were collected by semi-structured interview technique with local stakeholders working in Nevşehir province and district. 20 questions were administered to the participants and the questions were diversified in line with the responses of the participants. At the end of the study, SWOT analysis of Nevşehir Province for ecotourism was carried out in order to reveal the importance of the study with the help of the information obtained during the interview. This analysis addresses the strengths, weaknesses and opportunities and threats of the ecotourism potential of Nevşehir.

As a result of SWOT analysis, personal interviews, determination of natural resource areas and compiling and interpreting the information, Nevşehir province located within the borders of Cappadocia Region has ecotourism in terms of geographical location and fairy chimneys, underground cities, natural formations such as balloon tours, horse riding, crafts valley walks etc. It is successful in the development of activities such as. It is observed that the natural resource potential of Nevşehir province is sufficient for ecotourism, but the awareness of sustainable use of natural resources is not developed and therefore natural resources are damaged. In this context, in order to benefit from the highest rate of efficiency, the priority concept of Ecotourism is to raise awareness of the local stakeholders and local people and to provide the highest level of efficiency. After the training of all the institutions and organizations that support regional development, the projects and activities in the It is thought that it may be beneficial to implement it in harmony by institutions and organizations.

Keywords: *Fairy chimneys, tourists, ecotourism potential, Nevşehir*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KLAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
ŞEKİLER LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
HARİTALAR LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EKOTURİZM KAVRAMI VE İÇERİĞİ

1.1. Ekoturizm Kavramı ve İçeriği	3
1.1.1. Ekoturizm Kavramı.....	3
1.1.2. Ekoturizmin Tarihsel Gelişimi	6
1.2. Ekoturistin Tanımı ve Ekoturist Davranışları.....	8
1.3. Ekoturizmin Çok Yönlü Etkileri	11
1.3.1. Ekoturizmin Çevresel Etkileri	11
1.3.2. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri.....	12
1.3.3. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri	13
1.4. Ekoturizm Kapsamında Yer Alan Aktivitelerin Sınıflandırılması	14
1.5. Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyeli	19

İKİNCİ BÖLÜM

KAPADOKYA BÖLGESİNDE EKOTURİZM

2.1. Kapadokya Bölgesinin Dünya Turizmindeki Yeri	23
2.1.1. Kapadokya Bölgesinin Coğrafi Konumu ve Genel Özellikleri	24
2.1.2. Kapadokya Bölgesinin Turistik Ürün Çeşitliliği	26
2.2. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizm Ürünü Olarak Değerlendirilmesi.....	28
2.3. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizm Açısından Pazarlanabilirliği.....	35
2.4. Kapadokya Bölgesinde Ekoturizme Yönelik Yürütülen Proje ve Faaliyetler. 37	

2.5. Kapadokya’da Ekoturizm’in Pazarlanmasına Yönelik Sorunlar.....	41
2.5.1. Altyapı ve Üstyapı Sorunları	42
2.5.2. Bölge Tanıtımına İlişkin Sorunlar	42
2.5.3. Ürün Çeşitlendirme ve Proje Sorunu	45
2.5.4. İstihdam Sorunu.....	45
2.5.5. Yasal Düzenlemeler.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİR İLİNDE EKOTURİZMİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK

YEREL PAYDAŞLARIN GÖRÜŞLERİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi	48
3.2. Araştırmanın Tasarımı.....	48
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	49
3.4. Veri Toplama Aracı.....	49
3.5. Verilerin Analizi.....	52
3.6. Mülakat Sonuçlarının Değerlendirilmesi	53
3.7. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizme Yönelik SWOT Analizi.....	70
SONUÇ	72
KAYNAKÇA	78
EKLER	88
EK 1. DERİNLEMESİNE MÜLAKAT SORULARI	88
EK 2. GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU	90
ÖZGEÇMİŞ	91

KISALTMALAR

DMA: Dünya Miras Alanları

KAPHİP: Kapadokya Turizm Bölgesi Altyapı Hizmet Birliği

KAPTİD: Kapadokya Turistik Otelciler ve İşletmeciler Derneği

NEVÜ: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

ÖKA: Önemli Kuş Alanları

GZFT (SWOT): Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit

TIES: The International Ecotourism Society (Uluslararası Ekoturizm Topluluğu)

TKDK: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

UNEP: United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)

UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

ŞEKİLER LİSTESİ

Şekil 1: Ekoturizmin Bileşenleri.....	5
Şekil 2: Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması.....	15
Şekil 3: Türkiye'nin Sahip Olduğu Koruma Alanlar Listesi.....	20

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Katı (İdeal Ekoturizm) ve Yumuşak Ekoturizmin ve Bütüncül Ekoturistin Özellikleri.....	10
Tablo 2: Kapadokya Dünya Mirası Alanı İçerisinde Yer Alan Yerleşimler.....	24
Tablo 3: Kapadokya Bölgesinde Tarımsal Ürün Üretim Miktarları	33
Tablo 4: Nevşehir İli Genel Avlakları Envanter Durumu	34
Tablo 5: Nevşehir İli Altyapı Analizi.....	43
Tablo 6: Nevşehir İlinde Üstyapı Kapsamında Yeme İçme Konaklama Analizi	44
Tablo 7: Mülakat Katılımcı Listesi	50
Tablo 8: Kapadokya Bölgesi'nin Ekoturizm'e Yönelik GZFT (SWOT) Analizi	71

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Kapadokya Bölgesi.....	25
Harita 2: Nevşehir İli Tabiat Turizmi Haritası	29

GİRİŞ

Turizm hızlı büyüyen sektörler arasında yer almakta olup birçok ülke açısından önemli bir ekonomik kaynak olarak nitelendirilmektedir. Sürdürülebilirliğin önemi ile birlikte alternatif turizm çeşitleri ortaya çıkmıştır. Bu turizm çeşitlerinden birisi de içerisinde doğa temelli aktiviteleri barındıran ve doğaya önem veren ekoturizmdir (Kasalak, 2015: 22).

Doğal kaynakların sürdürülebilirliğini güvence altına alan, yöre halkının ekonomik kalkınmasına katkı sağlayan ve sosyo-kültürel değerlerin korunması olarak değerlendirilen ekoturizm doğa temelli turizm aktivitesidir. Ekoturizm sayesinde ekolojik sistemin korunması ve gelecek nesillere aktarılması yönünde sorumluluk bilinci de gelişir (Kuter ve Ünal, 2009: 146).

Türk turizmine baktığımızda bugüne kadarki yoğunluğun kıyı turizminde (deniz, kum, güneş) olduğu görülmektedir. Kıyı turizmi şimdiye kadar Türkiye için önemli bir rol üstlenmiş olsa da gelinen noktada bir takım dezavantajlar yaşanmakta ve turizmin sadece deniz, kum ve güneşten ibaret olmadığı yerel halka fayda sağlayan, aktif sosyoekonomik katılımını gerçekleştiren geçmişte ve günümüzdeki kültürel zenginlikleri korumayı geliştiren doğanın değerini anlamak ve zevkine varmak için duyarlı turizmin önemi fark edilmektedir.

Kültür ve doğaya dayalı turistik çekiciliklerin aynı mekânda iç içe bulunduğu Kapadokya ise; alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi ve hatta önemli turistik talep yaratacak yeni faaliyetlerin uluslararası turizm pazarlarında gündeme getirilmesine olanak sağlayacak öneriler içermesi bakımından ekoturizm faaliyetlerinin emekleme aşamasında olmasına rağmen bölgeye sağladığı fayda göz ardı edilemez seviyededir. Bu çalışmada ise, Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir İlinin

sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin ne düzeyde geliştirilebileceğinin yerel paydaşlar açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ekoturizm kavram ve içeriği açıklanmıştır. Bu doğrultuda ekoturizm kavramının neyi ifade ettiğı, kavramı oluşturan alt bileşenlerin neler olduğuna, ekoturizmin çok yönlü sosyal, kültürel, çevresel, ekonomik etkilerine, bu kapsamda yer alan aktivitelere ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyeline değinilmiştir.

İkinci bölümde Kapadokya Bölgesi'nin coğrafi konumu ve genel özelliklerine, Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir İlinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli, tarihsel gelişimi, tanımı, Kapadokya bölgesinin ekoturizm açısından pazarlanabilirliği, ekoturizm kapsamında yürütölen proje ve faaliyetlerin neler olduğu ve bunların açıklanması yapılmıştır.

Çalışmanın üçüncü ise, Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir İlinin sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin yerel paydaşlar açısından değerlendirilmelerini belirlemeye yönelik yapılan mülakat çalışmasına yer verilmiştir. Böylece, Nevşehir il ve ilçelerinde görev yapan yerel paydaşlardan elde edilecek verilerin etkin ve detaylı bir biçimde analiz edilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın sonunda ise elde edilen bilgiler öncülüğünde çalışmanın önemini daha da ortaya çıkarmak için Nevşehir'in GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır. Bu analiz Nevşehir ilinin ekoturizm potansiyelini güçlü, zayıf yönlerini fırsat ve tehditlerle birlikte ele almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EKOTURİZM KAVRAMI VE İÇERİĞİ

1.1. Ekoturizm Kavramı ve İçeriği

Günümüz dünyasında her şey çok hızlı bir değişim ve çeşitlenme içerisinde olup hızlı büyüyen sektörler arasında yer alan turizm, farklı coğrafyalar için oldukça önemli bir ekonomik gelir kapısı olarak nitelendirilmektedir. Bunun farkında olan birçok ülke turizm ögesinin geçerliliğini ve devamlılığını sağlamak için yoğun bir çaba göstermektedir. Bu bağlamda turizm faaliyetlerini çeşitlendirmekte olup bu çeşitlendirmenin başında ekoturizm gelmektedir. Sürdürülebilirliğin önemi ile birlikte turizm içerisinde doğa temelli aktiviteler artmış ve doğaya önem veren alternatif sürdürülebilir turizm çeşitleri ortaya çıkmıştır (Kasalak, 2015: 22).

1.1.1. Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm kavramı, turizm ve çevre arasındaki ilişkinin önemi ve sürdürülebilirlik üzerine tartışmalarla birlikte değer kazanmıştır. Turizm alanında bu kavramdan sıkça söz edilmektedir. Doğal sistemlerin sürdürülmesine ve geliştirilmesine odaklanan ekoturizm kavramı, turizmde sürdürülebilirlik arayışları ile birlikte gündeme gelmiştir. Doğaya dayalı turizm olarak tanımlanan ekoturizm, turizm pazarında sürdürülebilir kalkınma aracı olarak da görülmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012: 47).

Ekoturizm kökeni Yunanca oikos (ev) ve logos (kelime)'a dayanan, organizmalar ve onların çevresi ile ilişkilerini irdeleyen ve bilimsel olarak ekoloji olarak tanımlanan kelimelerden oluşmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 50). Her paydaş ekoturizme kendi perspektifinden bakmaktadır. Bu nedenle ekoturizmin uluslararası kabul edilmiş bir tanımı bulunmamasıyla birlikte genellikle göreceli olarak bozulmamış ya da kirlenmemiş doğal alanları özel olarak incelemek, hayranlık duymak ve

manzaranın tadını çıkarmak, vahşi bitki ve hayvanların yanı sıra bu alanlarda bulunan mevcut ve kültürel varlıkları (geçmiş, şimdiki) görmek için seyahat etmek olarak tanımlanmaktadır (Ceballos-Lascurain, 1987'den aktaran; Donohoe ve Needham, 2006: 193).

Bazı araştırmacılara göre doğa temelli, macera, yumuşak macera, kültürel, sorumlu ve yeşil turizmi kapsayan genel terim olan ekoturizm terimi, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak ve turizmin çekiciliğini arttırmak amacıyla 1983 yılında Meksikalı çevirmen olan 'Hctor Ceballos Lascurain' tarafından ortaya çıkmış ve başlangıçta eğitim konusuna vurgu yaparak nispeten bozulmamış bölgelere doğal seyahatleri tarif etmek için kullanılmıştır (Farrel ve Runyan 1991: Bhattacharya, Chowdhury ve Sarkar, 2011'den aktaran; Kiper, 2013: 774).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (The International Ecotourism Society) ise, Ekoturizmi, doğayı koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, el değmemiş alanlara karşı duyarlı seyahat olarak tanımlamaktadır (The International Ecotourism Society, 2011).

Ekoturizm, kalkınma politikaları ve ilkeleri, yerel halkın ve toplulukların turizm geliştirme sürecinde yer alması yoluyla çevresel mirasın (doğal ve kültürel miras dâhil) korunmasına dayandığı bir tür sürdürülebilir turizm olarak tanıtılmaktadır (Mahravan, 2012: 1).

Sürdürülebilir turizm, insanın etkileşimde bulunduğu veya bulunmadığı çevrenin bozulmadan ve değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin sürdürüldüğü ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlarını doyuracak şekilde ve gelecek nesillerin de aynı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (Kaypak, 2010: 99).

Ekoturizm, bir yeri ziyaret eden turistlere, ilk elden deneyim yolu ile o yeri tanıma olanağı sağlayan, turistin anlayışını, beğenisini geliştiren, uygun davranışları, koruma etiğini zenginleştiren, bir eğitim deneyimini içeren, çevreye karşı sorumlu, olumsuz etkileri azaltmak için çeşitli çalışmaları ortaya çıkartan, yerel ekonominin girdilerini en fazlaya çıkaran bir turizm çeşididir (WTO, 1997'den aktaran;

Kahraman ve Türkay, 2012: 46). Bu bağlamda ekoturizmin bileşenleri şu şekilde sıralanmaktadır (Pratiwi, 2000'den Aktaran Demir ve Çevirgen, 2006):

1. *Turist tipi*: Doğal alanlara ve kültürel çevrelere seyahati seven, yerel kültürleri ve bölgelerin sahip olduğu değerleri öğrenme ve değerini anlama isteğinde olan kişilerden oluşur. Yerel halkın ve bölgeyi ziyarete gelen turistlerin refahını gözetirken doğal çevreyi koruma konusunda bilinçlendirilmesinin yanı sıra çevreye karşı sorumlu hareket etmelerini sağlamaktadırlar.

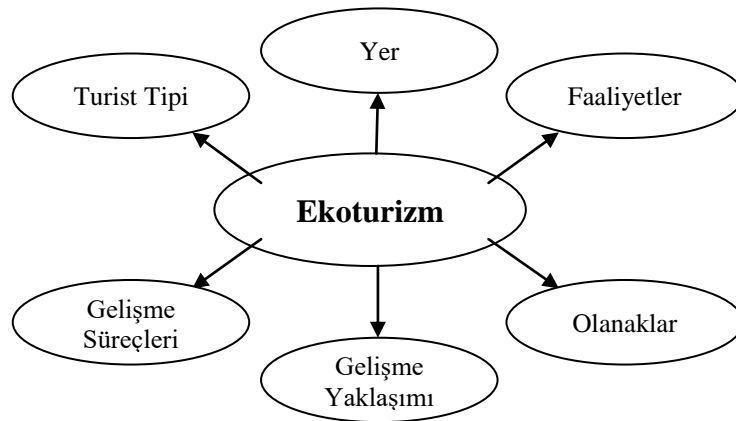
2. *Yer*: Doğal koruma alanları veya kültürel çekicilikleri kapsamaktadır.

3. *Faaliyetler*: Doğal Çevreye en az etki ile kaynakların kullanılması ve çevresel eğitimin desteklenmesine dayanır.

4. *Olanaklar*: Çevreye fayda sağlayan teknolojilerin ve yerel kaynakların kullanımını destekleyerek biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunmaktadır. Geri dönüşü olmayan kaynakların en düşük düzeyde tüketilmesine imkân sağlamaktadır.

5. *Gelişme yaklaşımı*: Ekonomik gelişme ile koruma amaçlarının birleştirilmesine dayanır.

6. *Gelişme süreçleri*: Toplum ve çevre üzerinde olumsuz etkiler en aza indirilmeli ve tüm yerel halkın aktif katılımı sağlanmalıdır. Daha sonra da yerel topluluğa ekonomik faydalar sağlamalıdır. Turizm yönetimine yerel düzeyde katılımın önemsenmesi, iş fırsatlarının ve mülkiyetin yerel halkın yararına gelişmesinin gözetilmesine yol açar. Bu çerçevede ekoturizmin bileşenleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Ekoturizmin Bileşenleri (Demir ve Çevirgen, 2006'dan uyarlanmıştır)

Ekoturizmin bileşenlerinin belirtilen özellikleri gerçekleşebilmesi ve ekoturizm olarak adlandırılan seyahatlerin çevreyi tüketmek yerine koruma gücü sağlaması için uygulamada belli ilkelere bağlı kalınmalıdır. Ekoturizme yönelik saptanan bu ilkeler şu şekilde sıralanmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2012: 48);

- Turizmin doğal çevreye verdiği zararın en az seviyeye indirilmesi bilincini oluşturmak.
- Bölgeyi ziyarete gelen turistlere ve yerli halka içinde yaşadığı doğal çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesine imkân sağlamak.
- Turizmin yerli halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel paydaşların ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak görülmesi sağlanmak.
- Koruma altına alınan oluşumların ve ekoturizm alanlarının yönetimi için kaynak ayırmak.
- Turizmin olumsuz etkisinin en düşük seviyeye indirilmesi amacıyla sosyo-kültürel, doğal çevreye yönelik uzun vadeli gözlemlene ve değerlendirme programlarını desteklemek.
- Turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesi sağlanmak.
- Turizmin gelişiminin, bölgenin sosyo-kültürel ve çevresel kapasitesini arttırmaya imkân sağlamak.
- Çevreyle uyum içinde, doğa yaşamı koruyan turizm alt yapı yatırımları gerçekleştirmek.

1.1.2. Ekoturizmin Tarihsel Gelişimi

Hayat standartlarında sürekli değişimlerin olması ve insanlarda doğal çevrenin korunmasına yönelik bilincin artması ile birlikte alternatif turizme yönelim artış göstermektedir. Günümüzde klasik turizm anlayışı yerini kültür, tarihi yerler, macera ve eğlence anlayışına bırakmış durumdadır.

Bazı araştırmacılar, alternatif turizm çeşidini oluşturan ekoturizm teriminin kökeninin Hetzer'in 1965 yılında ekoturizmle ilgili yazılarına kadar dayandığını savunmaktadırlar (Kuter ve Ünal, 2009: 148). Hetzer (1965)'e göre ekoturizm;

özellikle kuşlar ve diğer yaban hayatı, doğal alanlar, kayalıklar, mağaralar, fosil alanları, arkeolojik sitler, sulak alanlar ve nadir türlerin bulunduğu doğal ve arkeolojik kaynaklara dayanan turizm şeklidir (Caldicott ve Fuller, 2005'den aktaran; Kuter ve Ünal, 2009: 148).

Turizm ile korumacılık fikrini bağdaştıran argüman ilk kez Budowski'nin (1976) Turizm ve koruma karşıtlık ya da ortak yaşama isimli makalesinde görülen ekoturizm kavramı kitle turizmine karşı bir tepki ve alternatif olarak 1990'lı yıllardan itibaren gelişim kaydetmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 50). Diğer taraftan kültürel ve kırsal turizmin öğelerini kapsayan aynı zamanda hassas bir yapıya sahip olan kültürel ve doğal alanlarda geliştirilebilecek en uygun turizm şekli olarak ifade edilmektedir (Aydın, 2010'dan aktaran; Şengöz, 2018: 12).

Artan eğitim seviyeleri, doğaya karşı artan ilgi ve bilinç, özellikle uluslararası turizm talebinin yapısındaki değişiklikler ekoturizm seyahatlerine olan talebi arttırmaktadır (Üzümcü ve Koç, 2017: 14). Turizm sektörünün en hızlı büyüyen ve gelişmekte olan segmentlerinden biri olan ekoturizm kavramı doğal çevrenin ve dolayısıyla çevre kalitesinin korunmasının önemini anlaşılması ve bu yöndeki artan ilginin yaygınlaşmasıyla eş zamanlı olarak gelişme göstermektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 50).

Ekoturizmin küresel önemini tanınması için 1998'de Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi 2002 yılını 'Uluslararası Ekoturizm Yılı' olarak ilan etmiştir. 2001'den başlayarak Mozambik, Brezilya, Avusturalya, Seyşel Adaları, Cezayir, Ekvator, Maldiv Adaları, Fiji ve İsveç'te ekoturizmin yönetimi, gelişimi ve planlaması konusunda çeşitli toplantılar düzenlenmiş ve nihayet 19-22 Mayıs 2002'de Kanada UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) önderliğinde Dünya Ekoturizm Zirvesi toplanmıştır (Erdoğan, 2005).

Dünya Turizm Örgütü'nün, 2002 yılını Dünya Turizm Yılı olarak ilan etmesinde; ekoturizmin büyük oranda ekonomik gelişme potansiyeline sahip alanlarda giderek artan bir önem kazanması ve aynı zamanda da iyi planlandığı, geliştirildiği ve idare edildiği takdirde doğal çevrenin korunması için, önemli bir rol oynamıştır (Arslan, 2005).

1.2. Ekoturistin Tanımı ve Ekoturist Davranışları

Çevre duyarlılığına sahip, doğasever, çevre üzerinde daha az kirletici ve yıkıcı etki yaratan, gittikleri yerin doğası ile iç içe olarak kültürü hakkında da bilgi sahibi olup oradaki yerel hayatı deneyimlemek isteyen turist tipine ekoturist denilmektedir (Kurtoğlu ve Temiz, 2018: 93; Belber, 2018: 102).

Ekoturizm kavramı ile beraber ekoturistin tanımı üzerinde de farklı görüşler ortaya çıkmıştır (Kerstetter, Hou ve Lin, 2004). Çevreci, konfor beklentisi öncelikli olmayan, deneyim kazanma amaçlı, yerel dil öğrenimi olan, kültürel etkileşim hedefi olan ve maliyet beklentisi geri planda olan kişilerden oluşan topluluklar, ekoturistler olarak tanımlanmaktadır (Haberal, 2015: 44).

Günümüzde, kitle turizminden bireysel turizme doğru bir geçiş yaşanmaktadır. Turizm talebinde turistik üründe yaşanan değişim sonucu ortaya çıkan ekoturizm anlayışının kendine has bir takım özellikleri bulunan bir müşteri kitlesi bulunmakta olup doğaya yönelen turist sayısı gittikçe artmaktadır (Kerstetter, Hou ve Lin, 2004).

Ekoturist tiplerinin belirlenmesinde seyahatlerin gerçekleştiği yerde ekoturizm deneyimi yaşamak isteyen turistler arasında yapılan bir çalışmada ise, ekoturistler şu şekilde sınıflandırılmıştır (Fennell, 2003'den aktaran; Yılmaz, 2008: 94);

1. *Kararlı Doğa Turistleri*: Doğaya zarar veren atıkların ortadan kaldırılması veya buna benzer amaçlarla özellikle eğitim amaçlı düzenlenen turlara katılan turistlerden veya bilimsel araştırmacılardan oluşur.

2. *Kendini Doğaya Adamış Turistler*: Koruma altına alınan ekoturizm alanlarını görmek için seyahat eden ziyaret ettiği bölgenin doğal ve kültürel tarihini anlamak isteyen turistlerden oluşur.

3. *Belirli Bir Akımı Takip Eden Doğa Turistleri*: Aslında kendileri için olağan olmayan destinasyonları ziyaret eden turistler bu gruba girer.

4. *Tesadüfi Doğa Turistleri*: Daha genel seyahatlerinin bir parçası olarak tesadüfen doğa deneyimi yaşayan turistler bu gruba dâhil edilir.

Teorik olarak ekoturist çevreye duyarlı, sorumluluk bilincine sahip olan turist tipidir. Doğa bilincine sahip hassas turistler daha az tüketici ve çevre üzerinde daha az kirletici ve tahrip edici etkilere sahip olmaktadır. Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) ekoturistlerin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012: 11):

- 35-54 yaş arası, %48'i kadın %52'si erkek, farklı sosyal ve sportif faaliyetlerde bulunan kişiler,
- Ekoturistler ve ekoturistliğe yatkın kişiler daha yüksek gelir gruplarından olup, %26,6'sı 90.000 dolar üzerinde, %39,5'i yönetici konumunda,
- % 82'si en az üniversite mezunudur.
- Yıllık seyahat harcamaları geleneksel bir turistten ortalama 2.000 dolar daha fazla ve %26'sından fazlası bir destinasyonda 1.000-1.500 dolar harcıyor.
- Ekoturistlerin % 50'sinden fazlası bir destinasyonda 8-14 gün kalıyor.
- % 60'ı eşleriyle, % 15'i çocuklarla ve % 13'ü yalnız seyahat ediyor.
- Ekoturist için motive edici unsurlar: bozulmamış doğa, yerel kültür, yabancı hayvanlar, yürüyüş, milli parklar
- Sürekli yeni yerler görme ve yeni deneyimler yaşama isteği mevcut.

Turizm sektöründe, turistlerin özelliklerini, beklentilerini ve davranışlarına etki eden faktörleri tespit edip anlamak, kaliteli hizmet sunmanın ön koşulunu oluşturmaktadır. Yeni turistleri işletmeye veya destinasyona çekmek, mevcut turistleri elde tutmaktan daha zor ve maliyetli olduğu için turistlerin davranışlarını ve eğilimlerini araştırmaya daha fazla önem vermek gerekmektedir.

Genellikle bir işletme veya destinasyonla ilgili olumlu imaja sahip olan turist, bu duyguları çevresiyle de paylaşmaktadır. Bu nedenle de turistik işletmelerin ve destinasyonların, hedef kitlelerini oluşturan tüketicilerin eğilimlerini risk algılarını ve memnuniyetlerini etkileyen unsurları incelemeleri buna uygun pazarlama uygulamalarında bulunmaları büyük bir önem arz etmektedir (Belber, 2018: 101).

Ekoturizm bu kapsamda çevreye duyarlılığı ile klasik turistten farklı bir nitelik taşımaktadır. Ziyarete gittiği destinasyonda deneyimleri konusunda farklı algılamalara ve inançlara sahiptirler (Burton, 1998: 756; Kaypak, 2012: 14).

Weaver Lawton (2007) kapsamlı bir modeli kavramsallaştırma çabalarında, ekoturizmi ‘katı/sert ekoturizm ve yumuşak ekoturizm’ olarak birbirinden ayırt etmenin yararı olacağı görüşünü belirtmektedir. Katı ekoturizm küçük ölçekli ideal turizm etkinliğidir. Bireylerin uzun süreli olarak doğa ile derin etkileşimini ve güçlü çevresel bağlılığını gerektirmektedir. Bu tür farklılıklara rağmen her ikisinin de ortak yönü ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sağlaması ve yüksek düzeyde turist tatminine imkân vermesidir. Weaver Lawton (2007) çalışmasında belirtilen Katı (İdeal Ekoturizm) Ve Yumuşak Ekoturizmin ve Bütüncül Ekoturistin Özellikleri, Tablo 1’de görülmektedir (Weaver ve Lawton, 2007’den aktaran; Erdoğan, 2014: 13).

Tablo 1: Katı (İdeal Ekoturizm) ve Yumuşak Ekoturizmin ve Bütüncül Ekoturistin Özellikleri

Ekoturizm Geçişi	
Katı Ekoturizm	Yumuşak Ekoturizm
Güçlü çevresel bağlılık Yüksek sürdürülebilirlik Özel ziyaretler Uzun süreli geziler Küçük gruplar Fiziksel olarak aktif Fiziksel zorluk Çok az hizmet beklentisi Doğa ile derin etkileşim Kişisel deneyim üzerinde durmak Kendi seyahat planlarını yapmak	Güçlü çevresel bağlılık Kararlı/sabit sürdürülebilirlik Çok amaçlı ziyaretler Kısa süreli geziler Daha büyük gruplar Fiziksel olarak pasif Fiziksel rahatlık Üstün hizmet beklentisi Doğa ile az etkileşim Bilgilendirme üzerinde durmak Seyahat acentelerine güven
Bütüncül Ekoturist	
Güçlü çevresel bağlılık Fiziksel olarak aktif Yüksek sürdürülebilirlik	Çok Amaçlı Ziyaretler Kısa Süreli Geziler Daha büyük gruplar Üstün hizmet beklentisi Bilgilendirme üzerinde durmak

Kaynak: (Weaver ve Lawton, 2007’den aktaran; Erdoğan, 2014: 13).

Ekoturizm davranışı ile ilgili 37 faktöre göre ekoturistler üç ayrı grupta toplanmaktadır. “Daha katı (harder) ekoturist” yüksek düzeyde çevresel bağlılık ve doğayı daha yakından deneyimleme içerisinde bulunurken; “daha yumuşak (softer) ekoturist” çevreyi ve doğayı deneyimlemeye ilişkin daha az bağlılık göstermektedir. ‘Bütüncül/yapısal ekoturist’ ise, diğerleri ile karşılaştırıldığında her ne kadar güçlü bir bağlılık modeli ortaya koysa da rehberli turlar, hizmetler, tesisler ve bilgilendirmedeki istek düzeyi gibi özellikler bakımından genellikle kitle turizmi ile daha ilişkili olarak görülmektedir. Bütüncül ekoturist her iki grubunda belirli özelliklerini taşımaktadır (Weaver ve Lawton, 2007’den aktaran; Erdoğan, 2014: 13).

1.3. Ekoturizmin Çok Yönlü Etkileri

Doğayı koruyan ve yerli halka çeşitli imkânlar sunan alternatif turizm çeşidi olan ekoturizm yerli halka ve yerel çevreye sağladığı imkânlar yönünden çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel çok yönlü etkiye sebep olmaktadır (Kasalak ve Akıncı, 2015: 230).

1.3.1. Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Ekoturizm büyük ölçüde doğal alanları korumak ve böylece biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunmak olarak algılanmaktadır. Öncelikle doğa, manzara, fauna, flora ve habitatlarının yanı sıra doğal ve kültürel eserler hakkında bilgi edinmeye odaklanır. Ekoturizm planlamasında ortaya çıkan ilk konu çevre ve onun korunmasıdır (Fung ve Wong, 2007 ‘den aktaran; Kiper, 2013: 783).

Nispeten bozulmamış doğal ortamlara yeni ziyaretçileri çekmeye dayanan ekoturizm, aşırı ve çarpık yapılaşma, yaban hayatına yönelik kargaşa ve araç kullanımı gibi durumlara hassas olmayı içerir (Kasalak ve Akıncı, 2015: 233).

Ekoturizm, olumsuz çevresel etkileri en aza indiren, kültürel farkındalık ve saygının yanı sıra çevre oluştururken aynı zamanda hem ev sahipleri hem de misafirler için olumlu deneyimler sağlayıp doğayı koruma için doğrudan ekonomik fayda sağlayan yerli halk için ev sahibi ülkelerin sosyal, çevresel ve politik iklimine duyarlılık kazandırmaktadır (Das ve Chatterjee, 2015: 4).

Ekoturizm hareketlerinin olumlu çevresel etkileri olsa da; ekoturizm aktiviteleri doğru koordine edilmediği takdirde, kitle turizmi kadar doğal oluşumların tahribatına neden olabilmektedir. Bunun nedeni ekoturizm destinasyonlarının duyarlı ekosistemler olması ve bu bölgelerde yapılacak herhangi bir turizm hareketinin fauna ve biyolojik çeşitliliği ortadan kaldırılması, çevre kirliliğinin oluşmasına yol açabilmesidir (Kahraman ve Türkay, 2012: 48).

Turizmde sürdürülebilir gelişmenin en iyi yolu olarak ifade edilmesinin yanı sıra Ekoturizmde diğer turizm faaliyetlerde olduğu gibi doğal çevre üzerinde olumlu olumsuz etkiler yaratacağı açıkça görülmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 68).

Ekoturizm temel prensipler doğrultusunda gelişmez ve kontrolsüz şekilde gerçekleştirilirse hassas alanlar üzerinde hızla olumsuz etkileri oluşacaktır. Bu etkiler şu şekilde sıralanabilir (Tisdell, 1996; Çolak, 2010: 23).

- Koruma alanlarına ziyarete gelen turistlerin yoğunluğu yaban hayatının yok olmasına, hayvanların davranışlarının değişmesine, ziyaretçilerin yaşayacakları deneyimlerin ve elde edecekleri faydaların azalmasına neden olmaktadır.
- Turistik imkânların gelişmesi ile aşırı yapılaşma durumu meydana gelmektedir.
- ATV turları safari gibi rekreasyon aktiviteleri yaban hayatını rahatsız etmekte ve zarar vermektedir.
- Zararlı atıklar yaban hayatını, doğal yaşam alanlarını ve ziyaretçileri rahatsız edecek tabii ortama zarar verebilecek olumsuz etkilerdir.
- Canlıların doğal ortamlarında hız yapma, koleksiyon için nadir bulunan bitkilerin toplanması çevreye olumsuz etkiler verecektir.
- Yaban hayvanlarının doğal yaşam alanlarıyla ilgili oldukça önemli tehlikelerden biri ise yangınlardır. Özellikle ormanlık alanlardaki yangınlar her yıl binlerce hektarlık alanı ve içinde barındırdığı canlıları yok etmektedir.

1.3.2. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri

Sürdürülebilir ekoturizm gelişimi, doğal ve kültürel mirasın korunmasına ve yerel toplulukların katkısına dayanan ve böylece sürdürülebilir faaliyetlerinden yararlanan belirli bir ekonomik sisteme dayanır. GIOBE'nin ortaya koyduğu gibi, turizmin ve ekoturizm gibi ilgili alt sektörlerinin sürdürülebilir kalkınmasının temel amaçlarından biri, turizmin çevre ve ekonomiye sağlayabileceği önemli katkıların daha fazla farkındalık ve anlayış geliştirmesidir (GIOBE, 1990'dan aktaran; Mahvaran, 2012).

Dünyanın en büyük endüstrisi olarak yerini alan turizm için ekoturizm, yıllık büyüme oranının %10'dan %30'a çıkacağı tahmini ile en hızlı büyüyen sektördür. Ekoturizm, doğal güzelliğe sahip ve kültürel açıdan eşsiz olan alanlar için gelecek vadeden ekonomik gelişme fırsatı sağlar (Kunter ve Ünal, 2009: 152).

Ekoturizm iş olanakları sağlayarak gelir yaratır ve bu yüzden ekonomiye doğrudan etki etmektedir. Örneğin, Brezilya'da sadece el yapımı mendil satışından 1 kişi 1 yılda ortalama 2336 Amerikan doları kazanmaktadır (Weaver, 2001a'dan aktaran; Yılmaz, 2008: 78). Diğer taraftan Kırsal alanlar için ekonomik imkânlar sunduğu için çok fazla gelişim kaydetmemiş kırsal alanlarda ekoturizmin oluşturacağı iş olanakları ve yaratacağı yatırımlar yerel halk açısından önem arz etmektedir.

Ekoturizmin dolaylı ekonomik etkileri ise, işletmenin diğer sektörlerden mal ve hizmet satın alması, aynı zamanda ekoturizmden elde edilen gelirin çalışanlar tarafından mal ve hizmet satın almak üzere kullanılması gibi gelir yaratma ve iş imkânları sağlama yoluyla çarpan etkisi yaratır. Ayrıca, kitle turizmini harekete geçirerek, tarih ve kültürel turizm gibi turizm türlerini destekleyici nitelik taşımaktadır. Finansal gelirin yine ekoturizme yönelik ekolojik alanların korunmasında kullanılması için maddi ve politik destek sunmaktadır (Lindberg, 1991: 547).

Ekoturizmin olumsuz ekonomik etkileri ise, kaynakların işletmeler tarafından aşırı tüketilmesi, arazi satışları gibi etkenler yöredeki fiyatların artışına sebep olmaktadır. Diğer taraftan kırsal alanda çok miktarda enerji tüketimi yaratarak zaman zaman kesintilere neden olabilir, vergi kaçakçılığı, yabancı girişimci ve yerel halktan olmayan personel gibi istenmeyen durumlara neden olabilir ve yöre halkı için istihdam olanakları yaratırken, bir taraftan da deneyimsiz personel istenmemesi nedeniyle yerel halktan çok az sayıda personel istihdam edilebilmektedir diğer taraftan yaban hayatı korunurken, yabancı hayat tarafından yöredeki diğer ürünlere zarar verebilmektedir (Weaver, 2001a'dan aktaran; Yılmaz, 2008: 82).

1.3.3. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Kültürel, sosyal, çevresel ve ekonomik açıdan turizm birçok etki yaratmaktadır. Fakat turizmin gösterdiği etkiler sadece çevresel ve ekonomik boyutuyla sınırlandırılmamaktadır. Ekonomik katkılarının yanı sıra, turizmin doğal çevreye ve sosyo-kültürel yapıya da olumlu fayda sağlamakla birlikte, turizmin eskiye oranla zararsız ve maliyetsiz bir ekonomik seçenek olmadığı giderek savunulan görüşler arasındadır. Gelir düzeyleri ve sosyal değerleri arasında çeşitli farklılıklar bulunan değişik toplumların çekim yerlerinde bir araya gelmesiyle kültürel etkileşim sürecinin başladığı ve bunun bir kültürün diğerinin etkisi altında kalarak kısmen ya

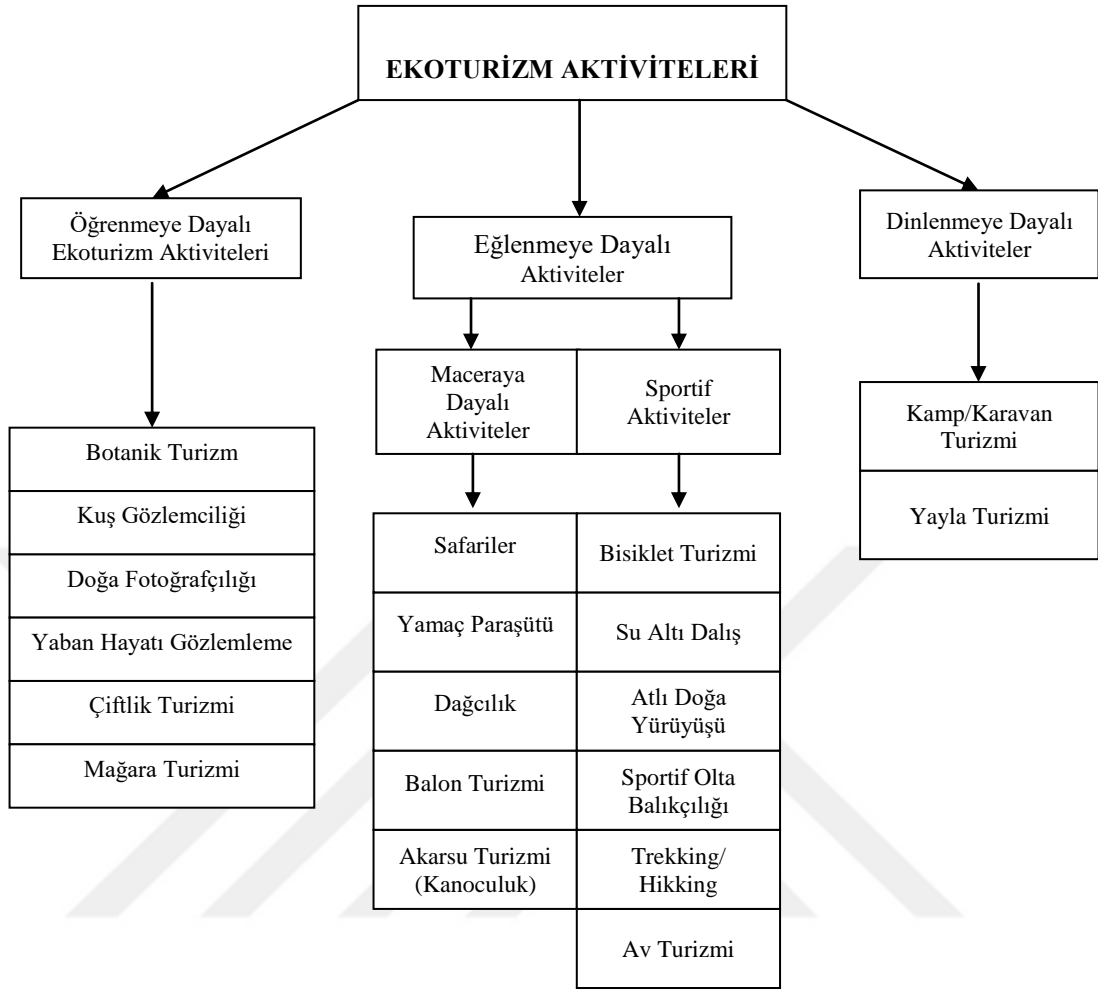
da tamamen değişime uğrayabileceği farklı araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır (Kasalak ve Akıncı, 2015: 235).

Ekonomik ve çevresel etkilerinin dışında ekoturizmin sosyal ve kültürel bir takım etkileri de bulunmaktadır. Weaver'a göre ekoturizmin olumlu sosyal etkileri ise; (Weaver, 2001a'dan aktaran; Yılmaz, 2008: 82); Yatırım imkânları oluşturma yoluyla yeni iş ve gelir olanakları sağlaması, toplum refahın artmasını sağlarken, Ekoturizm deneyimlerinin, bireysel katılımı gerektirmesi, ev sahibi topluma ve ekoturistlere yönelik bir takım estetik ve manevi faydaları ve zevkleri yaratmasına neden olur. Dolayısıyla ekoturizm hem ev sahibi toplum için hem de ziyaretçiler için farklı deneyimler sunmaktadır.

1.4. Ekoturizm Kapsamında Yer Alan Aktivitelerin Sınıflandırılması

Ekoturizmi tanımlarken literatür, doğal oluşumları koruma alanlarını gözlemlenme yaban hayatını gözlemlenme, foto safari, kuş gözlemciliği ziyaret etme doğa yürüyüşü trekking, tırmanış, bisiklet turizmi yayla turizmi, sportif olta balıkçılığı, balon turizmi, tüplü dalış, tarım/çiftlik turizmi, dağcılık, mağara turizmi, yamaç paraşütü, atlı doğa yürüyüşü, çadır ve karavan turizmi, rafting, kano vs. gibi çok sayıda doğa temelli turizm türüne işaret etmektedir. Ekoturizm Kapsamında Yer Alan Aktivitelerin Sınıflandırılması Şekil 2'de görölmektedir.

Bu kategoriye ayrıca macera turizmi (bungee jumping, yelken kanatla uçma, kayalıklara tırmanma, doğal alanlarda akarsu raftingi, dağ bisikleti) yerliler arasında bilim ve kültür turizmi,(koruma altındaki alanların turizme açılması dâhil), doğal parkları ziyaret edilmesi(kamping) ve miras turizmi de dâhil edilmiştir (Erdoğan, 2003).

Şekil 2: Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması (Polat,2006'dan aktaran; Tekin, 2017:380)

-Av Turizmi

Yaban hayat kaynaklarının denetim altında yabancı ve yerli avcılarının kullanımına sunulmasını, bu kaynakların turistik yönlerden değerlendirmeye alınarak ulusal ekonomiye ve ülke turizmine fayda sağlamasını amaçlayan etkinliklerdir (Özdönmez vd. 1996; Şafak, 2003: 135).

Diğer bir ifadeyle av turizmi; turizmin değişik bir uygulama şekli olup avcı niteliğine sahip olup bu kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere belirlenmiş ilkeler doğrultusunda gerçekleştirdikleri etkinlikler bütünüdür. Bu etkinlikler içerisinde sportif olta balıkçılığı, yaban hayvanları gözlem turları, fotoğraf ve film çekimleri vb. olabilmektedir (Duran, 2012: 49). Av turizmi yaban hayatını yok etmez genel kanının aksine koruma-kullanma ilkesi doğrultusunda gerçekleştirmeye çalışılmaktadır (Ulusoy, 2016: 53).

-Yayla Turizmi

Ekoturizm faaliyetleri arasında yoğun talep gören yayla turizmi ise, doğadan uzak kalan kent insanına hem doğayla buluşması hem de farklı kültürel hazların yaşanmasına imkân sunan turizm türü olarak tanımlanmaktadır (Kozak ve Bahçe, 2012: 187).

Yaylalar, tabii güzellikleri yanında yerel, kültürel, sosyal ve etnolojik özellikleri ile ekoturizme yönelik kullanım ve kâr imkânları sunmaktadır. Yayla turizmi, tatillerini alışılmadık şekilde, temiz hava, bol oksijen, kaynak suyu içeren tabii ortamlarda geçirmek isteyenleri yaylalara giderek yaptıkları gezileri ifade etmektedir (Tekin, 2016: 1096).

-Kuş Gözlemciliği

Özellikle batı dünyasında, doğaya zarar vermeyen yaygın olarak görülen ekoturizm faaliyeti haline gelen kuş gözlemciliği kuşların dünyasından doğayı tanımayı sağlamakta olan bir gözlem sporudur (Bil ve Yılmaz, 2017: 167). Diğer bir tanıma göre; Kuş gözlemciliği kuşları yaşam alanlarında gözleme ve tanımlama faaliyeti şeklinde tanımlanmaktadır (Şekercioğlu, 2002; Çakıcı ve Harman, 2006: 161-162).

Kimi zaman bir orman, ırmak kenarı, kimi zamanda şehrin ortasındaki bir meydan gerçekleştirilen kuş gözlemciliği, çevresel ve ekonomik durumunun iyileştirilmesine, biyolojik çeşitliliğin değeri konusunda yerli halkın eğitime ve doğal alanların muhafazası için bölgesel ve ulusal teşvikin yaratılmasına oldukça fayda sağlamaktadır (Bil ve Yılmaz,2017:167; Yaylı ve Sürücü, 2016: 96).

- Doğa Yürüyüşü (Trekking & Hiking)

Kökeni İngilizce olan trekking kavramı, doğal ekoturizm alanlarında yapılan yürüyüşlere verilen genel bir isimdir. Trekking, doğa koşulları doğrultusunda farklı yaş gruplarına hitap eden zorluk derecelerine göre farklı özellikteki yürüyüşlerin genel adı olarak ifade edilmektedir (Yalçın, 2007'den aktaran; Tekin, 2017: 381).

Trekking diğer bir adıyla doğa yürüyüşü, Patika takibi, yük hayvanları ve motorsuz araçlarla gerçekleştirilen iz sürme, dağ ve doğa yürüyüşleri ve geçişleridir (Bil ve Yılmaz, 2017: 162).

-Bisiklet Turizmi

Boş zamanları değerlendirme faaliyeti olarak bisiklet kullanma popüler bir rekreasyon faaliyeti haline gelmiştir. Özellikle Avrupa ülkelerinde 500 milyondan fazla bisikletin modern karayolu taşımacılığında kullanılmakta olduğu yönünde tahminler bulunmaktadır. İleri teknoloji kullanılarak üretilen bisiklet ekipmanlarının geliştirilmesi yeni modellerin üretilmesi, insanlar tarafından bir spor dalı ve rekreasyon faaliyeti olarak görülen bisiklet turlarına karşı olan talebin artmasına neden olmuştur. Buna ek olarak ekolojik bilincin artmasıyla bisiklet turizmi giderek daha yaygın hale gelmektedir (Yılmaz, 2008; Şengöz, 2018: 31).

-Botanik Turizm

Günümüzde Ekoturizm faaliyetleri ön plana çıkarken Botanik Turizm de ana başlıklardan biri olarak değerlendirilmektedir. Diğer adıyla bitki gözlemciliği olarak tanımlanan botanik turizm nadir görülen ve yerel özellik taşıyan bitkilerin coğrafi yaşam alanlarında gözleme, tanımlama, yeşilin içerisinde karışarak doğadan alacağı bir numune bitkiyi kendi yaşam mekânlarına katma aktivitelerinin tümünü kapsamaktadır (Yaylı ve Sürücü, 2016: 94).

Türkiye çok zengin bir flora yapısına ve biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Ülkemizde doğal yaşama alanı bulunan yaklaşık 10000 çeşit bitki yetişmektedir. Bu bitkilerin 3000 tanesinden fazlası endemiktir. Bu bağlamda Bitki (flora) izlemek amacıyla yapılan seyahatleri ifade eden botanik turizmi ülkemiz ve bölgemiz açısından değerlendirilebilecek önemli bir ekoturizm çeşidini oluşturmaktadır (www.kultur.gov.tr).

-Kamp Turizmi

Kamp, doğada sportif veya rekreatif etkinliklerde bulunmak, kısa süreliğine dinlenmek, konaklamak, vb. gibi amaçlar doğrultusunda karavan, çadır, baraka, bungalov vb. gibi konaklama araçlarından faydalanılarak gerçekleştirilen bir rekreasyon biçimidir. Bu etkinliğin gerçekleştirildiği mekânlar olan kamp alanları ise; karayolları güzergâhları ve yakın çevreleri, yerleşim yeri girişleri, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliğe sahip olan yerlerde kurulan ve genellikle kampçıların kendi imkânlarıyla yeme-içme, dinlenme, geceleme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları bungalov, karavan, çadır gibi tesislerden oluşmaktadır (Usta, 2008: 46).

Günümüzde kırsal alanlarda gerçekleştirilen kamp etkinliği her seyahatte başka bir bölgenin doğal güzelliğini ve sahip olduğu olanakları daha ekonomik şartlarda değerlendirme fırsatı vermesi konaklamanın doğal, kültürel ve tarihi değerlerce zengin ortamlarda gerçekleştirilmesi sebebiyle hem dünyada hem Türkiye’de son yıllarda alışlagelmiş tatil alışkanlığına ciddi bir alternatif oluşturmaya başlamıştır (Topay ve Koçan, 2009: 117).

-Atlı Doğa Yürüyüşü

Ekoturistlerin ilgi odağı olan diğer önemli bir aktivite ise; atlı doğa yürüyüşleridir. Türkiye de bu faaliyet Kapadokya, Muğla, Antalya, Kastamonu gibi bölgelerde düzenlenmektedir. Bu alanda örnek teşkil etmesi bakımından Kapadokya bölgesindeki atlı doğa yürüyüşü tur güzergâhlarının belirlenmesi amacıyla bölgenin haritası çıkartılmıştır (Demir ve Çevirgen, 2006: 143).

-Mağara Turizmi

Ekoturizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi kapsamında, Türkiye’de turizm hareketlerinin diğer bölgelere ve yılın diğer aylarına yaygınlaştırılması amacıyla son yıllarda giderek ilgi gören bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı envanterlerine göre, ülkemizde turistik açıdan değerlendirilebilecek 1000 civarında mağara bulunmaktadır (Yurcu ve Kasalak, 2016: 48).

Macera arayanların tercih ettiği bir tür olan mağara turizmi, çok değişik deneyimler sunabilmektedir; derinlemesine giriş, yer altı sularında bot gezileri, oluşan sarkıt ve dikitlerin verdiği görsel güzellikler ve mağara ortamına uyum sağlayabilen çok az canlı türünü keşfetme ve öğrenme bunlardan bazılarıdır (Kozak ve Bahçe, 2012: 254). Mağaralar yüzyıllardır insanların ilgisini çekmiş fantastik mekânlar olup içinde bulunan karstik oluşumlar (sarkıtlar, dikitler, damla taşlar) değişik heyecanlar ve farklı deneyimler arayan günümüz turistinin ilgisini çekmektedir.

-Tarım ve Çiftlik Turizmi

Çiftlik turizmi, kırsal yerleşim bölgelerinde yerel halkın ekonomik refah seviyesini arttırmak amacıyla gerçekleştirilen bir turizm çeşididir. Bu konuda yapılan bazı tanımlarda tarım turizmi, çiftlik turizmi olarak ifade edilmektedir. Fakat kırsal turizm

ya da yalnızca ziyaretçinin bir çiftlikte konaklaması şeklinde yapılan çiftlik turizmi aslında birbirlerinden farklı olan etkinliklerdir. Bu farklılık, tarım turizmi faaliyetlerinin günü birlik yapılabilir olması, çiftlik turizmi faaliyetlerinde ise konaklama yapılmasının gerekli olmasıyla farklılık gösterir (Yavuz, 2011'den aktaran; Şengöz, 2018).

-Balon Turizmi

Doğal güzellikleri bünyesinde barındıran ve uçuş şartlarının sağlandığı destinasyonlarda balonla yapılan kısa süreli seyahatler bölgeyi ziyarete gelen turistler için ilgi çekici bir aktivite haline gelmiştir. Balon turlarıyla turistler hem ulaşılabilen noktalara ulaşabilmekte hem de destinasyonun doğal manzarasına geniş perspektiften bakma imkânı yakalamaktadır. Balon turları seyahat acenteleri için turistlere sunulan ilgi çekici bir turistik ürünü ifade ederken, konaklama işletmeleri içinse artan konaklama süresi anlamına gelmektedir (Doğan 2015'den aktaran; Şengül ve Genç, 2016: 883).

- Foto Safari Turizmi

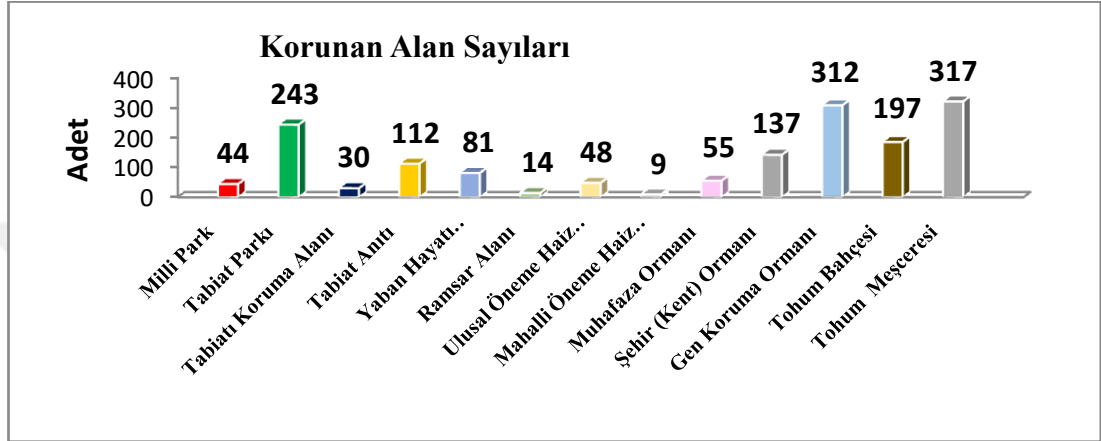
Foto safari turizmi tatilini farklı geçirmek isteyip, fotoğraf çekmekten keyif alanlara heyecan verici ve hareket içinde olacakları imkânlar sunmaktadır. Foto safariler sadece doğa fotoğrafı değil aynı zamanda tarihi yerlerinde görüntülendiği etkinliklerdir (Yaylı ve Sürücü, 2016: 111).

1.5. Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyeli

Türkiye doğal ve kültürel kaynakların zenginliği, dört mevsimin yaşanabilmesi, üç tarafın denizlerle çevrili olması, yaklaşık 8000 km. uzunluğundaki kıyıları ve iklim farklılıklarıyla önemli turizm potansiyeline sahiptir. Türkiye dağları, yaylaları, mağaraları, akarsuları, gölleri, termal kaynakları ile çok geniş bir turizm yelpazesi sunmaktadır. Bu kaynak çeşitliliği içerisinde doğal yaşamı deneyimleme ve çevreye aktif katılım şansı sunması ekoturizm açısından büyük önem arz etmekte ve bütün bunlar yerli yabancı ziyaretçilerin dikkatini çekmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012: 50). Bunun yanında, Türkiye'nin doğal ve kırsal kültürel mirasının büyük bir bölümünün varlığını sürdürüyor olması, sürdürülebilir ekoturizm için büyük bir potansiyelin varlığını göstermektedir (Morgül, 2014: 29).

Türkiye'nin sahip olduğu doğal değerler genellikle milli parklar, tabiat alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları ve tabiat parklarından oluşmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın (2018) rakamlarına göre; Türkiye'de, 44 adet Milli Park, 243 adet Tabiat Parkı, 30 adet Tabiatı Koruma Alanı, 112 adet Tabiat Anıtı, 81 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, bulunmaktadır. Türkiye'nin Sahip Olduğu Koruma Alanlar Listesi Şekil 3'de belirtilmiştir (<https://www.tarimorman.gov.tr>).

Şekil 3: Türkiye'nin Sahip Olduğu Koruma Alanlar Listesi (<https://www.tarimorman.gov.tr>).

Türkiye uzun yıllardır turizm sektöründe klasik deniz-kum-güneş turizmiyle öne çıkmıştır. Dünyadaki sürdürülebilir alternatif turizm çeşitlerine olan eğilime paralel olarak Türkiye'de geliştirilebilecek alternatif turizm çeşitlerinin arayışına yoğunlaşmış ve turizmi yılın dört mevsimine ve ülkenin tamamına yaymaya yönelik girişimler hız kazandırmıştır (Selimoğlu, 2004; Eskin vd., 2017: 17).

Bu bağlamda Türkiye'de ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmaya yardımcı olan, Bakanlık destekli çevre korumaya yönelik turizm projeleri bulunmaktadır: Atak Projesi, Mavi Bayrak Projesi, Belek Yönetim Planı, Yayla Turizmi Projesi, Dağ-Doğa Yürüyüşü (Trekking) Projesi, Akarsu Turizmi (Kano-Rafting) Projesi, Bisiklet Tur Güzergâhlarının Geliştirilmesi Projesi, Atlı-Doğa Yürüyüşü Projesi, Mağara Turizmi Projesi, Sportif Olta Balıkçılığı Projesi, Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji), Botanik turizmi ve Av Turizmi (www.ktb.gov.tr).

Atak Projesi: 1989 yılında başlayan, Ege ve Akdeniz kıyılarındaki ilçelerin ve köylerin yer aldığı 2000 km. kıyı şeridini kapsayan bir projedir. Proje, altyapı eksikliklerini gidermek, yeni kıyı yönetim yöntemlerini tanımlamak amacı ile tasarlanmıştır. Projenin 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır (Belber, 2018: 36).

Mavi Bayrak Projesi: İlk olarak 1985 yılında Fransa’da, uluslararası bir sivil toplum örgütü tarafından geliştirilen, Dünya’da en gelişmiş ve iyi bilinen ekolojik belgelendirme programlarından biri olan Mavi Bayrak projesi, gönüllü çevresel sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulmakta ve uygulanmaktadır. Proje, çevre yönetimi başlıklarındaki değerlendirme ölçütlerinin uygulanması yoluyla plaj ve marinalardaki sürdürülebilir gelişmeyi sağlarken, çevre eğitimi ve bilgilendirme hizmeti sunmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda uygulama çerçevesinde yapılacak çalışmalarda güçlü işbirliği sağlanması amacıyla belediye idare teşkilatları, kamu, kıyı alanı kullanıcıları ve sivil toplum kuruluşları arasında bağlantının oluşturulması ve geliştirilmesi de uygulamanın hedefleri arasındadır (Radchenko ve Aleyev, 2011’den aktaran; Fışkın vd., 2016: 232).

Belek Yönetim Planı: 1996 yılında uluslararası teşkilatların girişimi (Dünya Doğayı Koruma Birliği, Dünya Bankası) üzerine kurulan Belek Yönetim Planı, doğal ve kültürel çevrenin korunması ve geliştirilmesini hedeflemektedir (Belber, 2018: 36).

Yayla Turizmi Projesi: Doğu Karadeniz, Akdeniz (Toros Yaylaları) yaylalarından başlatılmış olup İç Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’yle devam etmekte olan bir çalışmadır. Çalışma bütünü içinde bugüne kadar 26 Adet yayla, Yayla Turizm Merkezi ilan edilmiştir.

Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi (Trekking): Proje kapsamında, dağ-doğa potansiyelinin planlı bir yaklaşımla turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi, böylece turizmin tür ve aktivitelerinin ve alternatiflerinin zenginleştirilerek arz kapasitesinin geliştirilmesi, alternatif turizm alanlarının koruma- kullanma dengesi içerisinde hizmete sunulması, tanıtılması, farklı yönlerinin turizmin ekonomik ve sosyal katkılarından yararlandırılması amaçlanmaktadır (Belber, 2018: 36).

Akarsu Turizmi (Kano-Rafting): Akarsuların önemli bir bölümü, özellikle Artvin Çoruh Nehri, Artvin Altıparmak Çayı, Manavgat Çayı, İçel Çayı, Göksu Nehri Rafting ve nehir kaynağı için çok elverişlidir.

Atlı Doğa Yürüyüşü: Alternatif turizm faaliyetlerinde atın yaygın kullanımıyla gerçekleştirilen yürüyüş faaliyetleri Kapadokya, Kastamonu, Antalya, Muğla gibi yörelerde, seyahat acenteleri tarafından düzenlenmektedir.

Mağara Turizm Projesi: Turizm çeşitliliği açısından ülkemizdeki mağaralar oluşumlar açısından önemli bir nitelik olan karstlaşma büyüklü küçük yüzlerce mağaranın oluşumuna neden olmuştur. Önceleri bilimsel ve sportif amaçlı etkinliklerin konusu olan mağaralar, günümüzde mağara içinde ve çevresinde yapılan gerekli düzenlemelerle turizm hizmetine sunulmaktadır.

Kuş Gözlemciliği: Kuşları doğal ortamlarında izlemeye dayanan toplu veya bireysel olarak gerçekleştirilen gezim faaliyetlerden oluşmaktadır. Türkiye konumu itibariyle kıtalar arasında yıllık olarak gerçekleştirilen kuzey-güney ve doğu-batı ana yönlü kuş göç hareketlerinin merkezinde yer alır. Türkiye’de izlenme kaydı bulunan tür sayısı 461’dir. Uluslararası Kuşları Koruma Konseyi (BirdLife International) tarafından 1989 yılında başlatılan ve dünyanın birçok ülkesinde yürütülen önemli kuş alanlarının belirleme projesi Türkiye’de Doğal Hayatı Koruma Derneği’nin koordinatörlüğünde gerçekleştirilmiştir. Türkiye’nin Önemli Kuş Alanları projesi kapsamında, ulusal ve uluslar arası öneme sahip 184 ÖKA belirlenmiş olup, bu envanter çalışması 1990 ve 1997 yıllarında yayınlanmıştır (Yarar-Magnin, 1997’den aktaran; Sevindi, 2013: 63).

İKİNCİ BÖLÜM

KAPADOKYA BÖLGESİNDE EKOTURİZM

2.1. Kapadokya Bölgesinin Dünya Turizmindeki Yeri

Dünya turizminden aldığı payı her yıl arttıran Türkiye'nin, inanç ve kültür turizmi açısından öne çıkan destinasyonlarından birisi ise, Kapadokya'dır. Bölge tarihi ve kültürel değerleriyle, insanlık tarihinin tüm evrelerine tanıklık eden özellikler taşımakta ve Asur, Hitit, Pers, Kapadokya Krallığı, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetleri olmak üzere çok sayıda uygarlığa ait izleri taşımaktadır. Uygarlığın bıraktığı kültürel iz ve tarihi miraslar bölgeyi evrensel değerler bakımından da son derece çekici kılmaktadır (Ersun ve Arslan, 2009; Arslan ve Şıkoğlu, 2017: 473).

Kapadokya'daki Göreme Açık Hava Müzesi, Zelve, Ihlara Vadisi, Mustafapaşa ve Açıksaray Örenyeri, Çavuşin, El Nazar Kilisesi, Karanlık Kale Kilisesi, Gülşehir St. Jean Kilisesi, Nevşehir, Ürgüp, Hacıbektaş Veli Müzesi, Hacıbektaş Atatürk Evi, Özkonak, Tatların, Kaymaklı ve Derinkuyu yer altı şehirleri, gibi kültür ve inanç turizm merkezlerine sahiptir. Tarihi ve kültürel değerlerinin yanı sıra Kapadokya aynı zamanda dünyada eşi benzeri olmayan jeolojik ve jeomorfolojik özelliklere de sahiptir (Şamiloğlu ve Serin-Karacaer, 2011).

Kültürel yapısı ve doğal oluşumları ile Dünya turizmindeki özgün yerini alan Kapadokya bölgesini ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayısı 2 milyonu aşmış durumdadır. Kapadokya Kültür, inanç, spor, kongre, eğlence, atlı tur, termal ve doğa turizmine uygun bir alan olarak öne çıkmaktadır. Kapadokya bölgesi 1985 yılında UNESCO Dünya Mirasları listesine alınmıştır (Savaş, 2013).

UNESCO tarafından oluşturulan Dünya Mirası Listesi'nde Türkiye'den 17 kültür ve tabiat varlığı yer almaktadır. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya da, hem kültürel hem doğal miras alanı olarak bu listeye dâhil edilmiştir. Kapadokya Dünya Mirası Alanı İçerisinde Yer Alan Yerleşimlerin Listesi Tablo 2'de belirtilmiştir (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2018).

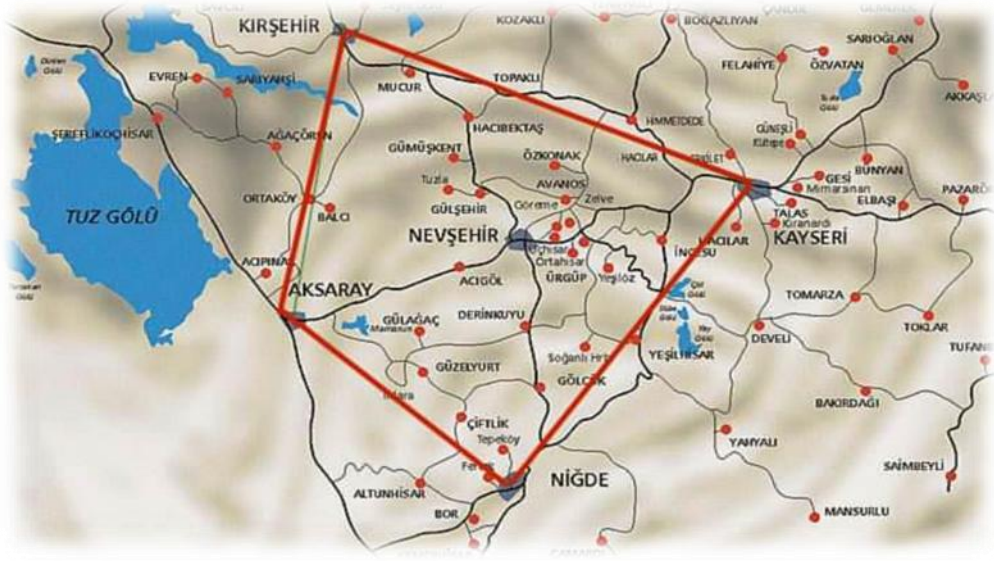
Tablo 2: Kapadokya Dünya Mirası Alanı İçerisinde Yer Alan Yerleşimler

Alan	İli	İlçesi
Göreme Milli Parkı	Nevşehir	Avanos/Ürgüp
Kaymaklı Yer Altı Şehri	Nevşehir	Merkez
Derinkuyu Yer Altı Şehri	Nevşehir	Derinkuyu
Karain Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Karlık Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Yeşilöz Köyü Yerleşmesi	Nevşehir	Ürgüp
Soğanlı Köyü Yerleşmesi	Kayseri	Yeşil Hisar

Kaynak: (UNESCO, 2009'dan aktaran; Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2018)

2.1.1. Kapadokya Bölgesinin Coğrafi Konumu ve Genel Özellikleri

Roma İmparatoru Augustus zamanında Antik Dönem yazarlarından Strabon'un 'Geographika'adlı eserinde sınırlarının Güneyde Toros Dağları, batıda Aksaray, doğuda Malatya ve Kuzeyde Doğu Karadeniz kıyılarına kadar uzanan geniş bir bölge olarak belirtilen Kapadokya Bölgesi günümüzde Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri ve Kırşehir illerinin kapladığı alandır. Ekoturizm anlamında turistlerin en çok ziyaret ettiği Çekirdek Kapadokya diye adlandırılan Nevşehir ili içerisinde kalan bölge ise Uçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, İhlara ve çevresinden oluşmaktadır (Gülyaz, 2012: 5). Kapadokya Bölgesinin sınırları Harita 1'de görülmektedir.

Harita 1: Kapadokya Bölgesi (<http://www.cappadociaonline.com>)

Persçe “Katpatuka,” “Güzel Atlar Ülkesi” anlamına gelen Kapadokya’nın bugünkü yüzey şekilleri Erciyes, Hasan Dağı ve Göllüdağ’ın bundan yirmi beş milyon yıl önce (neojen adı verilen dönemde) harekete geçmeleri sonucu lav ve küllerin oluşturduğu tabakanın yıllar boyunca rüzgâr, yağmur doğal etkenler tarafından aşındırılmasıyla Kapadokya Bölgesinin Coğrafyasının karakteristik özelliği olan kayalık görünümünün temeli atılmıştır. Dünyanın pek çok yerinde yanardağ bulunduğu halde Kapadokya’da çok yaygın olan bu yeryüzü şekillerinin ortaya çıkması, bölgenin yalnızca tarihsel miras açısından değil coğrafi nitelikler açısından da benzersizliğini ortaya koymuştur (Korat, 2003: 18).

Kapadokya’da ziyaret edilen yapıların çoğunun oluşumu Hristiyanlık dönemine dayanır. Kayalara oyulan evler ve kiliseler, bölgeyi Roma İmparatorluğu baskısından kaçan Hristiyanlar için dev bir sığınak ve önemli bir din merkezi haline getirmiştir (<https://www.kesfetsene.com>).

Bölgenin coğrafi ve jeolojik yapısı ticaret ve yerleşmek için olduğu kadar korunmak ve saklanmak içinde tarihin farklı dönemlerinde önemli roller üstlenmiştir. Bu eşsiz coğrafi dokuyu kullanarak Hristiyanlığı yaymaya çalışanlar önce Kayseri sonra Kayalık Kapadokya Bölgesi kayalar içinde manastır hayatını başlatmışlardır (Berkmen, 2015: 599).

2.1.2. Kapadokya Bölgesinin Turistik Ürün Çeşitliliği

Anadolu topraklarını kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde kesen en kısa yolların Kapadokya Bölgesi'nden geçmesi, birçok medeniyetin bölgeyi farklı nedenlerle ziyaret etmesine neden olmuştur. Neolitik Dönemden beri yerleşim yeri olarak kullanılan Kapadokya Bölgesi'nde hüküm sürmüş medeniyetlerin bıraktığı tarihi birikimler ile bölgenin doğal güzellikleri ve jeolojik yapısının birleşmesi bölgeyi evrensel açıdan turizm merkezi haline getirmiştir (Çengel, 2013; Erdal, 2018: 42).

Kapadokya Bölgesi'nin coğrafi konumu, farklı medeniyetlerin bıraktığı kültürel izler ve bölgenin jeolojik yapısı yıllar içerisinde bölgedeki turizm çeşitliliğini sürekli şekillendirmiş ve çeşitlendirmiştir. Doğa, kültür, inanç, sağlık, termal, balon, kongre turizmi ile binicilik gibi turizm türlerinin öne çıkmasıyla dünyanın dört bir tarafından her yıl bölgeye farklı amaçlar doğrultusunda turist gelmektedir (TC. Ahiler Kalkınma Ajansı, 2014: 18).

-Doğa ve Kültür Turizmi: Doğal ve kültürel değerleri 1985 yılında UNESCO tarafından Dünya Miras Listesine dahil edilerek tescillenen Kapadokya, Göreme ve Zelve Açık Hava Müzeleri, Hacıbektaş Veli Müzesi, doğal sit alanları, yeraltı şehirleri kiliseleri, kervansaraylarıyla doğa ve kültür turizmi açısından dünyanın en önemli destinasyon merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir (TC. Ahiler Kalkınma Ajansı, 2014: 18).

-Kongre Turizmi: Kapadokya'nın çekiciliği, bölgenin önemli bir kongre turizm merkezi olmasına imkân sağlamıştır. Özellikle turistik işletmelerin sahip olduğu kongre, eğitim salonları, eğitime elverişli sessizliği ile kongre turizmi için de uygun gelişmiş kongre ve toplantı salonları bulunmaktadır, bu sayede Kapadokya Bölgesi ulusal ve uluslararası kongrelere ev sahipliği yapmaktadır.

-Termal ve Sağlık Turizmi: Tedavi amaçlı kaplıca veya diğer sağlık merkezlerine seyahat eden kişinin fiziksel iyilik halini geliştirmek amacıyla veya fizik tedavi, rehabilitasyon vb. gibi ihtiyacı olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türüdür (<https://ktb.gov.tr>).

Kapadokya Bölgesinin kültürel çekicilikleri ile entegre edebileceği en önemli turistik imkanlarından biri de termal sularıdır. Bu alanda özellikle Nevşehir iline bağlı

Kozaklı ilçesi ön plana çıkmakta olup şifalı sular grubunda yer almaktadır (TC. Ahiler Kalkınma Ajansı, 2014: 22).

Kozaklı ilçesine ek olarak Mustafapaşa, Nar ve Göre kasabaları ile Merkez ilçede de termal su bulunmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır (TC. Ahiler Kalkınma Ajansı,2014: 22). Nevşehir Merkezde 250 metre derinlikte 43 °C, Acıgöl içesi ve çevresinde 60 °C ile 120 °C, Sarıhıdır köyünde 250 metrede 43 °C, Uçhisarda 790 metrede 60-65 °C su tespit edilmiştir ve yapılan çalışmalar sonucu Kapadokya bölgesinin birçok yerinde termal ve sağlık turizmi yapılabilecek su kaynaklarının varlığı görülmüştür (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013).

-Gastronomi Turizmi: Destinasyonların rekabet üstünlüğü kazanmasında ve rekabet avantajı elde etmesinde gastronomik unsurlar önemli bir rol oynamaktadır. Gastronomi turizmi, bölgeye özgü yemeklerin sunulmasıyla o bölgeye ait kültürel kimliği ve mirası yansıtmakta ve böylece yerel destinasyonlar için rekabet avantajı sağlamada etkili bir araç olmaktadır (<https://gastronomiturizm.wordpress.com>).

Kapadokya Bölgesi'nde yerel gastronominin turizmle bütünleştirilmesi konusunda gelişmeler yaşandığına ilişkin de bilgiler bulunmaktadır. Bölgeye yönelik gastronomi turlarının düzenlendiği, gastronomi amacıyla bölgenin ziyaret edildiği ve bölgenin hem şarap hem de gastronomi meraklılarını çektiği de ortaya konulmaktadır (Çağlı, 2012). Kapadokya Bölgesine bağlı Nevşehir ili incelendiğinde bölgesel lezzet denince ilk akla gelen yemek ise Testi Kebabıdır.

-Şarap Turizmi: Turistler için birincil motive unsurunun şarap bölgesinin niteliklerini deneyimlemek ve şarap tadımı yapmak olduğu ve bu amaçla üzüm bağlarına, şarap imalathanelerine, şarap festivallerine ve şarap gösterilerine yapılan seyahatler şarap turizmi olarak adlandırılmaktadır (Carlsen, 2007; Genç ve Şengül, 2016: 880).

Kapadokya bölgesi sahip olduğu değerler göz önünde tutulduğunda şarap turistine yönelik geniş bir ürün yelpazesine sahip bir bölgedir. Bu nedenle şarap turizminin bu bölgede öncelik kazanması kültür turizmi üzerine yoğunlaşmış bu bölge için yeni bir çekicilik unsuru yaratacağı düşünülmektedir (Yüncü, 2010: 73).

-İnanç Turizmi: Kapadokya Bölgesi tarih boyunca birçok dine ev sahipliği yaptığından dolayı birçok din için kutsal olan yerleri bünyesinde barındırmaktadır.

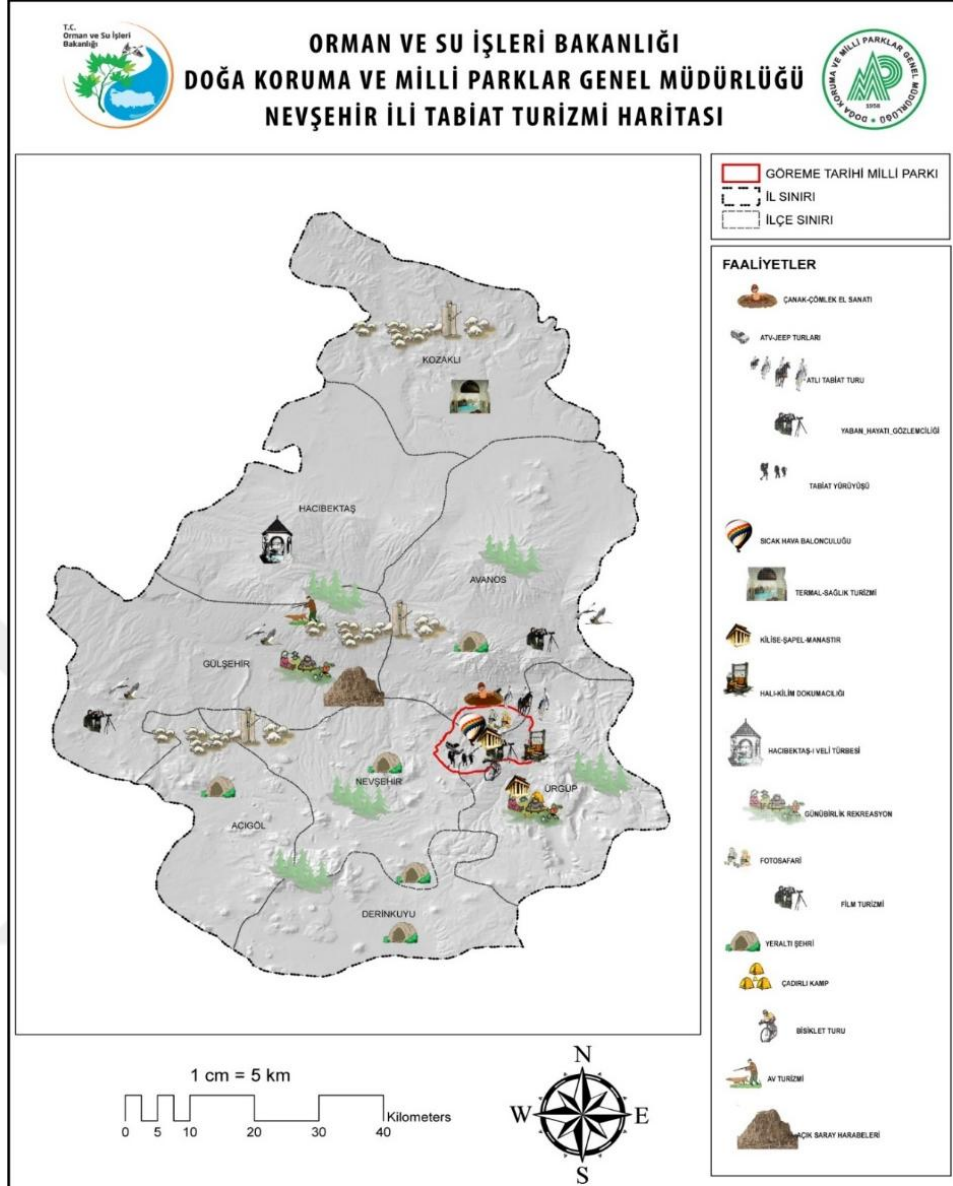
Kapadokya Bölgesi'nde inanç turizmi açısından kiliseler, külliyeleer ve camiler, kayalık manastırları ve yeraltı şehirleri bulunmaktadır.

-El Sanatları: Kapadokya'nın doğal ve kültürel varlıkları bölgede el sanatlarının gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Özellikle Avanos ilçesi bölgenin el sanatları merkezi olarak tanınırken başta halı-kilim dokumacılığı ve çömlekçilik olmak üzere el yapımı bebek üretimi ile oniks taş işletmeciliği bölgedeki el sanatlarını oluşturmaktadır (T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı, 2018: 22).

2.2. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizm Ürünü Olarak Değerlendirilmesi

Klasik kıyı turizminin dışına çıkılarak, turist talebinde değişen istek ve talepler doğrultusunda turistlerin beklentilerini karşılamak amacıyla turizm sektörü alternatif arayışlar içine girmiştir. Turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması maksadıyla ülke ekonomisine olumlu etki gösteren alternatif turizm türlerinden biri olan ekoturizmdir. Bu bağlamda turistik destinasyon merkezlerinden olan Kapadokya bölgesinde yer alan Nevşehir İli, çevre illere nazaran daha çok turist çekmek amaçlı ekoturizm kapsamında birçok alternatif ortaya koyulmuştur.

Orman ve Su İşleri Bakanlığının hazırlamış olduğu (2013-2023) Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Eylem Planında yer alan ekoturizm faaliyetlerini il ve ilçe sınırı kapsamında ortaya koyan Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Haritası, Harita 2'de görülmektedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013).

Harita 2: Nevşehir İli Tabiat Turizmi Haritası

-Doğa Yürüyüşü (Trekking): Doğa yürüyüş faaliyetleri belirli bir mesafedeki yürüyüş dahilinde yerel alanları ziyaret etmeyi, doğal güzelliklerin ve manzaranın keyfini sürmeyi kapsamaktadır. Kapadokya Bölgesindeki jeolojik ve jeomorfolojik oluşumlar ile tarihi ve arkeolojik mirasın algılanması, tahribata uğratılmadan devamlılığının sağlanması, düzenli ve programlı bir şekilde ziyaret edilmesi amacıyla bilimsel çalışmalara ve doğa yürüyüşlerine yönelik olarak; Bağlıdere Vadisi, Zindanönü Deresi Vadisi, Kılıçlar Vadisi, Paşabucağı Mevkii, Periler Vadisi, Zemi Vadisi, Kızılçukur Vadisi, Güvercinlik Vadisi, Görkündere Vadisi, Gomeda ve Üzengi Vadileri, Güllüdere-1 ve Güllüdere-2 Vadileri,

Meskendir Vadisi, Çat ve Fırınasma Vadileri, Balkandere Vadisi, Ihlara Vadisi, Manastırlar Vadisi yürüyüş güzergâhları olarak belirlenmiştir (www.kaphib.org).

Doğa Yürüyüşü (Trekking) faydaları;

- İnsanların sosyal yönünü geliştirir.
- İnsanın fiziksel olarak formda olmasını sağlar
- Kırsal alanda yaşayan insanlar şehirde yaşayan insanları kültürel yönde olumlu etkiler.
- Tabii ortamın tanınmasını ve korunmasını sağlar.
- Kırsal alanda istihdam sağlar.
- Tabiat turizminin, ekoturizmin gelişimini sağlar.
- Turizme artı değer kazandırır (Orman Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü,2013).

-Festival Turizmi: Nevşehir ili sınırları içerisinde turistik merkezlerden biri olan Ürgüp ilçesinde gerçekleştirilen Ürgüp Bağ Bozum Festivali örnek teşkil etmektedir.

-Mağara Turizmi: Kapadokya Bölgesinde mağara turizmi adına yapılan faaliyetler genel itibariyle yeraltı şehirleri odaklı olarak sürdürülmektedir. Kayadan oyularak günümüze değin süregelen yeraltı şehirleri Kapadokya'nın en önemli kültürel zenginliklerindedir. Derinkuyu Yeraltı Şehri, Kaymaklı Yeraltı Şehri, Özkonak Yeraltı Şehri, Özlüce Yeraltı Şehri, Acıgöl Yeraltı Şehri ve Civelek Mağarası örneklerden bazılarıdır.

-Hava Sporları Turizmi: Kapadokya Bölgesi hava sporlarının turizm faaliyetlerine yansması adına öne çıkmış coğrafyalardan biridir. Özellikle Türkiye'de sıcak hava balonları denince ilk akla Kapadokya gelmektedir. Balon turizminin yanında son zamanlarda yamaç paraşütünü geliştirmek için çalışmalar devam etmektedir.

-Balon turizmi: Kapadokya Bölgesi'nde 1991'de Türk Hava Kurumu ile başlayıp 2006'da diğer işletmelerin açılmasıyla ivme kazanmıştır. Balon turizmi kısa zamanda temel turistik ürün denilebilecek noktaya gelmiş olup bölgenin katma değeri haline gelerek yüksek getiri sağlamaktadır (Can ve Can, 2019: 191).

Kapadokya balon turizmi alanında gerek trafik hacmi gerekse uçulan gün sayısı bakımından dünyanın en büyük ticari operasyonu yürütülmektedir. 5 yıl üst üste dünyanın en iyi uçuş cazibe merkezi seçilen Kapadokya Bölgesinde 2018 yılı itibari

ile toplamda 31 balon işletmesi 260 sıcak hava balonuyla faaliyet göstermektedir ve yıllık 600.000 civarı turiste hizmet verilebilmektedir. Ayrıca bölgede Meteorolojik şartların el vermesi durumunda yıllık ortalama 280 gün uçulmakta ve ortalama 90-100 civarında balon, uçuş gerçekleştirilmektedir (www.shgm.gov.tr).

Balon uçuşlarında 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve balonla hava taşıma işletmeleri talimatında belirtilen hususlara uyulması zorunludur. Bu konuda Nevşehir Valiliği öncülüğünde ilgili kurumların katılımı ile oluşturulacak komisyon tarafından usul ve esasların (kalkış-iniş, rota, yolcu transferi, kapasite, balonla ilgili bakım-onarım ve akaryakıt vb.) belirlenerek uçuşların bir program dâhilinde gerçekleştirilmesi esastır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü,2013).

-Sportif Olta Balıkçılığı: Kapadokya Bölgesinde Sportif Olta Balıkçılığına elverişli alanlara bakıldığında Avanos, Kızılırmak ve göletlerin bulunduğu Gülşehir ve Damsa barajlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

-Atlı Doğa Yürüyüşü: Doğal ve tarihi güzelliklerin yer aldığı turizm bölgelerinde atlı doğa yürüyüşleri turistler tarafından büyük rağbet görmektedir (Şengül ve Genç, 2016: 884). Atlı doğa yürüyüşleri tarihi ve doğal güzelliklerin bulunduğu alanlarda düzenlenen gününbirlik veya birkaç günlük gezi programları ile gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlik at üstünde grup lideri öncülüğünde veya kısa süreli turlar şeklinde gerçekleştirilmektedir (Akpınar ve Bulut, 2010; Güngör, 2016: 84).

-Bisiklet Turizmi: Kapadokya Bölgesinde konaklama sürelerini arttıracak faaliyetlerden birisi de bisiklet turizmidir. Özellikle dağ bisikleti aktiviteleri açısından önemli bir potansiyel arz ettiğini ve bu kapsamda gelişim gösterdiğini söyleyebiliriz. Salcano Kapadokya Bisiklet Festivali ve Bisiklet Köyü Buluşması ve Runfire Cappadocia Ultra Maratonu her yıl gerçekleştirilen ve dikkat çeken uluslararası spor organizasyonları bölgenin doğal ve tarihi güzelliklerinin tanıtılması için gerçekleştirilen faaliyetlerden bazılarıdır. Bu sayede bölgeye çok sayıda ziyaretçi bu organizasyonlara katılmak veya izleyici olarak gelmektedir (Genç ve Şengül, 2016: 885).

-*Botanik Turizmi*: Kapadokya Bölgesi, karasal iklim özellikleri sebebiyle bitki örtüsü bozkır özelliği gösterir. Başlıca bitki türleri arasında gevenler, kekik türleri, buğdaygiller, kangal vb. dikenler sayılabilir. Bitkilerin çoğunlukla otsu olmasına karşın bölgede yer yer seyrek de olsa tahribata ve kuraklığa dayanıklı ağaç ve çalılar vardır. Bunların yanı sıra genel alanda çok büyük bir alana sahip olmasa da bozuk meşelikler, bozuk ardıç toplulukları yörenin harap olmuş doğal orman örnekleri sayılabilir. Aynı zamanda son yıllarda yapılan ağaçlandırma çalışmaları sonucunda sedir, karaçam, akasya, akçaağaç, dişbudak, badem vb. gibi türler ile elde edilen alanları da yeni habitatlara örnek olarak vermek mümkündür. Yine akarsu boylarında yetişen kavak, söğüt, iğde, ceviz ağaçlarının oluşturduğu alanları da bitki toplulukları ile tarım amaçlı yetiştirilen asma türleri, kayısı, badem, elma, armut, vb. gibi meyve ağaçlarının oluşturduğu alanları da bitki topluluklarına örnek olarak vermek mümkündür. Kapadokya Bölgesinin tüf yapısındaki kayaların alanın büyük bir bölümünü kaplaması ve çoğu yerde bitkilerin çok seyrek bulunması fauna yoğunluğunu da etkilemektedir. 173 böcek türüne, 15 sürüngen türüne, 60 kuş türüne, 28 memeli türüne rastlanmıştır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü,2013).

- *Memeliler*: Kurt (*Canis lupus*), Tilki (*Vulper vulper*), Su tipi (*Lutra lutra*), Porsuk (*Meles meles*), Sansar (*Martes fonia*), Tavşan (*Lepus europeus*)
- *Kuşlar*: Keklik (*Alectoris graeca*), Bildırcın (*Coturnix*), Güvercin (*Columba ivila*), Doğan (*Falco sp.*)
- *Sürüngenler*: Kaplumbağa (*Testudo graeca*), Kertenkele (*Lacerta viridis*).
- *Balıklar*: Yayın (*Silurus glanis*), Sazan (*Cyprinus carpio*)

-*Tarım ve Çiftlik Turizmi*: Kapadokya bölgesi kendine has tarımsal ürünlere sahiptir. Yörede yapılan kazılarda rastlanan şarap kapları, şarap testileri ve taş kabartmalar asma üretiminin Kapadokya uygarlıklarında gelişerek devam ettiğini göstermektedir. Hititler dönemine (M.Ö. 3000) kadar uzanan Kapadokya bölgesinin, yeraltı şehirlerindeki çeşitli galerilerinde üzüm çiğneme ve şarap elde etme birimlerine rastlanmıştır. Son yıllarda iç ve dış turizmin artmasıyla şarap tüketimi artmış ve bu da beraberinde yeni bağ alanlarının yaratılmasına ve yeni üzümlerin yetiştirilmesine neden olmuştur. Bölgede ki bazı seyahat acenteleri bağbozumu şenlikleri kapsamında turlar düzenleyip turistlere şarap yapımı ile ilgili deneyim imkânı tanımaktadırlar. Bölgede ki bazı konaklama işletmelerinde ise kendi bahçelerindeki

üretim faaliyetlerine turistleri de dâhil etmekte ve elde edilen sebzeleri turistlere sunmaktadırlar. Yerel halkın ürettiği en temel tarımsal ürünler ise, çerezlik kabak, patates ve üzumdür.

Çerezlik Kabak: Nevşehir ili 5.772 ton yıllık üretim miktarıyla Türkiye toplam çekirdeklik kabak üretiminin %26,27'sini karşılamakta ve bu alanda ülkemizde ilk sırada yer almaktadır. Üretimi yapılan kabak çekirdeğinin ambalajlanarak ve kalitesi ön plana çıkarılarak markalaştırılması yatırımcılar için katma değeri yüksek bir yatırım fırsatı olarak öne çıkmaktadır (www.kulturportali.gov.tr).

Patates: Nevşehir ili 430.650 ton yıllık üretim miktarıyla Türkiye toplam patates üretiminin yaklaşık %10'unu karşılamaktadır. Bunun yanı sıra ilde bulunan doğal soğuk hava depolarında diğer bölgelerde üretilen patatesler depolanıp ülkemizin yıl boyunca olan ihtiyacı karşılanmaktadır.

Üzüm: Nevşehir ili genelinde yaklaşık 25.000 ha alanda 150-170 bin ton ve 30 çeşit (18 çeşit beyaz üzüm, 12 çeşit kırmızı üzüm) yaş üzüm üretilmektedir. Bu anlamda Nevşehir ilindeki bağ alanı Türkiye'nin %5'ini ve üretimin ise %4'ünü oluşturmaktadır. Bölgede üretilen üzümlerin bir kısmı pekmez, sirke, köftür, meyve suyu ve kuru üzüm gibi yerel tüketimde kullanılırken bir kısmı ise şaraplık olarak kullanılmaktadır (www.kulturportali.gov.tr). Kapadokya Bölgesinde Tarımsal Ürün Üretim Miktarları Tablo 3'te belirtilmektedir.

Tablo 3: Kapadokya Bölgesinde Tarımsal Ürün Üretim Miktarları (Nevşehir İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü)

Ürün Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Ürün Adı	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	327.669	Mısır(Silajlık)	42.318
Patates	321.302	Çavdar	37.383
Arpa	215.424	Yulaf	19.030
Şekerpancarı	253.053	Fiğ(Yeşil Ot)	18.075
Üzüm(Şaraplık)	57.722	Çerezlik Kabak	10.944

- *Av Turizmi*

Kapadokya Bölgesi Coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Av Turizmi Sürdürülebilir avcılık ve tabii hayatın korunması ilkeleri doğrultusunda yapılmaktadır. İlimizde 27 adet Genel

Avlak tescil edilmiştir. Nevşehir İli Genel Avlakları Envanter Durumu Tablo 4'te belirtilmiştir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013: 46).

Tablo 4: Nevşehir İli Genel Avlakları Envanter Durumu

İLÇESİ	AVLAK ADI	AVLANAN TÜRLER
GÜLŞEHİR	Gülşehir Kızılırmak Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk
GÜLŞEHİR	Gülşehir Tuzköy Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Öter Ardıç, Karatavuk
GÜLŞEHİR	Gülşehir Yalıntaş Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Öter Ardıç, Karatavuk
GÜLŞEHİR	Gülşehir Karahüyük Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Öter Ardıç, Karatavuk
GÜLŞEHİR	Gülşehir Hırkadağı Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk
ACIGÖL	Acıgöl Yuva Dağı Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk, Karatavuk
ACIGÖL	Acıgöl Karapınar Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk, Karatavuk
DERİNKUYU	Derinkuyu Erdaş Yaylası Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
DERİNKUYU	Derinkuyu Tilköy Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Kaya Sansarı, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
DERİNKUYU	Derinkuyu Kuyulutatlar Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Kaya, Sansarı, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
ÜRGÜP	Ürgüp Akçaören Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
ÜRGÜP	Ürgüp Hoduldağı Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
ÜRGÜP	Ürgüp Sofular Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
AVANOS	Avanos Özkonak Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk, Karatavuk
AVANOS	Avanos Akarca Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk, Öter Ardıç, Karatavuk
AVANOS	Avanos Kalaba Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
AVANOS	Avanos Sarıhıdır Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Öter Ardıç, Karatavuk
HACİBEKTAŞ	Hacıbektaş Başköy Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk
HACİBEKTAŞ	Hacıbektaş Kayaaltı Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kilkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Karatavuk

HACIBEKTAŞ	Hacıbektaş Aşıklar Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk, Öter Ardiç, Karatavuk
HACIBEKTAŞ	Hacıbektaş Killik Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Tilki, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Yeşilbaş, Sakarmeke, Boz Ördek, Kirik-Çamurcun, Tepeli Patka, Kalkuyruk, Elmabaş Patka, Çıkrıkçın, Fiyu, Su Çulluğu, Çulluk, Karatavuk
KOZAKLI	Kozaklı Taşlıhöyük Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
KOZAKLI	Kozaklı Doyduk Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
KOZAKLI	Kozaklı Karahasanlı Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
MERKEZ	Nevşehir Alacaşar Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
MERKEZ	Nevşehir Çardak Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk
MERKEZ	Nevşehir Göre Genel Avlağı	Yabani Tavşan, Yaban Domuzu, Bildircin, Kınalı Keklik, Üveyik, Kaya Güvercini, Tahtalı, Çulluk

2.3. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizm Açısından Pazarlanabilirliği

Kapadokya Bölgesindeki ekoturizmin pazarlanması ve tanıtılması aşamasındaki pazarlama planında yer alan en temel kavramlardan biriside pazarlama karması elemanları olarak adlandırılan pazarlamanın 7P'sidir. Pazarlama karmasının bileşenlerini Jerome Mc Carthy tarafından 1960 yılında geliştirilmiş olan 4P yani ürün (product), dağıtım (place), fiyat (price) ve tutundurma (promotion) oluşturmaktadır. Ancak pazarlama karması turizme uygulanırken bazı araştırmacılar tarafından 4P unsurlarına 3P yani insan unsuru (people), süreç yönetimi (process) ve fiziksel bileşenler (physical components) de eklenerek genişletilmiş ve turizmde "7P" olarak kullanılmıştır (Akil, 2016; Kardeş, 2018: 41). Ekoturizminin pazarlanmasında bu 7 unsur şöyle kullanılabilir (<http://pubs.ext.vt.edu>; Artuğer vd., 2012: 3);

- *Place* (Yer: Yer Konusunda Nasıl Avantaj Sağlanabilir?)
- *Product* (Ürün: Misafirlere Ne Sunmak Zorundasınız?)
- *Price* (Fiyat: Fiyatlandırma Nasıl Yapılmalıdır?)
- *Promotion* (Tutundurma: Ekoturizm Nasıl Tanıtılmalıdır?)
- *People* (İnsan: Hedef Kitle Kimdir?)
- *Physical Evidence* (Fiziksel Kanıtlar: Hizmetlerdeki Somut Bileşenler Nelerdir?)
- *Process* (Süreç: Mükemmel Bir Müşteri Hizmeti Nasıl Sağlanabilir?)

a) Yer (Place: yer konusunda nasıl avantaj sağlanabilir?)

Ekoturizm aktiviteleri göz önüne alındığında örneğin Nevşehir İlinde botanik turizm bazında balon, yürüyüş güzergâhlarına, anayol yakınlarına botanik bahçesi oluşturulabilir. Botanik Bahçesi oluşturmak, ekoturizm amaçlı gelen turistlerin yanı sıra hem yerden hem gökten bölgeyi ziyaret eden turistlerede çekici gelebilir ve bu sayede bölge ekonomisine katkı sağlanabilir.

b) Turistik Ürün ve Özellikleri (Product: Misafirlere ne sunmak zorundasınız?)

Bir turizm işletmecisi olarak Kapadokya bölgesine gelen turistlere bir üründen daha fazlasını sunmak gerekmektedir. Sunulan ürün veya hizmetlere farklı katma değerler yaratılmalıdır. Ekoturist'e sunulacak eşsiz aktiviteler onların bölgedeki ziyaretlerini zenginleştirecektir. Birçok insan için doğaya dokunmak nadir ele geçen bir fırsattır. Rehber yerel halk yerel yöneticiler tarafından turistlere ekoturizm hakkında detaylı bilgiler vermelidirler. Bölge yerel halk için sıradan sayılabilecek birçok faaliyetin, turistler için olağan dışı faaliyetler olabileceği unutulmamalıdır.

c) Turizmde Fiyatlandırma (Price: Fiyatlama nasıl yapılmalıdır?)

Hizmetlerin fiyatlandırılmasında en sık kullanılan yöntemlerden birisi maliyete dayalı fiyatlandırmadır. Bu yöntemde, öncelikle doğrudan maliyetler belirlenmeli ve sonra dolaylı maliyetler eklenmelidir. Son olarak istenilen bir kâr oranı belirlenmelidir.

Fiyat= Doğrudan maliyetler+dolaylı maliyetler+kâr marjı

d) Tutundurma (Promotion: Bir çiftlik nasıl tanıtılmalıdır?)

Tutundurma, pazarlama stratejilerinin özünü oluşturmaktadır. Pazarlama faaliyetleri içerisinde tutundurma önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle tanıtım kartları ve broşürlerin hazırlanması işletmenin tanıtılmasında büyük bir etkidir. İşletmenin diğer işletmelere göre kendine özgü yapısı ve özelliğini ön plana çıkarabilmesi, rekabette bir adım öne götürecektir. Ekoturizm'in tutundurulmasında: ağızdan ağza reklam, yazılı materyaller ve medyadan yararlanılabilir.

e) İnsan Unsuru (People: Hedef kitle kimdir?)

Ekoturizmin pazarlanmasında hedef kitle olarak kimlerin seçileceği önemli noktalardandır. Büyük işletmeler daha çok gruplara odaklanırken, küçük çaplı işletmeler, bireysel pazarlara odaklanmalıdır.

f) Fiziksel Kanıtlar (Physical Evidence: Hizmetlerdeki somut bileşenler nelerdir?)

Bir çiftlikteki somut unsurlar fiziksel kanıtlar olarak değerlendirilebilir. (Örneğin, bir tarla, çiftlik marketi, çiftlik evi, araç park alanı gibi). Fiziksel kanıtların koşulları müşterilerde olumlu veya olumsuz izlenimler bırakabilir. Örneğin, çiftlikteki bir havyan ahırının bakımsız olması, misafirin gözünde olumlu bir izlenim bırakmayacaktır. Misafirler, çiftlik sahibinin hayvanlarını yeterince koruyamadığını düşünebilirler. Fiziksel kanıtlar, misafirlerin görüp dokunabildiği unsurlardır. Bu yüzden, çiftliğin iyi bir görünüme sahip olması, çalışanların temiz giyinmesi, çiftliğin temiz olması gibi birçok unsur müşteride olumlu izlenimler bırakacaktır.

g) Süreç Yönetimi (Process: Mükemmel bir müşteri hizmeti nasıl sağlanabilir?)

Müşteri Hizmeti Misafirlerin ihtiyaçlarının mümkün olduğu kadar eksiksiz yerine getirilmesidir.

2.4. Kapadokya Bölgesinde Ekoturizme Yönelik Yürütülen Proje ve Faaliyetler

Kapadokya Bölgesinin jeolojik açıdan çeşitliliği birçok araştırmacının dikkatini çekmiş ve buranın genel jeolojisi, volkanizması, tektoniği hakkında farklı çalışmalar yapılmıştır. Bölge ile ilgili olarak, doğal yapısının bozulmasını/ayırışmasını yerinde takip edici deformasyon çalışmaları, doğal yapının korunmasına yönelik iyileştirme çalışmaları, vadilere yönelik çevre düzenleme çalışmaları yapılmıştır. Fakat literatürde bu tür doğal ve tarihi yapıların korunmasına ve ekoturizm faaliyetlerinden en üst düzeyde yararlanılması amacıyla Coğrafi Bilgi Sistemi, deformasyon, iyileştirme, çevre düzenleme potansiyel risk ve mülkiyet konularında yurt içinde ve yurt dışında farklı çalışmalar yapılmıştır (Topal ve Doyuran, 1997).

Kapadokya Bölgesinin korunmasına yönelik ilk çalışmalar ise, 1970-1980'li yıllarda bölgenin planlı bir şekilde turizm amaçlı gelişmesi hedeflenmiştir ve bunun gerçekleştirilmesi içinde ilk önce SİT alanı olarak ilan edilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucu Kapadokya Bölgesinin ekoturizm potansiyelinin yüksek olduğu fakat günümüzde yeterince Kapadokya Bölgesinin bu potansiyelinin farkına varılmadığı ancak son zamanlarda ekoturizm odaklı birkaç proje çalışması yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır Kapadokya Bölgesinde ekoturizme katkı sağlamak amacı ile yürütülen ve gerçekleştirilen proje ve faaliyetler şu şekilde sıralanabilmektedir;

Nevşehir İli Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı Taslağı 2013-2023

Turizmin günden güne büyümesi ve turistlerin taleplerindeki çeşitlenme ile birlikte kırsal alanlara ilgi ve eğilim artmış, bu alanların kullanılarak hem bölgenin tanıtılması hem de turizm geliri elde edilmesi imkânı artmıştır. Bu bağlamda bölgede bulunan el değmemiş kaynaklar, korunan alanlar, doğal güzellikler, flora ve fauna, sosyal çevre, kültür vs. gibi hususlar doğa turizmini geliştirmede önemli rol oynamaktadır. Fakat bölgedeki bu alanlar geliştirilirken çevreye zarar vermemek ve turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak en önemli husus olarak görülmektedir. Kapsamlı bir planlamanın yapılması, sürecin etkin şekilde yönetilmesi ve takip edilmesi, alternatif turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır (bolgel.ormansu.gov.tr'dan aktaran; Kardeş, 2018: 58).

Bu yaklaşım çerçevesinde Nevşehir ilinde turistlerin daha fazla gecelemelelerini sağlayacak nitelikte alternatif tur güzergâhlarının belirlenmesi, tanıtılması ve pazarlanabilmesi için doküman hazırlanması amaçlanmaktadır. Hazırlanacak olan bu çalışma ile Nevşehir ekonomisinin güçlendirilmesinde stratejik öneme sahip turizm alanında kapasite geliştirmeye yönelik araştırma faaliyetleri yaparak Nevşehir İlinin turizm gelirinin artmasına ve ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesine yönelik stratejik öneme sahip olan ekoturizm alanında araştırma faaliyetleri yapmak, eylem planı ve haritalar hazırlamak amaçlanmıştır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013: 4).

Bu bağlamda Nevşehir ilinde ekoturizmin gelişimine ışık tutabilmek adına, Nevşehir İli Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı Taslağı 2013-2023 yıllarını kapsayan dokümanlar hazırlanmıştır.

Bu planlar dahilinde, Milli park içinde yer alan zemi, güvercinlik gibi vadilerin yürüyüş yollarının düzenlenmesine yönelik projeler ile birlikte Kültür Turizm Müdürlüğü'nce ilgili kurum ve kuruluşlar arası özel sektör, milli parklar, sivil havacılık ve yerel yönetim temsilcileri vasıtasıyla atlı doğa yürüyüş güzergâhları belirlenmiştir. Yalıtış Köyü içerisinde yer alan Yalıtış Göleti'nde kuş gözlem kulesi

yapılması planlanmıştır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013).

Lavanta Bahçesi Projesi

Nevşehir ilinde lavanta yetiştirilmesi, lavanta yetiştirilmesi için yerli halkın aktif katılımının sağlanması, Nevşehir ilinin jeolojik yapısı, tarihi dokusu, mimari yapıları ve kültürel etkinliklerinin tanıtımı ve bunların istihdam ve turizme ivme kazandırılması amacıyla, Avrupa Birliği destekli bir proje yürütüldüğü belirtilmiştir. Avanos İlçesi Çavuşin Köyünde bulunan Lavendreams isimli proje, Ekoturizmin alt dalı olan Botanik turizmi açısından bölgeye oldukça önemli bir katkıları sağlayacağı düşünülmektedir (www.fibhaber.com).

Avrupa Hareketlilik Haftası Faaliyetleri

Avrupa ülkeleriyle eş zamanlı olarak Avrupa Birliği Delegasyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Nevşehir Belediyesi işbirliğinde, Nevşehir İlinde 16-22 Eylül tarihleri arasında doğayı korumak amacıyla, Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında, Bisiklet yarışları, spor müsabakaları, uçurtma şenliği gibi birçok faaliyet düzenlenmektedir.

Bu kapsamda her yaş grubundaki yerli yabancı turistlerin aktif katılımının sağlandığı uluslararası düzeyde yürütülen doğal çevreye en az etki yaratan faaliyetler bütünü oluşturmaktadır (<http://nevsehir.bel.tr/>).

Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi

Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi, Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı Restore Projeleri planlanmaktadır. Gomeda Vadisi Seni Çağırıyor Projesi kapsamında Ürgüp Kaymakamlığı Proje Geliştirme Birimi ve Ahiler Kalkınma Ajansını tarafından alt yapı ve çevre düzenleme çalışmaları yürütülmektedir. Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı çevresi, park ve rekreasyon alanı projesi çevre düzenlemesi ile yerel halkın bölgeye gelen turistlerin daha temiz ve daha güvenli bir ortamda gezinti yapması planlanmaktadır (<https://www.ahika.gov.tr/>).

Kapadokya Bölgesi Turizm Çalıştayı (Ahiler Kalkınma Ajansı Saha Çalışmaları Raporu)

Kapadokya Turizm Bölgesi Altyapı Hizmet Birliği (KAPHİB); Turizm sektörü temsilcileri ile ortak hareket ederek, bölge turizmin gelişmesi, hizmet kalitesinin yükseltilmesi bölge sorunlarını belirleyip çözüm yolu bulmayı, doğanın korunması için imkânlar dâhilinde alt yapı, tanıtım, çevre ve koruma faaliyet ve projeleri gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyet ve projeler aşağıda belirtilmiştir (T.C.Ahiler Kalkınma Ajansı, 2011: 30).

Kapadokya 2023 Turizm Çalıştayı

Türkiye'nin turizm alanında 2023 yılında hedeflerine ulaşabilmesi için Kapadokya'nın yeni bir anlayış, örgütlenme, tanıtım ve pazarlama modeli ile yapılandırılması amaçlayan 'Kapadokya 2023 Turizm Çalıştayı' düzenlenmiştir.

Kapadokya Bölgesinde görev yapan yerel paydaşların katılımıyla Kapadokya bölgesinin turizm yönündeki eksikliklerin ve sorunların giderilmesini amacıyla düzenlenen çalıştayın, Kapadokya bölgesindeki turizmin ciddi bir gelişim göstermesi açısından oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir (www.hurriyet.com.tr.).

Avanos-Özkonak-Topaklı Yol Projesi

Ekoturizm faaliyetlerinden mağara turizmi kapsamında önem arz eden destinasyon merkezlerinden Öz konak yer altı şehrine ve termal sağlık turizmi yönüyle Nevşehir sınırlarında yer alan Kozaklı ilçesine ulaşımın kolaylaştırılarak, ekoturizmin gelişimine katkı sağlamak hedeflenmektedir (T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı,2011: 30).

Vadi ve Örenyerlerin Temizlik-Düzenleme Projesi

Bu proje kapsamında çalışma yapılan alanlar; Gülşehir Açıksaray, Çat Vadisi temizlik ve düzenleme işleri, Ayvalı Köyü Çağlak Vadisi, Gomeda ve Üzengi Vadilerinin temizlik ve düzenleme işleri, SOBESOS Antik Kenti ve Kırk Şehitler manastırı, Cemil Köyü Keşlik Manastırı temizlik ve düzenleme işleri, Mustafapaşa Aya Nikola Manastırı ve Beydere Vadisi, Çavuşin, Zelve, Paşabağlar ve Devrent vadisi Göreme Açık Hava Müzesi ve vadileri (Zemi, Aşk vadisi vb. gibi) Ortahisar Halaç Manastırı, Kızılçukur Vadisi Uçhisar Cevizlibağ ve Güvercinlik Vadisi

Mustafapaşa Golgoli ören yeri temizlik ve düzenleme işleri gerçekleştirilmiştir (T.C.Ahiler Kalkınma Ajansı,2011: 30).

Chinadocia Projesi

Çin’de 2018 yılının Türkiye turizmi yılı ilan edilmesiyle birlikte Kapadokyada Chinadocia Projesi başlatılmıştır. Nevşehir Valiliği öncülüğünde, Ahiler Kalkınma Ajansı ve Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, projesi ile bölgeyi ziyarete gelen Çinli turistlerin güzel bir şekilde ağırlayarak Kapadokya Bölgesi tanıtımını gerçekleştirmek amacıyla Çinlileri misafir etmiştir (T.C.Ahiler Kalkınma Ajansı,2011: 30). Chinadocia projesi aracılığıyla bölgeyi ziyarete gelen turistlere ekoturizm faaliyeti kapsamında sunulan sıcak hava balon uçuş etkinlikleri aracılığıyla, hem bölge tanıtımı hem de ekoturizm faaliyetlerinin tanıtımı gerçekleştirilmiştir.

Ürgüp Bağ Bozum Festivalleri

Kapadokya Bölgesinde yer alan turizm destinasyon merkezlerinden Ürgüp’te 2019 yılında 48.si hayata geçirilen Ürgüp Uluslararası Bağ Bozumu Festivali, Ürgüp Belediyesi öncülüğünde bir çok kurum ve kuruluşun desteği ile gerçekleştirilmektedir. Festival Ürgüp’te çarşı merkezinde bölgeyi ziyarete gelen yerli yabancı turistlere ve vatandaşlara üzüm ikram edilmektedir (<https://festivall.com.tr>).

2.5. Kapadokya’da Ekoturizm’in Pazarlanmasına Yönelik Sorunlar

Ekoturizm faaliyetlerinin turistlere ulaştırılmasında en önemli öğelerden biri de pazarlama çabalarıdır. Turistik imkânları yeterli olmasına rağmen istenilen seviyede turist çekemeyen turizm merkezleri, pazarlama konusunda sorun yaşamaktadır. Pazarlama faaliyetlerinin aktif olarak yürütülemediği bölge destinasyonlarının başarılı olmaları mümkün değildir (Demir, 2015: 42). Pazarlama Sorunlarını oluşturan temel unsurlar ise; altyapı sorunları, üstyapı sorunları, pazarlama ve tanıtım sorunları, proje ve yetersizlikler, yasal gecikmeler, ürün çeşitlendirme sorunlarından oluşmaktadır.

2.5.1. Altyapı ve Üstyapı Sorunları

Özellikle turizm merkezi olan bölgelerde, turizm sektöründen daha fazla gelir elde edebilmek için altyapı yatırımları hızlanmıştır. Altyapısı (yol, su, elektrik, ulaşım, haberleşme vb. gibi) tamamlanmadan üstyapı yatırımları (konaklama tesisleri, eğlence, alışveriş tesisleri) yapmak, mümkün olamamaktadır. Turizmden, daha fazla gelir edebilmek ancak altyapı ve üstyapı yatırımlarının artırılması ile mümkün olabilecektir (www.goktepe.net). Nevşehir İli Altyapı Analizi Tablo 5’de belirtilmektedir. Nevşehir İlinde Üstyapı Kapsamında Yeme İçme Konaklama Analizi ise, Tablo 6’da belirtilmektedir.

Kapadokya Bölgesinde Ekoturizm’in gelişimi açısından doğal ve kültürel çevrenin öncelik taşıması gerekmektedir. Günümüzde çevre ve altyapı ile ilgili önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Çift yolların hizmete girmesi, Hava limanının yapılması, turizm altyapı hizmet birliğinin kurulması önemli gelişmelerdir. Ancak, arıtma tesislerinin eksikliği ve sağlıklı içme suyunun yetersizliği, sorun olarak meydana gelmektedir (Kuşluvan ve İlhan, 2011: 85).

Diğer taraftan, Bireysel olarak gezmek isteyen ziyaretçilerin havaalanından veya otobüs terminalinden ilçe merkezlerine ulaşımı ve turistik yerler arasında seyahatleri ve otobüs seferleri konusunda yaşanan sıkıntılar giderilmelidir (Kuşluvan ve İlhan, 2011: 85).

2.5.2. Bölge Tanıtımına İlişkin Sorunlar

Turizmde tanıtım kapsamında yapılan faaliyetler potansiyel turistlerin ilgisini çekmek, onları bilgilendirmek, ikna ederek harekete geçirmek, zihinlerinde olumlu imaj yaratmaya çalışılır. Başka bir anlatımla, Alıcı durumundaki hedefin istenilen şekilde tutum ve davranış değişikliğine yönelmesi ve bu yönde harekete geçirilmesi hedeflenmektedir (Ersun ve Arslan, 2011: 240; Demir, 2015: 42).

Tablo 5: Nevşehir İli Altyapı Analizi (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü, 2013-2023 Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı).

Altyapı Analizi	Yetersiz	Yeterli	İyi	Açıklama
Taşımacılık ağı		X		Şehir dışından ulaşım açısından sorun bulunmamaktadır. İl Merkezlerinden turistik merkezlere karayolu ile toplu ulaşım yapılabilir.
Yerel ağ(toprak,asfalt)		X		Turizm merkezlerinin yolları genellikle asfalt olmakla birlikte yolların dar olduğunu söylemek mümkündür.
Anayollara Bağlantı		X		Anayollara bağlantı açısından avantajlı bölgededir.
Yerel genel taşımacılık	X			Doğa çekicilik alanlarına tarifeli seferler anlamında yetersizlikler söz konusudur.
Programlar	X			Yörenin tanıtımına katkı sağlayacak uluslar arası organizasyonlara ihtiyaç bulunmaktadır.
Ücretler			X	Turistik alanlara giriş ücretleri oldukça makul düzeydedir.
Ring patikaları	X			Ulaşım sağlayan yolların genişletilmesi gerekmektedir.
İşaret levhaları		X		Henüz tam anlamıyla yeterli olmasa da bu konuda çalışmalar devam etmekte büyük oranda çözüme kavuşmuş durumdadır.
Genel yer işaret levhaları		X		Önemli derecede bir sorun bulunmamaktadır.
Bilgi panoları		X		Önemli derecede bir sorun bulunmamaktadır.
Araç için park kapasitesi		X		Önemli derecede bir sorun bulunmamaktadır.
Bilgi alma ve tercüme kolaylıkları	X			Bölgenin tarihi ve doğal özellikleri konusunda sağlanacak hizmetler konusunda yetersizlikler söz konusudur. Bireysel gelen turistlere hizmet verecek rehberler istihdam edilebilir.
Restoran sayısı	X			Bölgedeki restoran sayısı ve nitelikleri, bölgeye olan turistik talebi karşılama ve farklı kültürlerden gelen turistlere hizmet verme konusunda yetersizdir.

Tablo 6: Nevşehir İlinde Üstyapı Kapsamında Yeme İçme Konaklama Analizi

Yeme-İçme-Analizi			
Restoranların durumu	Kategori	Sayısı	Açıklama
	Turistik	60	Nevşehir'de konaklama tesislerinin kendi restoranları dışında 60'ın üzerinde turistik yeme-içme tesisi bulunmaktadır. Bunlardan 20 kadarı kaliteli hizmet vermektedir. Ancak diğerlerinin hizmet kalitesinin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.
	Yerel		
Yemek Standartları	Yüksek standartlı yemek sunanlar: Han restaurant, Sur Balık, Dayının yeri, Harmandalı restaurant, Sofra Restaurant, Papayani village house, Cappadocian cuisine		
Yeme-İçme-Analizi			
Yemek Standartları	Yeterli ve yöresel standartta yemek sunanlar: Avanos Kadın Girişimciler Kooperatif Mutfağı, Hanedan Kervansaray, Coffedocia, Konyalı Ömer Usta, Nevşehir Konağı,		
Barınma imkânları	Kategori (iyi-kötü-orta)	Kuruluş Sayısı	Yatak Sayısı
Oteller	İyi	45	8.424
Hosteller (Misafirhaneler)	Kötü	5	125
Yatak&kahvaltı oteli			
Rota üstü kulübeler			
Bungalov tarzı			
Kamp alanı	Orta	4	--
Diğerleri: Pansiyon	İyi	18	416

Kaynak: (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü,2013-2023 Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı)

Pazarlamanın amaç ve hedeflerine ulaşabilmesi için hedef pazarına uygun olarak, bölgenin yurt içinde ve yurtdışında etkili bir şekilde tanıtımının yapılması gerekmektedir (Akmel, 1994: 140). Bu bağlamda Kapadokya Bölgesi sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikler bakımından zenginlik göstermektedir. Fakat yeterli tanıtım ve gerekli yatırımın yapılmaması nedeniyle uluslararası alanda yeteri kadar bilinir değildir (Zaman, 2005'den aktaran: Sarı vd., 2005: 607). Bölgeye gelen turistlerin bilgilendirilmesiyle ilgili faaliyetler genellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı ya da Sivil Turizm Örgütleri tarafından sağlanmakla birlikte, mevcut basılı materyalin uygunluğu ve türü hakkında rehber kitaplar ve bilgilerin yanı sıra; otellerin tur operatörlerinin ve seyahat acentelerinin sundukları turisti bilgilendirme hizmetleri araştırılmalıdır. Çevreye karşı duyarlı ekoturizmin gelişimi isteniyorsa, seyahat acenteleri ve tur operatörlerinin seyahat öncesi bölgenin doğal, sosyal ve kültürel özellikleri konusunda turistlere yeterli düzeyde bilgi verilip verilmediği değerlendirme faktörlerinden biri durumuna gelebilir. Diğer taraftan; iç ve dış pazara dönük kamu ve özel sektörün bölgesel olarak ortak reklam kampanyaları

bulunmamaktadır. Bu sebeple bölge tanıtım faaliyetleri yetersiz görülmektedir. Bu bağlamda ulusal ve uluslararası medyada kamu ve özel sektörün birlikte finanse ettiği reklam kampanyalarının başlatılması, Kapadokya tanıtım ajansları kurulabilir (Kuşluvan ve İlhan, 2011: 87).

2.5.3. Ürün Çeşitlendirme ve Proje Sorunu

Kapadokya Bölgesine gelen turist profili sahil kesimlerine ziyarete giden turist profilinden farklıdır. Bölgeye gelen turistler, bölgede zamanlarını doğal ve kültürel çekicilikleri dolaşarak geçirmekte ortalama kalış ve konaklama süreleri kısadır. Bu nedenle bölgeye gelen turistlere yeni hizmet alternatifleri yaratmak ve turistlerin daha uzun süre bölgede kalmalarını sağlayacak çözümler bulmak ve bunun içinde ürün çeşitlendirmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda Kozaklı kaplıcaları ve Erciyes kayak merkezi ile Kapadokya gezilerinin birlikte paket olarak pazarlanması yararlı olabilir buna ilaveten bölgeye gelen turistlerin aktif katılımının sağlandığı dağ bisiklet turları, doğa yürüyüşleri, şarap festivali gibi ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinin yeterli olmadığı görülmektedir (Kuşluvan ve İlhan, 2011: 88).

Yapılan araştırmalarda Kapadokya Bölgesinin ekoturizm potansiyelinin yüksek olduğu fakat Kapadokya Bölgesinde ekoturizmi geliştirmeye yönelik il bazındaki eylem planlarının dışında doğrudan ekoturizmin çeşitlendirilmesine ve geliştirilmesine yönelik faaliyet ve projelerin yetersiz olduğu görülmektedir.

2.5.4. İstihdam Sorunu

Turizm, hizmet sektörü olması sebebiyle, istihdam yaratmada etkin bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bir ülkede turizm sektörünün gelişmesi, söz konusu ülke insanların bu sektörde istihdam edilmelerine imkân verebileceği gibi, işsizlik sorununun da kendiliğinden ortadan kalkmasında önemli rol oynayabilecektir (Avcı ve Yanardağ, 2012: 40). Nevşehir ilinde turizm sektöründe hizmet veren personelin ekoturizm alanında eğitimli olmadıkları kalifiye iş gücünün yetersiz olduğu tespit edilmiştir (T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı Saha Çalışmaları Raporu, 2011: 3).

2.5.5. Yasal Düzenlemeler

Kapadokya Bölgesinde yer alan Göreme ve Kapadokya Milli Parkı, 6 Aralık 1985 tarihinden bu yana doğal ve kültürel varlık olarak Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır. Bu ise, Kapadokya Bölgesinin turizm sektöründe önemli bir konuma sahip olmasının sebeplerindedir. Ancak yıllar içinde turizmciler, turist sayısının artmasıyla birlikte doğal ve kültürel varlıkları bilinçsizce kullanmaya başlamıştır. Çivi çakılmasına izin verilmeyen koruma altındaki mağara evlere bilinçsizce müdahalelerde bulunulmasıyla bölgenin doğal yapısı git gide zarar görmektedir. Duvarlarında fayanslar, çiviler, kazıklar çakılı Peri Bacaları olarak da adlandırılan mağaraların gün geçtikçe tahrip olduğu görülmektedir.

Bunun üzerine Kapadokya'nın tarihi, kültürel ve doğal dokusunun birlikte korunması, İmar planları, ruhsat ve iskân verme yetkileri tek elde toplanması, Böylece hem Kapadokya'daki doğal yapının korunması hem de kaçak yapılaşmanın önüne geçilmesi için Kapadokya Alan Başkanlığının kurulması talep edilmiştir.

Kapadokya Alan Başkanlığı ile birlikte yetkilerin tek elde toplanmasını öngören kanun teklifi TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalaşmıştır. Başkanlık; Başkan, İdari ve Teknik Başkan Yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Başkanlık görevi, Nevşehir Valisi tarafından yürütülmektedir.

23/05/2019 tarihli ve 7174 sayılı Kapadokya Alan Kanunu, Kapadokya Alanının kültürel ve tarihi değerleri ile jeomorfolojik/jeolojik dokusunun ve doğal kaynak değerlerinin korunmasının, tanıtılması, yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması, geliştirilmesi, planlanması, yönetilmesi ve denetlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır (www.mevzuat.gov.tr).

Kapadokya Alan Başkanlığının görev ve yetkileri;

- Kapadokya Alanının doğal kaynak değerlerinin ve jeolojik yapısının korunarak alan içindeki turizm faaliyetlerinin planlanması geliştirilmesi ve teşvik edilmesini sağlamak,
- Gerekli taşınmaz tabiat ve kültür varlıkları ile sit alanlarının tespitini yapmak,

- Tabiat varlıklarının, peri bacalarının ve yeraltı şehirlerinin korunmasını, onarım ve iyileştirmelerinin gerçekleştirilmesine yönelik her türlü iş ve işlemleri yapmak,
- Kapadokya Bölgesinde işletmeler tarafından gerçekleştirilen balon turizmi faaliyetleri yer ve lojistik hizmetlerini projelendirmek,
- Alan yönetim kararına aykırı her türlü uygulamanın giderilmesinin sağlamak ve gerektiğinde aykırı uygulamaya konu yapı ve tesisleri yıkmak ve yıktırmaktan oluşmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİR İLİNDE EKOTURİZMİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK YEREL PAYDAŞLARIN GÖRÜŞLERİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın konusunu Kapadokya bölgesinin sınırları içinde yer alan Nevşehir ilinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli oluşturmaktadır. Nevşehir peri bacaları, doğal kültürel zenginlikleri, coğrafi konumu ve biyolojik çeşitliliği bakımından ekoturizme oldukça uygun olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma dâhilinde doğal turistik çekiciliğe sahip dünya kültür miras listesinde yer alan Nevşehir ilinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ve bölgede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri mülakat tekniği aracılığıyla irdelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Tasarımı

Araştırmada nitel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımından yararlanılmıştır. Veriler, Nevşehir İli ve İlçelerinde görev yapan yerel paydaşlarla yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Nitel yöntemin tercih edilmesinin nedeni araştırmanın amacına uygun olması ve konuya ilişkin daha ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplamaya imkân vermesidir. Böylece, Nevşehir İli ve İlçelerinde yer alan kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin yerel paydaşları tarafından elde edilecek verilerin etkin ve detaylı bir biçimde analiz edilmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın tasarımı ise, Nevşehir’de ki ekoturizm kavramının içerisine giren tüm alanlar, turizm ve ekoturizm faaliyetleri oluşturmaktadır. Yapılan araştırmada Nevşehir ilinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve geliştirilebilirliği noktası üzerinde durulmuştur. Bu nedenle araştırma tasarımı olarak keşifsel araştırma tasarımı tercih edilmiştir. Keşifsel araştırma yöntemi ile durumun belirlenmesi ve

paydaşların görüşlerinin alınması ile yeni fikirlerin ortaya çıkartılması hedeflenmiştir. Paydaşların birikim ve tecrübeleri ile sağlayacakları veriler ve yapacakları değerlendirmelerin de bulgulara katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Araştırmanın sonunda ise elde edilen bilgiler öncülüğünde çalışmanın önemini daha da ortaya çıkarmak için Nevşehir'in GZFT analizi yapılmıştır. Bu analiz Nevşehir İlinin ekoturizm potansiyelini güçlü, zayıf yönlerini fırsat ve tehditlerle birlikte ele almaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni (ana kütlesi) Nevşehir İl/İlçelerinde görev yapan yerel paydaşlar olarak tanımlanmıştır. Bu belirleme ile araştırma kapsamında İl/İlçede görev yapan yerel paydaşlar ve sivil katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu örneklemin seçilmesindeki amaç görece küçük bir örneklem grubu oluşturmak ve örneklem içindeki birimlerin çeşitliliği en üst düzeyde yansıtmasını sağlamaktır. Böylece, araştırmada farklı bakış açılarının elde edilmesi, bu bakış açıları arasındaki etkileşimin değerlendirilebilmesi ve ulaşılabilecek bulguların zenginliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme ile paydaşların kendi özgün düşüncelerine daha detaylı biçimde ulaşmak ve birikim temelli yorumları ile araştırmaya en yüksek katkıyı sağlamalarını teşvik etmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırma örneklemini oluşturan Mülakat Katılımcı Listesi Tablo 7'de belirtilmektedir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanmasında alan yazın taraması sonucu elde edilen araştırma konusuna ve amacına yönelik ifadelerden oluşmuştur. Görüşme formu turizm alanında uzman olan akademisyenler tarafından incelenmiş ve anlam belirsizliklerini ortadan kaldırmak ve anlam bütünlüğünü sağlayabilmek amacıyla değerlendirilmiş, yapılan düzenlemeler ile görüşme formunun son hali elde edilmiştir. Görüşmelerin yarı yapılandırılmış maddeler üzerinden yapılmasının nedeni olarak katılımcıların derinlemesine bilgi verebilmesi ve gerçek görüşlerini ifade edebilmelerini sağlayabilmektir.

Tablo 7: Mülakat Katılımcı Listesi

Kurum Adı	Mülakat Katılımcı Sayısı
İl/İlçe Belediye Başkanlığı	2
İlçe Kaymakamlığı	3
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1
İl/İlçe Müze Müdürlüğü	2
Seyahat Acentesi	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	3
Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü	1
Sivil Katılımcılar	3
Sivil Toplum Kuruluşu	2
Otel İşletmecileri	2
Toplam	20

Araştırma için görüşme talebi iletilen kişilerin uygun gördükleri zaman diliminde önceden randevu alınarak 12.09.2019-02.10.2019 tarihleri arasında görüşme yapılmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup, ortalama 45-60 dakikalık sürelerde ve tek oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde araştırmacı önce kendini tanıtmış daha sonra araştırmanın amacı ve uygulanması ile ilgili görüşmeye katılanları bilgilendirmiş ve ardından görüşmeyi gerçekleştirmiştir. Ayrıca katılımcılara görüşme esnasında yöneltilecek ifadelerin açık uçlu olduğu, buna göre katılımcının tüm görüş ve önerilerinin önem taşıdığı, isterlerse sorular dışındaki görüş ve düşüncelerini iletebilecekleri belirtilmiştir. Görüşme formunda yer alan her bir ifade araştırmacılar tarafından yöneltilmiş, ihtiyaç olması durumunda konuyu açmak üzere sorular detaylandırılmıştır. Mülakatların gerçekleştirildiği katılımcılara Bilgiç, 2007'nin Sakarya Yaylarının Turizm Açısından Pazarlanabilirliği adlı çalışmasında kullandığı soru formundan ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğüne, hazırlanan Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planından (2013-2023), ekoturizme uyarlanarak oluşturulan 20 soru yönetilmiş ve katılımcıların yanıtları doğrultusunda sorular çeşitlendirilmiştir;

1. İl/İlçe ekonomisini geliştirebilmek için belirlediğiniz hedefleriniz arasında ekoturizm var mı?

2. İl/İlçede bulunan ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yürütülen projeler yeterli midir? Kurumsal olarak ekoturizme yönelik projeleriniz var mıdır? Nelerdir?
3. İl/İlçede bulunan doğal alanlarının ekoturizmi açısından değerlendirilebilmesi için vizyon ve hedefleriniz nelerdir?
4. İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilirliği ne düzeydedir?
5. İl/İlçede ekoturizme yönelik faaliyetleri tatmin edici düzeyde buluyor musunuz?
6. İl/İlçede ne tür ekoturizm faaliyetleri geliştirilebilir?
7. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarına ziyaretçi ilgisi istenilen seviyede midir?
8. Ekoturizm alanlarına gelen ziyaretçiler hangi amaçlarla bu alanlarını ziyaret etmektedirler?
9. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarının altyapı ve üstyapı olanaklarını yeterli buluyor musunuz?
10. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarında düzenlenen organizasyonlarda görev alıyor musunuz? Hangi konularda görev üstleniyorsunuz?
11. İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesini engelleyen sorunlar nelerdir?
12. İl/İlçeye gelen turistlerin ekoturizm alanlarına yönelik eleştirileri ve düzeltilmesini istediği noktalar var mıdır?
13. Ekoturizm açısından Nevşehir İlinin zenginliklerinin maksimum fayda sağlanması için atılması gereken adımlar sizce nelerdir?
14. İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanların ekoturizm ile ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz?
15. İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanlara, ekoturizme ilişkin eğitim verilmekte midir?
16. İl/İlçede ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetleriniz oldu mu? Ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?
17. İl/İlçedeki ekoturizm faaliyetlerinin Kapadokya Bölgesinin tanımına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?
18. İl/İlçede ekoturizme yönelik yasal düzenlemeler var mı? İl/İlçedeki yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?
19. İl/İlçede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri sürdürülebilir nitelikte midir?

20. Yöre halkının ekoturizme bakış açısı nedir ve ekoturizme etkin bir şekilde katılımı nasıl gerçekleştirilebilir?

Mülakat esnasında görüşme yapılan katılımcının ifadeleri not alınarak konular başlıklandırılmıştır. Araştırmacılar, görüşmeye katılan katılımcıların belirttikleri veya gösterdikleri ek dokümanları da (resim, metin vb.) yararlanmak üzere teslim almış veya çoğaltmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşmelerde alınan yanıtlar yazılı metne dönüştürülmüştür. Bu aşamada katılımcıların her birine bir kod verilmiştir. Araştırmacı yazılı notları ile birlikte varsa ek dokümanlarla birleştirilerek katılımcı kodu ile bütüncül bir rapor haline getirilmiştir. Toplanan verilerin analizinde nitel veri analizlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Araştırmada betimsel analizin kullanılması katılımcıların ifadelerinin doğrudan alıntılarla dikkat çekici bir biçimde sunulmasına, yorumlanmasına ve sonuçların bu çerçevede yapılandırılmasına imkân vermiştir. Analizde katılımcıların vermiş oldukları ifadeleri içerisinde bulgulara katkı sağlayacak ve ayrıntılı bir şekilde açıkça belirtilen ifadeler analize dâhil edilmiştir. Daha sonra görüşme formunda yer alan ifadeler kategorileştirilmiş ve bunlara ilişkin katılımcıların ifadelerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kategoriler alan yazında bulunan önceki araştırmalar tarafından desteklenmiştir.

Nitel araştırmalara ilişkin geçerlilik ve güvenilirlik konularında eleştiriler söz konusudur. Bu kapsamda araştırmaya konu olan Kapadokya Bölgesi araştırmacılar tarafından daha önceden tecrübe edilen bir destinasyondur. Dolayısıyla nitel araştırma sürecinde araştırmacıların harcadıkları zaman, enerji ve katlandıkları diğer zahmet ve maliyetler sonucunda daha anlamlı sonuçların ve değerlendirmelerin sunulması olasıdır. Yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulara dayanmayan herhangi bir kritere yer verilmemiş ve araştırmacıların kişisel deneyimleri ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgu ve sonuçlar diğer sürdürülebilir turizm türlerine genellenemez. Bu kapsamda araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçlar sadece bu araştırma örneklemini için geçerli olmaktadır.

3.6. Mülakat Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda, farklı katılımcılar tarafından her bir soruya verilen yanıtların büyük ölçüde benzerlik göstermesi, elde edilen bulguların geçerliliğini arttırmaktadır. Her bir mülakat sorusuna katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar genel olarak incelendiğinde, Nevşehir İl/İlçelerinde görev yapan yerel paydaşların ekoturizm uygulamaları ortaya çıkmaktadır.

Bu doğrultuda her bir mülakat sorusu için katılımcılar tarafından verilen yanıtlar irdelenerek, Nevşehir İlindeki ekoturizm geliştirilmesine yönelik varolan potansiyel ve alternatif ekoturizm faaliyetleri ortaya konulmuştur.

Mülakat Sorusu 1: İl/İlçe ekonomisini geliştirebilmek için belirlediğiniz hedefleriniz arasında ekoturizm var mı?

Gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde Nevşehir İlinde hizmet veren kamu ve sivil kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından, alternatif bir arz kaynağı olarak ekoturizm belirlenen hedefler arasında yer almaktadır.

Kapadokya Bölgesinin önemli turizm merkezlerinden Ürgüp'te yer alan kamu kuruluşları tarafından ekoturizm önemli bir alternatif turizm türü olarak görülmektedir. Kapadokya Bölgesi doğası itibari ile ekoturizme ihtiyaç duymaktadır. Ekoturizmin sürdürülebilirliği il/ilçe ekonomisi için ciddi bir önem arz etmektedir. Turizm kazancının büyük çoğunluğu doğal güzellikler sayesinde kazanılmaktadır. Dolayısıyla ekoturizm özellikle il/ilçe ekonomisinin kalkınmasında büyük rol oynadığı için yerel paydaşların hedefleri arasında yer almaktadır.

Yerel yönetimler, ekoturizm hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü'nce 2013-2023 yıllarını kapsayan Nevşehir Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planının bu amaçla düzenlendiğini belirtmişlerdir. Yerel paydaşların bazıları ise, orta ve uzun vadeli dönemlerde kalkınma hedefleri arasında ekoturizme yönelik çalışmaları yürütme planları bulunduğunu ve planlanan proje ve yatırımlar ekoturizm dikkate alınarak çalışmalar düzenlediklerini belirtmişlerdir.

Mülakat Sorusu 2: İl/İlçede bulunan ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yürütülen projeler yeterli midir? Kurumsal olarak ekoturizme yönelik projeleriniz var mıdır? Nelerdir?

Gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde Nevşehir ilinde hizmet veren kamu ve sivil kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından, ekoturizmi geliştirmek adına yürütülen projeler yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Bunun ana sebebinin ise, kurum ve kuruluşların bünyesinde yeterli seviyede bütçe ve ödeneğin bulunmaması ve yöre halkı ve yerel paydaşların ekoturizm konusundaki farkındalık eksikliklerinin olduğu, altyapı ve üstyapı elemanlarının ekoturizme yönelik ortak programlarla destinasyon halinde ekoturizme uyumlu hale getirilmesi uzun vadeli çözüm getirebileceği belirtilmiştir.

Mülakat katılımcılarının büyük bir çoğunluğu, sürekli gelişim ve değişimin olduğu süreçte Ekoturizm kapsamında gerçekleştirilen Proje ve faaliyetlerin sürdürülebilirliğe katkı sağlamakla beraber Turizm türleri içerisinde yer alan ekoturizmin turistik tüketiciler açısından da yerel paydaşlar açısından da Türkiye’de henüz bilinir bir alan olmadığı için bu konu ile ilgili özellikle yerel paydaşların çalışmaları tamamen yeterli sayılmadığını, farkındalık ve bilinirlik arttıkça bu durum olumlu yönde değişeceğini düşünmektedirler.

Görüşmeler sonucu elde edilen bilgilere göre, ekoturizm faaliyetlerini geliştirmek adına yürütülen projelerin en kapsamlı olanı Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğüne hazırlanan Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023) ve Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı (2013-2023) olduğu belirtilmiştir. Bu plan dâhilinde, Milli park içinde yer alan Zemi, Güvercinlik gibi vadileri yürüyüş yollarının düzenlenmesine yönelik projeler ile birlikte Kültür Turizm Müdürlüğü’nce ilgili kurum ve kuruluşlararası özel sektör, milli parklar, sivil havacılık ve yerel paydaşlar vasıtasıyla atlı doğa yürüyüş güzergâhları belirlenmiştir. Yalıtaş Köyü içerisinde yer alan Yalıtaş Göleti’nde kuş gözlem kulesi yapmak üzere yer tahsisi yapılmış olup projenin hayata geçirilmesi için gerekli kaynağın temin edilmesi beklendiği bildirilmiştir.

Ekoturizm kapsamında, 2019 yılında 48. Geleneksel Ürgüp Bağ Bozum Festivali, bisiklet yarış ve festivalleri ekoturizm kaynaklarını değerlendirmek adına yürütülen proje ve faaliyetler kapsamında değerlendirilebilir.

Jeoloji temalı Enformasyon Parkı ve Lavanta Bahçesi Projesi, Kapadokya Bölgesinde lavanta yetiştirilmesi, lavanta yetiştirilmesi için istihdam sağlanması, Kapadokya'nın jeolojik yapısı, tarihi dokusu ile sanatları, mimari yapıları ve kültürel etkinliklerinin tanıtımı ve bunların istihdam ve turizme ivme kazandırılması amacıyla bireysel mülakat katılımcıları tarafından, Avrupa Birliği destekli bir proje yürütüldüğü belirtilmiştir. Avanos İlçesi Çavuşin Köyünde bulunan Lavendreams isimli proje, Ekoturizmin alt dalı olan Botanik turizmi açısından bölgeye oldukça önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirilmesi sektörleri içerisinde yer alan konaklama, yeme-içme tesisleri ve rekreasyon faaliyetleri ekoturizm projesi kapsamında yer almaktadır.

Bölgede turizm sektöründe görev yapan bireyleri ekoturizm konusunda bilinçlendirmek amacıyla, yerel paydaşlar tarafından, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde atık azaltma, enerji verimliliği, su kaynaklarının ve hava kalitesinin korunması gibi konularda farkındalık yaratılmakta, bu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmekte, eko etiket konusunda turizm işletmeleri çeşitli projeler kapsamında bilinçlendirilmektedir. Diğer taraftan, ekoturizm altyapısının geliştirilmesi ve çevreci uygulamaların yaygınlaştırılması kapsamında da destek programı çalışması yürütülmesi planlandığı belirtilmektedir.

Kültür ve tarih turizmi kapsamında Nevşehir Kalesi etrafındaki yamaç yerleşkesini yakın zamanda turizme kazandırmak için temizlik ve arkeolojik kazı çalışmaları devam etmektedir.

Gelecek nesillere temiz bir çevre bırakmak, doğayı korumak, hava kirliliğini önlemek amacıyla Avrupa'nın 2 bini aşkın şehriyle eş zamanlı olarak Nevşehir'de 16-22 Eylül tarihleri arasında kutlanan Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında, Avrupa Birliği Delegasyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Nevşehir yerel yönetimlerin işbirliğinde gerçekleştirilen Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri kapsamında Nevşehir ilin de birçok faaliyet düzenlenmektedir.

Spor müsabakalarından, bisiklet turlarına uçurtma şenliğinden otomobilsiz gün etkinliğine Avrupa Hareketlilik Haftası kentleri sürdürülebilir ulaşım tedbirleri geliştirmeye ve desteklemeye teşvik eden ve halkı motorlu araçlara alternatif ulaşım yollarını kullanmaya davet eden önemli bir girişimdir. Bu kapsamda her yaş grubundaki vatandaşlarımızın spor yapmaları, vatandaşları bisiklet gibi alternatif ulaşım modellerine teşvik etmek için yerel yönetimler tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Her yıl 16-22 Eylül tarihlerinde birçok ülkede kutlanan ve bir Avrupa Komisyonu kampanyası olan Avrupa Hareketlilik Haftası ile belediyelerin ulaşım planlamasının ve toplu ulaşım sisteminin geliştirilmesi, bisiklet ve yaya yollarının artırılması, insanların bireysel araçlar yerine alternatif ulaşım metotlarıyla seyahat etmesine teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi, Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı Restore Projeleri planlanmaktadır. Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi kapsamında yerel yönetimler tarafından alt yapı ve çevre düzenleme çalışmaları yürütülmektedir. Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı Restore Projesi, Damsa Barajı çevresi, park ve rekreasyon alanlarının çevre düzenlemesi ile yerel halkın bölgeye gelen turistlerin daha temiz ve daha güvenli bir ortamda gezinti yapması planlanmaktadır.

Üniversiteler bünyesinde, akademik çevrenin ve öğrencilerin ekoturizm konusundaki farkındalığını arttırmak için çeşitli teorik ve ampirik çalışmalar yürütülmektedir. Bunun yanı sıra Üniversite yönetimi tarafından her yıl düzenlenen vadi yürüyüşleri ekoturizm faaliyetleri içerisinde değerlendirilebilir.

Diğer taraftan yerel paydaşların bir kısmı ise, Bölgenin turizm potansiyelinin ve her geçen yıl artan konaklama ihtiyacı düşünüldüğünde mevcut konaklama imkânının yetersiz kaldığı, yeni projelerle yapılması planlanan turizm tesislerinin yeterli sayıda olmadığı değerlendirilmektedir. Ancak öncelik olarak Kapadokya bölgesinin, kültür turizminin önemli bir lokasyonu olduğu, söz konusu ekoturizm ile ilgili faaliyetleri değerlendirmek adına öncelikli olarak tarım, doğa ve çiftlik turizmi ile Kültür turizminin entegrasyonunun sağlanması gerektiği belirtilmektedir.

Sivil Katılımcıların bir kısmı ise, il/ilçede ekoturizm değerlerini geliştirmek adına verimli birçok projenin var olduğunu fakat yasal düzenlemelerin süreci uzattığını düşünmektedirler.

Mülakat Sorusu 3: İl/İlçede bulunan doğal alanlarının ekoturizmi açısından değerlendirilebilmesi için vizyon ve hedefleriniz nelerdir?

Belediyeler, Kaymakamlıklar, Valilikler tarafından atıl bırakılmış, doğal güzelliklere sahip sokaklar, yeraltı şehirleri, vadiler, bakir bölgeler tespit edilerek yeniden imarı ve ekonomik değer taşınması için iyileştirilme projelerinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Yerli halk desteklenerek ekonomiye katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu bağlamda Kapadokya'nın bölge ekonomisine katkıda bulunmak amaçlı ekoturizm alanında alternatif metot geliştirmek hedeflenmektedir.

Yerel yönetimlerin bazıları, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğüne, hazırlanan Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023), Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planları (2013-2023) Nevşehir İlinde ekoturizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması amacıyla Ülke ekonomisine katkı sağlayan alternatif bir turizm türü olan ekoturizm bölgelerinin tespit edilmesi geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması öncelikli hedeflerini tabii ortamın korunmasını ve alternatif ekoturizm faaliyetlerinin doğayı tahrip etmeden kurallar dâhilinde gerçekleştirmenin başlıca hedeflerini oluşturduğunu belirtmektedirler.

Sivil toplum kuruluşlarınca, Yöresel değer ve ürünlerin tespit edilerek yerel halkın turizmden daha fazla pay almasına yönelik destinasyonda tutundurulmasının sağlanması doğal kaynakların doğru kullanımı açısından önemli olduğunu, ayrıca sosyal fayda gözetilen sivil toplum örgütlerinin kurumsal yönetiminin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılması ve bu enstürüman sayesinde ekoturizm gibi sürdürülebilir turizm unsurlarının destinasyonlarda uygulanmasının sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde görev yapan mülakat katılımcıları tarafından, akademik çevrenin ve öğrencilerin ekoturizm konusundaki farkındalığını arttırmak için akademik çalışmalar yapılmaktadır. Fakat bu bağlamda

doğrudan İl/ilçede bulunan doğal alanlarının ekoturizmi açısından değerlendirilebilmesi için vizyon ve hedefler bulunmamaktadır.

Diğer taraftan mülakata katılan yerel paydaşlar ise, bölgede ekoturizme yönelik uygulamalar henüz gelişim sürecinde olduğu için, doğrudan vizyon ve hedefleri arasında yer vermemektedirler.

Mülakat Sorusu 4: İl/ilçede bulunan turizm alanlarının ekoturizmi adına değerlendirilebilirliği ne düzeydedir?

Üniversitesi bünyesinde görev yapan mülakat katılımcılarına göre; Kapadokya bölgesinde Ekoturizm'in geliştirilebileceği birçok doğal güzelliğe ve yeniden dönüştürülebilir mimari yapıya sahip olduğu ve ekoturizm denilince genel olarak doğal alanlarda yapılan faaliyetlerin akla geldiği vurgulanmaktadır. Ancak, doğal alanlarda yapılan faaliyetlerin ekoturizm içerisinde değerlendirilmesi için faaliyeti gerçekleştiren ve düzenleyen bireylerin doğaya katkıda bulunma bilincine ve isteği içinde olması gerektiği belirtilmektedir. Diğer taraftan Ekoturizm kavramı yeterince bilinir olmadığı için söz konusu turizm türüne uygun alanların verimli kullanımında pek mümkün olmadığı, bu sebeple turizm alanlarının ekoturizm adına yeterince değerlendirilemediği düşünülmektedir. Özellikle su ve enerji kaynaklarına ulaşma konusunda sıkıntı yaşanan Kapadokya bölgesinin turistik merkezlerinde ekoturizmin içselleştirilmesinin gerekliliği düşünülmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarına göre; Kapadokya bölgesinin sahip olduğu doğal güzellikler sayesinde doğa ve kültür turizmi, inanç turizmi, termal turizm, kongre turizmi, ekoturizm kapsamında atlı doğa yürüyüşleri ve el sanatları gibi birçok turizm çeşidine yönelik faaliyetlerde bulunulduğunu, ancak bu faaliyetlerin orta vadede bölgede yürütülen faaliyetler daha çok treeking alanlarında yapılan rekreatif iyileştirmeler olup bu iyileştirmelerin neredeyse tamamı Kamu eliyle yürütüldüğünü belirtmişlerdir. Bu bağlamda turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesi için yerel paydaşların birbirleriyle koordineli olarak çalışmalarının gerekliliği vurgulanmıştır.

Ürgüpte yer alan kamu kuruluşlarınca, Kapadokya bölgesinde turizme açılmış birçok alanın dejenere olduğunu, bu alanların turizme kazandırılması yalnızca işbirliğiyle olacağını, örnek teşkil edecek olursak kurumlar arası iş birliğiyle 'Gomeda Vadisi

Seni Çağırıyor' projesi Gomedada Vadisi turizm alanının, ekoturizme kazandırılması hedeflendiği belirtilmiştir.

Mülakat Sorusu 5: İl/İlçede ekoturizme yönelik faaliyetleri tatmin edici düzeyde buluyor musunuz?

Gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde Nevşehir ilinde hizmet veren kamu ve sivil kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından, ekoturizme yönelik faaliyetleri tatmin edici düzeyde bulunmamaktadır. Sivil toplum kuruluşlarına göre; Bölgenin tarihi ve doğal güzelliklerinin turizme kazandırılması ayrıca balon turları, atv turları, at biniciliği, el sanatları, vadi yürüyüşleri vb. aktivitelerin gerçekleştiriliyor olması turizm faaliyetlerine değer katmakta ve turizm cazibesini arttırmaktadır. Ancak daha gelişme evresinde olduğu tarafımızca değerlendirildiği, sürdürülebilir turizm ve ekoturizmin çeşitliğinin sağlanabilmesi için ilgili tüm kurum ve kuruluşlarca ekoturizme daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sivil katılımcılara göre ise: İstatistiklere göre olması gereken nominal alanda yeterli düzeyde olmadığı belirtilmiştir.

Mülakat Sorusu 6: İl/İlçede ne tür ekoturizm faaliyetleri geliştirilebilir?

Kapadokya Bölgesinin önemli turizm merkezlerinden Ürgüp'te yer alan kamu kuruluşları tarafından ekoturizmin geliştirilebilir alan olduğu düşünülmektedir. Kapadokya bölgesinin mevcut konum itibarıyla ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesine imkân sunduğunu, bu bağlamda Kapadokya bölgesinin sınırları içerisinde yer alan Erciyes Dağı ekoturizm faaliyetleri bünyesinde daha çok değerlendirilmesi gerektiği söylenmiştir. Bunun yanı sıra ilçelerin gastronomi alanında geniş bir yelpazesi mevcut olduğu noktada yemek sanatları bakımından Gastronomi Turizmine ağırlık verilmesi gerektiği belirtilirken, Karekod okutması ve coğrafi işaretlenmeler düzenlenmelerinin önemi vurgulanmıştır.

Diğer taraftan sivil katılımcılara göre; Kapadokya bölgesi hem yerden hem gökte gezilebilir konumdadır. Turistik ürün tanıtımına yönelik organik yaşam alanları organik üretim kapsamında organik tarım turizmi geliştirilmelidir.

Nevşehir ili ilçelere oranla daha az turistik destinasyon barındırmaktadır. Dolayısıyla doğrudan Ekoturizm faaliyetlerin yapılacağı alanların azlığı yürütülen proje

faaliyetlerini de sınırlandırmaktadır. Yerel paydaşlarca, yürütülen tüm projeler ve yatırımlarda çevre duyarlılığı dikkate alınarak çalışmalar yapılmasına önem verildiği belirtilmektedir.

Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023), Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planlarının (2013-2023), sonuçları doğrultusunda, Sportif olta balıkçılığı, Kuş gözlemciliği, Foto Safari, Av turizminin geliştirilebilir olduğu vurgulamaktadır. Sivil katılımcılara göre ise; Kano-Rafting, Trekking, Atlı Doğa yürüyüşü, Çiftlik Turizmi, Kamp ve Karavan turizmi, geliştirilebilir.

Kapadokya bölgesinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyeti kapsamına atlı doğa yürüyüş aktiviteleri yapılmaktadır. Fakat bu faaliyeti gerçekleştirilen tesisler ve tesis çalışanları yeterince bilinçli olmadığı düşünülmektedir. Bu işletme ve çalışanlarının bilinçlendirilmesi, faaliyetlerinin denetlenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarına göre; Örnek projelerle farkındalık yaratılabilir. Sektör içerisinde tol model işletmeciler seçilip ortak projeler geliştirilerek bölgede farkındalık oluşturulabilir. Bölgeye yönelik uygun teknolojiler tespit edilerek yöre insanına tanıtılması sağlanabilir. Yöresel ürünler konusunda farkındalık arttırılabilir, yöresel ürünlerin coğrafi işaret tescilleri alınarak özellikle kırsal alanlarda yaşayan vatandaşların bu ürünleri daha bilinçli bir şekilde pazarlamaları ve elde ettikleri gelirin artması sağlanabilir.

Müze Müdürlüğünde görev yapan mülakat katılımcıları, Kapadokya Bölgesi genelinde tarımsal ürünler üzüm başta olmak üzere patates, kabak çekirdeği, pancar, ay çekirdeği ve baklagil üretimi bakımından önemli bir yere sahip olduğunu ve bu bağlamda çiftlik ve tarım turizminin ekoturizm faaliyeti kapsamında geliştirilebilir olduğunu düşünmektedirler. Mülakat katılımcılarının bir kısmı ise, Ekoköy ve Organik tarım faaliyetleri hayata geçirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Üniversitede görev yapan katılımcılara göre ise; Kızılırmak nehri ekoturizmle ilgili değerlendirilebilir. Nehrin çevresi ve nehir içindeki genel hayvan popülasyonunun zarar görmesini engellemek için yerel yönetimler çaba gösterebilir. Sıcak hava balonculuk faaliyetleri doğaya zarar vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Özellikle tarım alanlarının üzerinden tur güzergâhlarının geçirilmemesi faydalı olabilir.

Mülakat Sorusu 7: İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarına ziyaretçi ilgisi istenilen seviyede midir?

Sivil toplum kuruluşlarınca, Kapadokya bölgesine yılda ortalama 3 milyon ziyaretçi ortalamasıyla Türkiye’de en çok turist çeken beşinci destinasyon konumundadır. Türkiye’nin en önemli turizm merkezlerinden olması ve yolda çektiği turist sayısı ile ziyaretçi ilgisinin tatmin edici seviyede olduğu görülmektedir. Ancak söz konusu ziyaretçi kitlesinin doğrudan Ekoturizm alanına yönelik değildir.

Kapadokya bölgesinin doğal güzelliklerine olan ilgi tatmin edici düzeydedir. Fakat Nevşehir İlinde İstenilen ekoturizm talebini karşılayacak alternatif ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilmediği için doğrudan ekoturizm faaliyeti için bölgeye gelen turist sayısı yeterli seviyede değildir. Sivil Mülakat Katılımcılarının bir kısmı ise; İstenen ziyaretçi talebini karşılayacak yeterli ekoturizm faaliyetinin olmadığını belirtmiştir.

Mülakat Sorusu 8: Ekoturizm alanlarına gelen ziyaretçiler hangi amaçlarla bu alanlarını ziyaret etmektedirler?

Mülakat katılımcılarının büyük çoğunluğu, Kapadokya Bölgesindeki Ekoturizm alanlarına gelen ziyaretçiler genel anlamda kültür turizmi, inanç turizmi ve özellikle son yıllarda sadece balon turizmi için bölgeyi ziyaret eden turistler mevcut olduğunu belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra Kapadokya bölgesinin doğal güzelliklerinden faydalanmak için dış çekim ve dizi film çekimi için bölgeyi ziyaret eden turistler var olduğunu belirtmişlerdir.

Sivil toplum kuruluşlarına göre; Doğa ve kültür Turizmi, balon Turizmi, kongre turizmi, atlı turizmi, termal turizmi gibi birçok turizm çeşidine yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla ziyaret etmektedirler. Diğer katılımcılar ise, bölgede ziyaret edilebilecek herhangi bir ekoturizm alanı bulunmadığını ve bu amacın belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışma yapıp yapılmadığına ilişkin bilgilerinin olmadığını belirtmektedirler.

Sivil katılımcıların bir kısmı tarafından; Ekoturizm alanlarına gelen ziyaretçilerin bölgenin kendine has doğal çekiciliklerini ve farklı bitki örtülerini görmek, alternatif tüketim ihtiyacını karşılamak en önemlisi de özlem duyulan üretim ve toplama

ihtiyacını doğal ortamda gidermek amacıyla ziyaret ettiği söylenmektedir. Diğer taraftan Kapadokya bölgesine gelen ziyaretçilerin ekoturizm faaliyeti kapsamına giren balon turizmini gerçekleştirmek amaçlı bölgeye yoğun ilgi gösterildiği gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

Mülakat Sorusu 9: İl/ilçede bulunan ekoturizm alanlarının altyapı ve üstyapı olanaklarını yeterli buluyor musunuz?

Yerel yönetimler, Fen İşleri Müdürlüğü'nün koordinasyonunda bazı sokak ve caddelerin altyapı ve üstyapının tamamen yenilenmesi projesi çerçevesinde çalışmalar sürdürdüklerini, Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü ekiplerinin gerçekleştirdiği altyapı çalışmalarında içme suyu boruları ve yaklaşık 80 yıllık atık su hattı tamamen yenilenerek bölgeye yağmur suyu drenaj hattı döşeyip, bu sayede altyapıdan kaynaklanan su kesintileri önemli ölçüde azalacağını düşünmektedirler..

Sivil Mülakat Katılımcılarına göre; Bölge nüfusunun küçük olması nedeniyle yerel yönetimler arası beşeri ve bürokratik ilişkilerin iyi olması sebebiyle alt yapı yeterli seviyede olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan ise, Ana arterler göz önüne alındığında altyapının yeterli seviyede olduğu fakat ilçe ve köylerdeki özellikle yer altı şehirlerinin bulunduğu destinasyon barındıran iç yollardaki altyapı yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Mülakat katılımcılarını bir kısmı ise, bu görüşün tam tersine il ve ilçelerde bulunan ekoturizm alanlarının alt yapı olanaklarını yeterli olmadığını ve aksine bölgede eko ve çevreci uygulamaların aciliyetini gözlemlemekte olduklarını belirtmişlerdir. Mevcut durumdaki tesislerin üst yapı olanakları çevreye duyarlı olarak yapılandırıldığını, planlanan yeni çalışmalarda ve projelerde üstyapı dikkate alınacağını vurgulamaktadırlar.

Sivil toplum kuruluşlarınca, bölgede yaklaşık 500 nitelikli konaklama tesisinde ortalama 30 bin yatak kapasitesi bulunmakta olup, her geçen gün artan ziyaretçi ilgisinden dolayı özellikle belirli aylarda mevcut konaklama imkânı talebi karşılayamaz hale geldiği, bu durumun fırsata dönüştürülerek ekoturizmin alternatif olarak değerlendirilmesi önem arz ettiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bölge genelinde kültür turizmine dönük yapılaşma mevcut olduğu ve bu yapılaşmanın

ekoturizme imkân verecek şekilde birbiri ile entegrasyonunun sağlanması gerekliliği belirtilmiştir.

Sivil mülakat katılımcılarının bir kısmı ise; Gamirasu Cave Otel, Ayvalı Köyü, Kapadokya Organik Bahçesinin bu amaçla kurulan işletme ve tesisler olduğunu belirtmiştir.

Mülakat Sorusu 10: İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarında düzenlenen organizasyonlarda görev alıyor musunuz? Hangi konularda görev üstleniyorsunuz?

Yerel yönetimlerin bir kısmı, ekoturizm alanı sayılabilecek Kahveci dağında bulunan kent ormanında bölgeyi yeşillendirmek amaçlı ağaçlandırma çalışması yapıldığını, organizasyonun yürütücüsü pozisyonunda görev almakta olduklarını, kimi zamanda katılımcı olarak organizasyonda yer aldıklarını belirtmişlerdir.

Sivil katılımcılar tarafından; Cansuyu ver adlı bir proje var olduğu ve bu proje sayesinde aktif katılım sağlayan çocukların çevre ve doğa gelişimi için kendi istedikleri bitkiyi seçip dikimini gerçekleştirdiği ve sadece kendilerin diktiği bitkilerden oluşan bir bahçe oluşturulduğunu belirterek, bu sayede çocukların kendi diktikleri bitkilerin meyvelerini yeme şansı buldukları, böylece çocuklara küçük yaşta doğa sevgisi, doğa koruma bilinci aşılandığı vurgulanmıştır.’

Mülakat Sorusu 11:İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesini engelleyen sorunlar nelerdir?

Mülakat katılımcılarının büyük çoğunluğu tarafından; bölgenin fiziki özelliklerinin oldukça hassas olması, konuya olan farkındalığın azlığı, çevre hassasiyetlerinin yeterli seviyede olmaması bölgedeki turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesinin engelleyen unsur olduğunu söylemektedir.

Diğer bir katılımcı ise, Nevşehir İlinin doğal oluşumları sebebiyle korunması hassas bölge olması, bir ürün geliştirme bürokratik engeller sebebiyle turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesinin oldukça zaman aldığını belirtmişlerdir.

Mülakat Sorusu 12: İl/İlçeye Gelen turistlerin ekoturizm alanlarına yönelik eleştirileri ve düzeltilmesini istediği noktalar var mıdır?

Kapadokya Bölgesini ziyarete gelen turistlerin yoğun ilgi gösterdiği turizm merkezlerinden Ürgüp'te yer alan kurum ve kuruluşlarca ziyaretçilerin istek ve talepleri göz önüne alındığında araç trafiğinin düzenlenmesi ve park sorunlarının çözülmesi noktasında talepler mevcut olduğu belirtilmiştir.

Sivil katılımcılara göre; Turistler her gittiği destinasyonda çevre ve doğa ile ilgili somut örnekler görmek istediğini belirtmektedir. Örneğin, New York'taki Central Park, Singapur'daki Botanik Bahçe gibi somut örnekler arandığını bu durumda özellikle bölgeye gelen yabancı turistler açısından bir eksiklik yaratıldığı belirtilmektedir.

Sivil toplum kuruluşu başkanları ise, Turizm sektörünün her geçen gün plansız bir şekilde büyümesi sosyal ve çevresel olguların hızlı erozyonuna sebep olduğunu, doğal yapının otel, restoran, vb. yapılarla plansız ve kontrolsüz kullanımının, özellikle bilinçli turistleri olumsuz etkilediğini, Doğal ve kültürel dokunun yıpratılması sebebiyle turistlerden olumsuz eleştiriler geldiğini belirtmektedirler.

Nevşehir İl/İlçelerince görev yapan Müze Müdürlerince, Kapadokya bölgesine gelen ziyaretçilerin genellikle inanç ve kültür turizmi sebebiyle bölgeyi ziyarete geldikleri için yatırımcıların alışıla gelmiş jeep safari, balonun vb. gibi etkinlikler dışında ürün çeşitlendirmeye yönelik yeni faaliyetler düzenlemelerini talep edilmektedir.

Diğer Mülakat katılımcılarının bir kısmı ise, turistlerin ekoturizm alanlarına yönelik eleştirileri ve düzeltilmesini istediği noktaları belirlemek adına herhangi bir çalışma yapmadıkları için ellerinde veri bulunmadığı belirtmektedirler.

Mülakat Sorusu 13: Ekoturizm açısından Kapadokya Bölgesinin (Nevşehir İlinin) zenginliklerinin maksimum fayda sağlanması için atılması gereken adımlar sizce nelerdir?

Yapılan görüşmeler sonucunda katılımcıların çoğu, Ekoturizm açısından Kapadokya Bölgesinin zenginliklerinin maksimum fayda sağlanması için atılması gereken temel adımın bölgede görev yapan tüm yerel kurum ve kuruluşların, özel sektörün ve hatta yerel halkın birlikte hareket etmeleri ve uzman desteği olarak destinasyonun, ekoturizm faaliyet ve projelerinin planlı bir şekilde yönetilmesinin maksimum fayda sağlayacağını düşünmektedir.

Destinasyonun doğru ve sağlıklı yönetilebilmesinin en önemli gereklilik olduğunu, bölgede bulunan tüm aktörlerin birlikte hareket etmeleri ve uzman desteği alarak destinasyonun, ekoturizm faaliyet ve projelerinin yönetilmesi hayati önem taşıdığı düşünülmektedir. Kaçak, sorunlu ve bölgeye uyumsuzluk arz eden yapı sorunlarının hızlı bir şekilde çözümlenmesi, özel sektör temsilcilerinin de dinlenmesi yoluyla kalıcı çözümler bulunması önemlidir. Kapadokya Alan Başkanlığının kurulması ile birlikte bölgede yaşanan yetki karmaşasının sona ereceği ve bu yolla yanlış uygulama ve planlama çalışmalarının önüne geçileceği düşünülmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarına göre: Bölgenin turizm potansiyelinden maksimum seviyede faydalanabilmesi, doğal güzelliklerinin korunabilmesi için yapılacak çalışmaların tek elde toplanmasına imkân sağlayan Alan yönetiminin aktif bir şekilde çalışmalara başlayabilmesi için gerekli yönetmeliklerin ve personel istihdamının hızlı bir şekilde tamamlanması gerekmektedir.

Nevşehir İl/İlçe Müze Müdürlerince, yerel paydaşların birbirleriyle iş birliği içinde olmalı planlanan proje ve faaliyetleri desteklemeli. Bağ Bozum Festival Faaliyetleri gibi Yıllık geleneksel faaliyet ve organizasyonların Kapadokya Bölgesinin sahip olduğu doğal zenginliklerin maksimum fayda sağlanması için yardımcı olacağı düşünülmektedir.

NEVÜ bünyesinde görev yapan mülakat katılımcılarına göre ise; turizm paydaşlarının bir araya gelmesi ve aynı amaç doğrultusunda rekabet gözetmeksizin hareket etmesini gerekliliği vurgulanmıştır.

Ürgüp'te yer alan kurum ve kuruluşlarca Ekoturizm açısından Kapadokya Bölgesinin ekoturizm açısından maksimum fayda sağlanması için hibe desteği ile daha yenilikçi fikirlerin desteklenmesi gerekmektedir. Sivil Mülakat katılımcılarına göre ise; Kapadokya Bölgesinin ve ekoturizmin tanıtımına yönelik genel bir tanıtım ajansının kurulması gerekliliği vurgulanmıştır.

Mülakat Sorusu 14: İl/İlçede Ekoturizm alanında çalışanların ekoturizm ile ilgili yeterli bilgi ve donanımına sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

NEVÜ bünyesinde görev yapan Mülakat Katılımcıları, Kapadokya bölgesinin dahi yeteri kadar tanınmadığını yerel halkın ekoturizm alanında bilinçsiz olduğunu

düşünmektedir. Sivil katılımcıların bir kısmı ise, bölge genelinin temel sorunlarından birinin kalifiye iş gücünün olmayışını belirtirken personel anlamında bunun en önemli nedenin ise, bölge genelinde personelin zaman geçirebileceği yaşanabilir sosyal alanların yetersiz olduğu vurgulamaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarınca, Kapadokya bölgesinde genellikle turizm alanına hizmet veren personel mevcut olduğunu, ekoturizm'in bölgedeki donanımının yeterli seviyeye taşınmasıyla birlikte ekoturizm alanında çalışan personel kitlesinin de oluşacağını düşünmektedir. Diğer mülakat katılımcıları ise, Kapadokya bölgesi yerel halkı genel anlamda turizm aracılığıyla geçimini sağlamaktadır. Turizmin her alanında çalışanlarında bu anlamda çekirdekten yetiştiğini alanında uzman kişiler olduğunu düşünüyorum. Fakat sektörler arası geçişi sebebiyle işinde uzman kalifiye personelin azaldığı görülmektedir.

Mülakat Sorusu 15: İl/İlçede Ekoturizm alanında çalışanlara ekoturizme ilişkin eğitim verilmekte midir?

Yapılan Mülakatlar neticesinde yalnızca Ekoturizme yönelik Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğünce, kendi personellerine Ekoturizm alanında eğitim verildiği belirlenmiştir. Mülakat katılımcılarının büyük çoğunluğu, İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanlara, herhangi bir kurum ve kuruluşun bu konuda bir eğitim verilip verilmediğine ilişkin bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Mülakat Sorusu 16: İl/İlçede Ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetleriniz oldu mu? Ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

Ürgüp ilçesinde görev yapan kurum ve kuruluşlarca, 2019 yılında 48.si düzenlenen Bağ Bozum Festivali daha eski yıllarda şarap tadım yarışmaları eşliğinde Uluslararası düzeyde kapsamlı bir faaliyet olarak düzenlendiğini, yalnızca üzümün tanıtımı değil Kapadokya Bölgesinin tanıtımı açısından da bölge ekonomisine katkı sağlaması açısından da oldukça faydalı olduğu vurgulanmıştır. Yeniden yarışmalar eşliğinde farklı tanıtım faaliyetleri düzenlenebilir olduğu belirtilmiştir.

Sivil Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme yönelik faaliyetlerin tanıtımı için sosyal medya kullandıklarını belirtmişler. Bu tanıtım faaliyetleri sadece sosyal medya ile sınırlı kaldığı için yeterli seviyede olmadığını, buna ilişkin Kapadokya Bölgesinin ve

ekoturizm'in tanıtımına yönelik genel bir tanıtım ajansının kurulması gerekliliğini vurgulamışlardır.

Sivil toplum kuruluşlarının bir kısmı ise, ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini olmadığını ancak, ekoturizme ilişkin farklı konuları içinde barındıran çeşitli çalıştay, seminer ve konferanslar düzenlediklerini belirtmişlerdir. Henüz konuya ilişkin somut faaliyetler gerçekleştirilmemekle birlikte, 2020-2022 döneminde Kapadokya Bölgesinde ekoturizm'in tanıtımına yönelik çalışmaları gerçekleştirmeyi planladıklarını belirtmişlerdir.

Diğer Katılımcılar ise, ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini yeterli bulmadıklarını ve kendilerinin de herhangi bir tanıtım faaliyet girişiminde bulunmadıklarını belirtmektedirler.

Mülakat Sorusu 17: İl/İlçedeki Ekoturizm faaliyetlerinin Kapadokya Bölgesin tanıtımına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

Ürgüpte yerel kurum ve kuruluşlar, düzenlenen festival faaliyetlerinin bölge tanıtımına oldukça katkı sağladığı düşünülmektedir. Sivil toplum kuruluşları, ekoturizme yönelik herhangi bir tanıtım faaliyete katılmadıklarını ve bölge aktörlerinin konuya ilişkin hassasiyetinin yeterli olmadığını belirtmektedirler. Ekoturizm farkındalığının artması ile birlikte bölge tanıtımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer mülakat katılımcıları ise, Kapadokya bölgesinin gelir kaynağının çoğunun turizm temelli olduğunu belirterek bölgede gerçekleştirilen her türlü turizm faaliyetinin bölgenin tanıtımına fayda sağladığını ve bölgenin turistik destinasyon merkezi haline geldiğini belirtmektedirler.

Mülakat Sorusu 18: İl/İlçede Ekoturizme yönelik Yasal Düzenlemeler var mı? İl/İlçedeki Yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?

Sivil toplum kuruluşları, sit alanları mevzuatı ve bu mevzuatı uygulayan Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Kapadokya bulunan tarihi ve doğal güzelliklerin korunması için çalışmalar yürütüldüğünü, yine bölgenin turizm potansiyelinden faydalanılabilmesi, doğal güzelliklerin korunabilmesi için yapılacak çalışmaların tek elde toplanmasına imkân sağlayan Alan Yönetimi Başkanlığı kanunu TBMM

tarafından çıkartıldığı belirtilmiştir. Bu aşamadan sonra turizm imar planları ve Master planlarının ekoturizmi de içine alacak şekilde yeniden planlanmasının önemi vurgulanmıştır.

Ekoturizme yönelik herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir. Ancak yeni kurulan Kapadokya Alan Başkanlığının görevleri arasında bölgenin korunması ve yaşatılması, sürdürülebilir ekoturizmin entegre edilmesi bulunmaktadır. Başkanlığın konuyla ilgili bir mevzuat ve planlama çalışması gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Nevşehir il/İlelerince görev yapan Müze Müdürlerince, İl/İlçede Ekoturizme yönelik doğrudan yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Fakat Kapadokya'nın tarihi, kültürel ve doğal yapısının korunması, yetki karmaşasının önüne geçilmesi, kararların hızlı ve etkin alınması için alan yönetiminin kurulması planlanmaktadır. Alan yönetimi ile beraber ekoturizme yönelik yasal düzenlemelerinde oluşturulabileceği düşünülmektedir.

Sivil Katılımcıların bir kısmına göre; Ekoturizm alanında Tarım ve Orman Müdürlüğünce düzenlemeler yapıldığını ama yeterli düzeyde olmadığını ve ekoturizmin alternatif gelir kaynağına girdiğini belirtmektedirler.

Mülakat Sorusu 19: İl/İlçede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri sürdürülebilir nitelikte midir?

Mülakata katılan yerel paydaşlar, Kapadokya Bölgesinin sahip olduğu doğal güzellikleri, kendiliğinden varolan doğa oluşumları sebebiyle bölgede gerçekleştirilecek her türlü turizm faaliyetinin sürdürülebilir nitelikte olduğunu belirtmektedirler. Bölgenin sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerinin devam ettirilmesi ve bu doğal güzelliklerin korunarak tarihi dokuya zarar verilmediği müddetçe ekoturizm faaliyetlerinin devam edeceğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan sürdürülebilirlik açısından turizmin tüm alt kolları ve diğer sektörler ile entegrasyonunun sağlanacağı altyapı çalışmaların öneminden bahsetmişlerdir. Diğer mülakat katılımcıları ise, İl/İlçede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin henüz yeterli düzeyde gerçekleştirilmediğini belirtmektedir.

Mülakat Sorusu 20: Yöre halkının ekoturizme bakış açısı nedir ve ekoturizme etkin bir şekilde katılımı nasıl gerçekleşebilir?

Yerel yönetimlerce, Derinkuyu'daki bebek yapım atölyeleri, Avanos'taki çanak, çömlek, halı, kilimcilik gibi birçok turizm faaliyetine aktif katılım sağlayan yöre halkı organik tarım gibi ekoturizm faaliyetlerine imkân verildiği sürece aktif katılım sağladıkları belirtilmiştir.

Diğer mülakat katılımcıları ise, ekoturizm kavramı yerel halk için yabancı bir kavram oluşu için henüz yeteri kadar bilinmemektedir. Örneğin; biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik vadi temizliği ve düzeninin sağlanmasına yönelik projeler yürütülmekte istihdam alanları oluşturulmakta, ziyaretçilerin memnuniyeti için çalışılmakta, kaynaklar etkin kullanımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Fakat kavram yeteri kadar bilinmediği için etkin katılım istenilen seviyede değildir.

Sivil mülakat katılımcılarına göre; yöre halkı son zamanda eskiye oranla doğa ve çevre konusunda biraz daha hassasiyet gösterdiklerini, tesislerin ve çevre düzenlemesi konusunda destek verirken diğer yandan alternatif tarım ürünleri yetiştirdikleri belirtmektedirler. Bu bağlamda yöre halkının bilinçlendirilmesi ve daha aktif katılımının sağlanmasına yönelik için ekoturizme yönelik eğitim verilmesinin önemi vurgulanmıştır.

İl/İlçe de gören yapan Müze Müdürlerince, yöre halkının ekoturizm konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, farkındalık ve bilinç oluşturma eğitimleri, sosyal medya paylaşımları ile bilgi paylaşma ve etkinlik düzenleme gibi dikkat çekici faaliyetler ile yurttaş katılımı sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Sivil toplum kuruluşlarının bir kısmı, Ekoturizm gibi sürdürülebilir turizmin gerekliliğinin bölge yerel paydaşlar ve yerel halk tarafından yeterince anlaşılmadığı, turizmin sadece gelir elde edici bir enstrüman gibi görülmesi sebebiyle bölge turizmini oluşturan değerlerin ve unsurların korunmasının öneminin tam anlamıyla anlaşılmadığı, bölge turizmcilerine ve sektörle ilişkili kurum, kuruluşlara yönelik olarak konu hakkında bilgilendirici faaliyetlerin artmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Özellikle yerel halkın sürdürülebilir ekoturizme olan katkılarının artırılması hedefiyle sektörle daha fazla ilişkilendirilmesinin sağlanmasının önemli olduğunun, bölge halkının turizmin bir parçası olduklarını bilmeleri ve kültürel coğrafi değerlerini koruma amacıyla yerel halkın (her yaşta) etkin eğitiminin önemini vurgulamışlardır.

Diğer mülakat katılımcılarına göre, Yöre halkı bir şekilde mevcut turizm aktivitelerinin içinde yer aldıklarını, ancak bölgede yapılacak ekoturizm faaliyetleri için halkın kendi evinin bir bölümünde konaklama yapılması gibi bazı geleneksel konularda sıcak olabileceği değerlendirilmekle beraber turizmi yıllardır içselleştiren bölgede ekoturizmin yerleşik hale gelmesinin zor olmayacağı düşünülmektedir.

3.7. Kapadokya Bölgesinin Ekoturizme Yönelik SWOT Analizi

Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir İlinin doğal güzelliklerini ortaya çıkarmak, ekoturizm ürünü olarak potansiyelinin olduğunu ve bu potansiyelin geliştirilebilir olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada Nevşehir ilini ekoturizm açısından tüm yönüyle ele almak, tüm hatlarıyla ekoturizm profilini oluşturmak ve Kapadokya'yı ekoturizm ürünü olarak daha iyi ifade edebilmek amacı ile çalışmada GZFT analizi yapılmıştır.

Analizde Nevşehir'in ekoturizm açısından değerlendirilmesinde güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsat yönleri ve tehdit yönleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. GZFT analizi yapılırken derinlemesine incelenen kaynaklardan (Kitap, Makale, Yüksek lisans tezi, Doktora tezi, strateji planı, broşür vb.) yararlanılmıştır. Bu kaynaklar incelenirken Kapadokya Bölgesinin güçlü, zayıf, fırsat, tehdit yönlerini belirlemeye yardımcı olabilecek kısımlar not alınmıştır. Bunun yanı sıra eko turizm konusunda bilgi sahibi ve Nevşehir'de ekoturizmin gelişmesine katkı sağlayabileceği düşünülen kişilerle yüz yüze yapılan görüşmelerde görüşmeciyeye GZFT analizini belirlemeye yardımcı olacak sorular yöneltilmiştir. Sonuç olarak incelenen kaynaklardan, yüz yüze yapılan görüşmelerde yöneltilen sorulara verilen cevaplar aracılığıyla bilgiler toplanmış ve bu bilgilere kişisel görüşlerde eklenerek Kapadokya Bölgesinin GZFT analizi oluşturulmuştur. Kapadokya Bölgesi'nin Ekoturizm'e Yönelik GZFT (SWOT) Analizi Tablo 8'de belirtilmektedir.

Tablo 8: Kapadokya Bölgesi'nin Ekoturizm'e Yönelik GZFT (SWOT) Analizi

İçsel Faktörler	
Güçlü Yanlar(Strengths)	Zayıf Yanlar (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> -Kapadokya Bölgesi'nin Türkiye'de en çok turist çeken beşinci destinasyon konumunda olması, -Tarihi yönden zengin bir geçmişe sahip olması, birçok medeniyete ev sahipliği yapması, -Bölgenin sahip olduğu coğrafi konum ve Peribacaları, yer altı şehirleri gibi doğal oluşumları içerisinde barındırması, -Doğal (bozulmamış) alanların varlığı, -Ekoturizme yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği uygun zemin ve alan yapısının olması, -Bölgenin tarihi doğal güzellikleri sebebiyle balon turları, at biniciliği, el sanatları vadi yürüyüşleri vb, aktivitelerin geliştiriliyor olması, - Av turizmine potansiyel oluşturması, -Yörede ekoturizme yönelik kullanılabilir tarım ve hayvancılık işletmelerinin varlığı, -Ekoçiftliklerin oluşturulmasına yönelik uygun kırsal alanların bulunması, -Foto ve jeep safari atv turları olanağına sahip alanlar, -Yöreye özgü endemik flora'nın varlığı, -Termal su kaynaklarının varlığı, -Turizme yönlendirilebilecek iş gücünün varlığı.	<ul style="list-style-type: none"> -Turistik faaliyetlerin tur aracılığıyla ve kısa süreli gerçekleşmesi, -Kapadokya bölgesinin sahip olduğu doğal güzelliklerin, oluşumların ulusal ve uluslararası anlamda yeterli seviyede tanınmıyor oluşu, - Yerel halkın ekoturizm bilincinin yeterince gelişmiş olmaması -Doğal kaynakların zenginliğinin farkında olunmaması, -Doğal kaynakların yeterince değerlendirilmemesi, -Alt ve Üst yapı imkânlarının özellikle turizm destinasyonlarında yeterli seviyede gelişmemiş olması, -Bölgede yapılabilecek ekoturizm faaliyetlerinin profesyonel anlamda ele alan ve inceleyen kuruluşun olmayışı, -Kurumlar arası işbirliğinin olmayışı, -Bölgeyi ziyarete gelen turiste yenilik ziyade işletmelerin kar amaçlı yürütülüyor olması, -Ekoturizm alanında yetişmiş kalifiye iş gücünün olmayışı, -Ekoturizm odaklı mevzuat ve yasal düzenlemelerin olmaması,
Dışsal Faktörler	
Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Thereats)
<ul style="list-style-type: none"> -Bölgenin rekabet gücünün yüksek olduğu doğaya yönelik turizme olan ilginin yoğunlaşması, -Bölgede turizmin öneminin giderek daha fazla kitle tarafından kabul edilmeye başlanması, -İnsanların deniz, kum, güneşten sıkılıp farklı destinasyonlara yönelmesi, -Bölgede ekoturizme açık alanların bulunması (Milli Parklar, Tabiat Parkları, Yeraltı Şehirleri)	<ul style="list-style-type: none"> -Doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması, -Sanayileşme ve Kentleşmenin hava, su, toprak kirliliğine neden olması, -Ekoturizm için etkin kullanılabilir alanların atıl durumda olması, -Kaçak yapılaşma, -Denetim yetersizliği,

SONUÇ

Turizm sektörünün sahip olduğu potansiyelin büyüklüğü ve her geçen yıl bu potansiyelin artması bu alanda yaşanan değişim ve rekabeti de doğrudan etkilemektedir. Sektörün büyüme hızı ile birlikte rekabetin de dozu her geçen gün artmaktadır. Yaşanan bu rekabette belirleyici olarak rol oynayan en önemli etkenlerden biri ülkelerin sahip oldukları turizm kaynaklarıdır. Ancak aşırı kar hırsı ile yapılan her türlü uygulama özellikle turizmde ayrı bir yeri olan sahip olunan kaynaklar üzerinde oldukça olumsuz etki yaratmaktadır. Bunun farkında olan ülkeler sahip oldukları turizm kaynaklarını sürdürülebilirlik doğrultusunda yeniden ele alarak farklı arayışlar içerisine girmişlerdir. Bu arayışlar sonucu yeni turizm türleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu yeni turizm türleri arasında yer alan ekoturizm bugün pek çok ülkenin turizm politikalarının odak noktasını oluşturmaktadır.

Son dönemdeki talep eğilimleri turistin doğa temelli, çevre koruma bilinci ve farklı kültürleri tanıyarak turizm aktivitelerine katılma olduğu gerçeği ile birlikte göz önüne alındığında doğanın kendisi bir turizm ürünü olmakta ve bu noktada da ekoturizm kavramı ortaya çıkmaktadır. Doğa hassasiyeti olan turistlerin doğa ile vakit geçirme talebini karşılamak, diğer ülkelere oranla Türkiye’de daha avantajlı görülmektedir. Türkiye’nin konumu, geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması ile birlikte çeşitlenen kültürü, her köşesinde bulunan eşsiz doğal güzellikleri ekoturizm açısından çekici kılmaktadır. Kapadokya Bölgesi de Ülkemiz de bu turizm çeşidini geliştirmeye önemli ölçüde katkıda bulunabilecek doğal oluşum bölgelerinden biridir. Peri Bacaları, el değmemiş alanları, yeraltı şehirleri, ören yerleri, mili parklar, termal suları, ikliminin birçok ekoturizm alternatifine uygun olması, ekoturizm açısından değerlendirilebilir potansiyele sahip olmaktadır. Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Nevşehir İlindeki yerel paydaşlar, akademik uzmanlar ve özel sektör uyum içinde çalıştığı, ekoturizm

alanında belirlenen eksiklikler giderildiği ve ekoturizm açısından gelişimine önem verildiği takdir de deniz-kum-güneş turizminin dışına çıkarak Türkiye'nin 2023 hedefleri arasında da yer alan alternatif turizmi geliştirmeye yönelik hedeflerini gerçekleştirmeye katkı sağlayacak bir bölge konumunda bulunmaktadır.

Yapılan bu çalışmada Ekoturizm ile alakalı yetkili kişilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak Kapadokya'nın ekoturizm açısından mevcut durumu ve sorunları çerçevesinde kişisel görüşleri alınmıştır. Yapılan kaynak taraması, SWOT analizi, kişisel görüşmeler, doğal kaynak alanlarının belirlenmesi ve bilgilerin derlenerek yorumlanması sonucunda; Kapadokya da yer alan Nevşehir ilinin doğal kaynak potansiyelinin ekoturizm için yeterli olduğu tespit edilmiş, ancak sahip olunan doğal kaynakların farkına varılıp, doğal kaynaklara zarar vermeden, en yüksek oranda verim alınarak faydalanabilmek için öncelikle ekoturizm kavramının yerel paydaşların ve yerli halkın bilinçlendirilmesine yönelik birimlerin harekete geçirilmesinin, bu birimler tarafından paydaşlara eğitim verilmesinin, bölge kalkınmasını destekleyici tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içinde paydaşlara hitap edebilecek ve talebi en üst düzeyde karşılayabilecek planlamalar yapmasının, proje ve faaliyetlerin bölgedeki kurum ve kuruluşlarca uyumu içinde hayata geçirilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde, Nevşehir İlinde hizmet veren kamu ve sivil kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından, alternatif bir arz kaynağı olarak ekoturizmin hedefleri arasında yer aldığı gözlemlenmektedir. Diğer taraftan Nevşehir İli ekoturizm'in geliştirilebileceği birçok doğal güzelliğe ve yeniden dönüştürülebilir mimari yapıya sahiptir. Ekoturizm denilince genel olarak doğal alanlarda yapılan faaliyetler geliyor akla ancak, doğal alanlarda yapılan faaliyetlerin ekoturizm içerisinde değerlendirilmesi için faaliyeti gerçekleştiren ve düzenleyen bireylerin doğaya katkıda bulunma bilincine ve isteği içinde olması gerekmektedir. Ekoturizm kavramı yeterince bilinir olmadığı için söz konusu turizm türüne uygun alanların verimli kullanımı da pek mümkün değildir. Bu sebeple turizm alanlarının ekoturizm adına yeterince değerlendirilemediği düşünülmektedir.

Kaçak, sorunlu ve bölgeye uyumsuzluk arz eden yapı sorunlarının hızlı bir şekilde çözümlenmesi, özel sektör temsilcilerinin de dinlenmesi yoluyla kalıcı çözümler bulunması önemlidir. Kapadokya Alan Başkanlığının kurulması ile birlikte bölgede

yaşanılan yetki karmaşasının sona ereceği ve bu yolla yanlış uygulama ve planlama çalışmalarının önüne geçileceği düşünülmektedir.

Turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesi hususunda ise, bölgenin fiziki özelliklerinin oldukça hassas olması, konuya olan farkındalığın azlığı, ekoturizm konusunda yeterli bilincin olmaması ve sektör temsilcilerinin çevre hassasiyetlerinin yeterli seviyede olmaması bölgedeki turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesinin engelleyen unsur olduğu söylenmektedir. Kapadokya bölgesinin turistik merkezlerinde ekoturizmin içselleştirilmesinin gerekliliği oldukça yüksek olduğu düşünülmektedir.

Görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda, ekoturizm değerlerini değerlendirmek ve geliştirmek adına yürütülen belli başlı birkaç projenin varolduğu tespit edilmiştir. Bu projelerin en kapsamlı olanı ise, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023) ve Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planıdır (2013-2023). Bu plan dâhilinde, milli park içinde yer alan Zemi, Güvercinlik gibi vadilerin yürüyüş yollarının düzenlenmesine yönelik projeler ile birlikte Kültür Turizm Müdürlüğü'nce ilgili kurum ve kuruluşlar arası özel sektör, milli parklar, sivil havacılık ve yerel yönetim temsilcileri vasıtasıyla atlı doğa yürüyüş güzergâhları belirlenmiştir.

Bunun yanı sıra henüz hayata geçirilememiş Jeoloji temalı Enformasyon Parkı ve Lavanta Bahçesi Projesi, Kapadokya Bölgesinde lavanta yetiştirilmesi, lavanta yetiştirilmesi için istihdam sağlanması, Kapadokya'nın jeolojik yapısı, tarihi dokusu ile sanatları, mimari yapıları ve kültürel etkinliklerinin tanıtımı ve bunların istihdam ve turizme ivme kazandırılması amacıyla Avrupa Birliği destekli bir proje yürütüldüğü belirtilmiştir. Avanos İlçesi Çavuşin Köyünde bulunan Lavendreams isimli proje, ekoturizmin alt dalı olan Botanik turizmi açısından bölgeye oldukça önemli bir katkıları sağlayacağı düşünülmektedir.

Gelecek nesillere temiz bir çevre bırakmak, doğayı korumak, hava kirliliğini önlemek amacıyla Avrupa'nın 2 bini aşkın şehriyle eş zamanlı olarak Nevşehir'de 16-22 Eylül tarihleri arasında kutlanan Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında, Avrupa Birliği Delegasyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Belediyeler

Birliği ve yerel yönetimlerin işbirliğinde gerçekleştirilen Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri kapsamında Nevşehir İlin de birçok faaliyet düzenlenmektedir.

Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi, Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı Restore Projeleri planlanmaktadır. Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi kapsamında yerel yönetimler aracılığıyla altyapı ve çevre düzenleme çalışmaları yürütölmektedir. Dijital ortamda Kapadokya tanıtım Projesi, Damsa Barajı Restore Damsa Barajı çevresi, park ve rekreasyon alanı projesi çevre düzenlemesi ile yerel halkın bölgeye gelen turistlerin daha temiz ve daha güvenli bir ortamda gezinti yapması planlanmaktadır.

Üniversiteler bünyesinde Akademik çevrenin ve öğrencilerin ekoturizm konusundaki farkındalığını arttırmak için çeşitli teorik ve ampirik çalışmalar yürütölmektedir. Bunun yanı sıra Üniversite yönetimi tarafından her yıl düzenlenen vadi yürüyüşleri ekoturizm faaliyetleri içerisinde değerlendirilebilir.

Fakat yine de Kapadokya Bölgesinde ekoturizmi geliştirmek adına yürütölen proje ve faaliyetler yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Bunun ana sebebi ise, kurum ve kuruluşların bünyesinde yeterli seviyede bütçe ve ödeneğin bulunmaması ve yöre halkı ve yerel işletmelerin ekoturizm konusundaki farkındalık eksikliklerinin olmasıdır. Altyapı ve üstyapı elemanlarının ekoturizme yönelik ortak programlarla destinasyon halinde ekoturizme uyumlu hale getirilmesiyle uzun vadeli çözüm getirebileceği düşünölmektedir.

Diğer taraftan, Kapadokya bölgesinin sahip olduğu doğal güzellikler sayesinde doğa ve kültür turizmi, inanç turizmi, termal turizm, kongre turizmi, ekoturizm kapsamında atlı doğa yürüyüşleri ve el sanatları gibi birçok turizm çeşidine yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Ancak bu faaliyetlerin orta vadede bölgede yürütölen faaliyetler daha çok trecking alanlarında yapılan rekreatif iyileştirmeler olup bu iyileştirmelerin neredeyse tamamı kamu eliyle yürütölmektedir. Bu bağlamda turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesi için yerel yönetimlerin birbirleriyle koordineli olarak çalışmalarının gerekliliği vurgulanmıştır.

Kapadokya Bölgesinde gerçekleştirilebilecek faaliyetler kapsamında değerlendirildiğinde ise, Kapadokya bölgesi mevcut konumu itibariyle ekoturizm

faaliyetlerinin geliştirilmesine imkân sunmaktadır. Bu kapsamda kamp/karavan turizmi, kano-rafting, trekking, atlı doğa yürüyüşü, çiftlik turizmi, gastronomi turizmi gibi ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Kapadokya bölgesinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyeti kapsamında atlı doğa yürüyüş aktiviteleri yapılmaktadır. Fakat bu faaliyeti gerçekleştirilen tesisler ve tesis çalışanları yeterince bilinçli olmadığı düşünülmektedir. Bu işletme ve çalışanlarının bilinçlendirilmesi, faaliyetlerinin denetlenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Kapadokya bölgesi genelinde tarımsal ürünler üzüm başta olmak üzere patates, kabak çekirdeği, pancar, ay çekirdeği ve baklagil üretimi bakımından önemli bir yere sahip olduğunu ve bu bağlamda çiftlik ve tarım turizminin ekoturizm faaliyeti kapsamında geliştirilebilir olduğunu düşünülmektedir. Ekoköy, Organik Tarım Faaliyetleri hayata geçirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Diğer taraftan, ekoturizmin olumsuz etkilerini en aza indirmek amaçlanarak, Kızılırmak ekoturizmle ilgili değerlendirilebilir Nehrin çevresi ve nehir içindeki genel hayvan popülasyonunun zarar görmesini engellemek için yerel yönetimler çaba gösterebilir. Sıcak hava balonculuk faaliyetleri doğaya zarar vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Özellikle tarım alanlarının üzerinden tur güzergâhlarının geçirilmemesi faydalı olabilir.

Bölgenin sahip olduğu değerlerin, geliştirilecek faaliyetlerin yanı sıra il/ilçedeki ekoturizm alanlarının verimli bir şekilde kullanımının sağlanabilmesi için halkın ve yerel yönetimlerin ekoturizm alanında yeterli bilince sahip olması ve mevzuat yetersizliklerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bölge korunması hassas bölge olması sebebiyle bir ürün geliştirme bürokratik engeller sebebiyle turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesi oldukça zaman aldığı belirtilmiştir. Bu problemin ise 2019 yılında kabul edilen 7174 sayılı Alan Yönetim Kanunu ile ortadan kaldırılması beklenmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler ışığında Nevşehir ilinin sahip olduğu coğrafi konum ve peribacaları, yer altı şehirleri gibi doğal oluşumları içerisinde barındırması, bölgenin tarihi doğal güzellikleri sebebiyle balon turları, at biniciliği, el sanatları vadi yürüyüşleri vb, aktivitelerin geliştiriliyor olması yönleriyle başarılıdır.

Nevşehir ilinin doğal kaynak potansiyelinin ekoturizm için yeterli olduğu ancak sahip olunan doğal kaynakların farkına varılmadığı doğal kaynaklara zarar verildiği gözlenmektedir. Bu bağlamda en yüksek oranda verim alabilmek için öncelikli ekoturizm kavramının yerel paydaşlar ve yerli halkın bilinçlendirilmesine yönelik birimlerin harekete geçerek eğitim verdikten sonra bölge kalkınmasını destekleyici tüm kurum ve kuruluşların işbirliği içinde herkese hitap edebilecek ve talebi en üst düzeyde karşılayabilecek planlama yapması, proje ve faaliyetlerin bölgedeki kurum ve kuruluşlarca uyumu içinde hayata geçirilmesinin ekoturizmin sürdürülebilirliği açısından da faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akil R (2016) Hizmet pazarlama karmasının medikal turizme uyarlanması, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Akmel J (1994) *Turizm İşletmelerinde Pazarlama Yönetimi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O. Yayınları, İstanbul.
- Akpınar E ve Bulut Y (2010) “Ülkemizde alternatif turizm dalı olan ekoturizm çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları”, Artvin: 3. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Artvin Çoruh Üniversitesi.
- Arslan H ve Şıkoğlu E (2017) Nevşehir kentinin potansiyel turizm mekânları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 43(5): 471-488.
- Arslan Y (2005) Erdek ve çevresinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13): 29-53.
- Artuğer S vd., (2013) Ta-tu-ta (tarım-turizm-takas) çiftliklerinin pazarlanması ve tanıtılması için öneriler. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi (International Journal of Social and Economic Sciences)*, 3(1): 01-05.
- Avcı M ve Yanardağ Ö (2012) Turizm sektöründe istihdam sorunları: Marmaris, Fethiye bodrum ilçeleri üzerine amprik bir inceleme. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(2): 39-62.
- Badoğlu G (2019) Fırtına deresi (Rize) havzasında ekoturizm. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Samsun.
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (2012) *Ekoturizm Sektör Raporu:7* (Eylül).
- Bay A ve Çalışkan V (2014) Uludağ yöresinde (Bursa) alternatif bir turizm türü olarak yayla turizmi. *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

- Belber B G (2018) *Ekoturizmde pazarlama çabaları ve turist davranışları* (Ankara: Detay Yayıncılık).
- Belber B G ve Erdoğan Y (2019) Çekirdek Kapadokya Bölgesinde atlı doğa yürüyüşü faaliyetlerine katılan turistik tüketicilerin profilini belirlemeye yönelik bir çalışma. *Business and Management Studies: An International Journal*. 7(4): 1155-1172.
- Belber B G ve Sözbilen G (2017) Yerel halk gözüyle turistik talebin kültürel mirasa etkisi: Kapadokya Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 59, 439-457.
- Berkmen H (2015) Avanos kültür varlıkları çalışması, Kapadokya bölgesinde suyun izi. *Megaron*, 10(4): 595-609.
- Bil E ve Yılmaz F (2017) Sakin Ada Gökçeada örneğinde ekoturizm. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4): 157-172.
- Bilgiç İ (2007) Sakarya Yaylalarının Turizm Açısından Pazarlanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya
- Bozok ve Özdemir Y (2011) Ekoturizm. *Turistik ürün çeşitlendirmesi* Editör: Nejdet Hacıoğlu N ve Avcı kurt C, 2. Basım. (Ankara: Nobel Yayıncılık).
- Brandon K (1996) Ecotourism and conservation: a review of keviissues. Environment department papers. *Toward Environmentally And Socially Sustainable Development Biodiversity Series*. Paper No:033.
- Buluk B ve Esitti B (2017) Çanakkale ilinin ekoturizm potansiyelinin swot analizi aracılığıyla değerlendirilmesi. *XIII. Uluslararası Katılımlı Ekoloji ve Çevre Kongresi*, Edirne.
- Burton F (1998) Can ecotourism objectives be achieved. *Annals Of Tourism Research*, 25(3): 757.
- Can M ve Üst Can Ç (2019) Kapadokya'da balon turizmi deneyimi ve kabul edilebilir risk durumu. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 188-198.
- Carlsen J (2007) A review of global wine tourism research, *Journal of Wine Research*, 15(1): 5-13.

- Çağlı I B (2012) Türkiye'de yerel kültürün turizm odaklı kalkınmadaki rolü: gastronomi turizmi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çakıcı A ve Harman S (2006) Kuş gözlemciliğinin önemi: Türkiye’de kuş gözlemcilerinin profili. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(2): 161-168.
- Çengel B B (2013) Kapadokya Bölgesi’ndeki butik otellerde konaklama nedenlerine yönelik bir araştırma Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çolak E (2010) Destinasyon bazında marka denkliği ve Doğu Karadeniz yaylalarının ekoturizm açısından marka denkliğine ilişkin bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Das M and Chatterjee B (2015) Ecotourism: A panacea or a predicament? *Tourism Management Perspectives*, 14: 3-16.
- Demir C ve Çevirgen A (2006) *Ekoturizm yönetimi*. (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım).
- Demir S (2015) Yerli turistlerin turizm pazarlamasına yönelik talep düzeylerini etkileyen faktörlerin yeniden satın alma davranışlarına etkisi: Sinop ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Çorum.
- Demirçivi B (2017) Göreme milli parkı ve Kapadokya kayalık bölgelerine ilişkin UNESCO raporu değerlendirmeleri ve öneriler. *Turizm Akademik Dergisi*, 4(2): 91-106.
- Diamantis D (1999) The concept of ecotourism: evolution and trends *current issues in tourism*, 2(2): 93-122.
- Doğan N Ö (2015) “Vza süper etkinlik modelleri ile etkinlik ölçümü: kapadokya’da faaliyet gösteren balon işletmeleri üzerine bir uygulama”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(1): 187-203.

- Doğancılı O (2017) Alternatif turizm bağlamında Göller Bölgesi ekoturizm değişim planının değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Dologlou N and Katsoni V (2016) ecotourism in protected areas, a literature review, *ECOCLUB.com Ecotourism*: 38.
- Donohoe H and Needham R (2006) Ecotourism: The Evolving Contemporary Definition. *Journal of Ecotourism*, 5(3): 192-210.
- Duran C (2012) Türkiye'de Dağlık Alanların Kırsal Turizm Açısından Önemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): 45-52.
- Erdal T (2018) Kapadokya Bölgesi konaklama yapılarının kullanıcı performans değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı. Kayseri.
- Erdoğan N (2003) *Çevre ve Ekoturizm*. (Ankara: Erk Yayınları).
- Erdoğan N (2005) Sürdürülebilirlik açısından Türkiye’de ekoturizm gerçeği. *Ekoloji Magazin Doğa, Çevre ve Kültür Dergisi*, 6: 36-41.
- Erdoğan N (2014) Ekoturizm, Turizm, Çevre ve Sürdürülebilirlik. *Sosyal Çevre Bilimleri*. 143-185. (Ankara: Siyasal Kitabevi).
- Ersun N ve Arslan K (2009) “Alternatif turizm çeşidi olarak Kapadokya Bölgesinde kongre turizmini geliştirme olanakları, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34: 139-164. Kayseri.
- Ersun N ve Arslan K (2011) Turizmde destinasyon seçimini etkileyen temel unsurlar ve pazarlama stratejileri, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 31(1) : 229 – 248.
- Eskin B, Tuncer M, Demirçivi B M (2017) Alternatif turizm çeşidi olarak ekolojik turizm: Hasan Dağı Örneği. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 9(3): 15-26.
- Evcil N (2011) Nevşehir ve yakın çevresinde sürdürülebilir turizm ekoturizm olanakları. *Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*. 17-26.

Fıfşkın R, Çakır E, Özkan E D (2016) Mavi bayrak uygulamasının önemi, ölçütleri ve ülkelere göre durum analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15): 224-247.

Gülyaz M E (2012) *Dünya Mirasında Kapadokya*.(İstanbul: Digital Dünyası).

Güngör Ş (2016) Alternatif turizm etkinliği ve ürün çeşitliliği oluşturmada atın kullanımı: *Nevşehir Örneği*. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 7(22): 81-99.

Haberal H (2015) *Turizmde alternatif ekolojik turizm- doğa turizmi kırsal turizm yayla turizmi*. (Ankara: Detay Yayıncılık).

[http:// www.hurriyet.com.tr](http://www.hurriyet.com.tr), (Erişim Tarihi:15 Eylül 2018).

[http:// www.kaphib.org](http://www.kaphib.org), (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018).

<http://nevsehir.bel.tr>, (Erişim Tarihi: 17 Kasım 2019).

<http://www.cappadociaonline.com/images/bolge1x.jpg>, (Erişim Tarihi: 22 Haziran 2019).

<http://www.fibhaber.com>, (Erişim Tarihi: 17 Kasım 2019).

<http://www.goktepe.net>, (Erişim Tarihi: 25 Kasım 2018).

<http://www.kulturportali.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 23 Ekim 2018).

<http://www.milliparklar.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2019).

<http://www.shgm.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 01 Ağustos 2019).

<http://www.bing.com>, (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2019).

<https://festivall.com.tr>, (Erişim Tarihi: 17 Kasım 2019).

<https://gastronomiturizm.wordpress.com>, (Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

<https://pubs.ext.vt.edu>, (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2019).

<https://tarimorman.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 22 Temmuz 2019).

<https://www.ahika.gov.tr>, (Erişim Tarihi:07 Aralık 2018).

<https://www.kesfetsene.com>, (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2018).

<https://www.ktb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018).

<https://www.kultur.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018).

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/nevsehir/genelbilgiler>, (Erişim Tarihi: 09 Eylül 2018).

<https://www.mevzuat.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2019).

<https://www.researchgate.net>, (Erişim Tarihi: 05 Şubat 2012).

<https://www.turcev.org/mavibayrak/ekotourism.html>, (Erişim Tarihi: 06 Nisan 2019).

İlker G (2012) Türkiye’de termal turizme hizmet veren konaklama işletmelerinde pazarlama karması elemanları: örnek bir alan araştırması, Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kahraman N ve Türkay O (2012) *Turizm ve Çevre* (Ankara: Detay Yayıncılık).

Kardeş N (2018) Sakarya ilinin ekoturizm açısından pazarlanabilirliği: sorunlar ve çözüm önerileri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Sakarya.

Kasalak M (2015) Dünyada ekoturizm pazarı ve ekoturizmin ülke gelirlerine katkıları. *Journal Of Recreation and Tourism Research*, 1(2): 20-26.

Kasalak M ve Akıncı Z (2015) Ekoturizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1): 230-239.

Kaypak Ş (2010) Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2): 93-114.

Kaypak Ş (2012) Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): 11-29.

Kerstetter D L, Hou J S, Lin C H (2004) Profiling Taiwanese ecotourist using a behavior approach. *Tourism Management*, 25 (3): 491-498.

Kızılaslan N ve Ünal T (2014) Tokat ilinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve swot analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 9:45-61.

Kiper T (2013) Role of ecotourism in sustainable development. Licensee In Tech. This is an open Access chapter distribute dunderthe terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0>),(773-802).

- Kiss A (2004) Is community-based ecotourism a good use of biodiversity conservation funds? *TRENDS in Ecology and Evolution*:19(5).
- Korat G (2003) Taş kapıdan taç kapıya Kapadokya. (1.Baskı). (İstanbul: İletişim Yayıncılık).
- Kozak M ve Bahçe S (2012) *Özel ilgi turizmi*. (Ankara: Detay Yayıncılık).
- Kurtoğlu R ve Temiz S (2018) Destinasyon pazarlaması kapsamında ekoturizm destinasyonu olarak Kapadokya Bölgesi'nin potansiyelinin yerli turistler tarafından değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(22): 89-108.
- Kuşlivan S ve İlhan İ (2011) Nevşehir'de turizm gelişiminin temel sorunları ve bazı öneriler. *1.Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*:81-93.
- Kuter N ve Ünal H E (2009) Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2): 146-156.
- Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2018) Dünya miras listesi. (Web sayfası: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miraslistesi.html>), (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2018).
- Lindberg K (1991) Policies for Maximizing Nature Tourism's Ecological and Economic Benefits. International Conservation Financing Project Working Paper, Washington: World Resource Institute.
- Mahvaran A (2012) Eco-Tourism and its architecture: a methodological framework for assessing progress towards sustainable development. Victoria University of Wellington.
- Morgül Ş (2014) Kırklareli ilinde ekoturizm olanakları. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4): 27-38.
- Nevşehir İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (2013) www.nevsehirtarim.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2018)
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü (2013) Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı. Nevşehir.

- Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü (2013) Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı 2013-2023.Nevşehir.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü (2013) Nevşehir Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı 2013-2023.Nevşehir.
- Özdönmez M, İstanbullu T vd., (1996) Ormancılık Politikası. İ.Ü. Yayın No: 3968, Orman Fakültesi Yayın No:435, İstanbul.
- Özgüç N (2015) *Turizm Coğrafyası* (İstanbul: Çantay Kitapevi).
- Sarı M, Reis S, Bayrak T, Yılmaz H M (2005) Ihlara Vadisindeki doğal ve tarihi yapının korunmasına yönelik risk haritasının çıkarılması ve vadi bilgi sisteminin oluşturulması, İstanbul: 2. *Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu*, 23-25.
- Savaş A (2013) Kapadokya Nevşehir Valiliği: <http://www.nevsehir.gov.tr/nevsehir/kapadokya/1.html>, (Erişim Tarihi: 20 Haziran 2019).
- Sayılan H (2015) Endemik bir bitki türü olan Muş lalesinin botanik turizmi amaçlı değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Selimoğlu Ö (2004) Dünyada ve Türkiye’de ekoturizm. İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi Yayınları.
- Sevindi C (2013) Ekoturizm ve kuş gözlemciliği açısından Kuyucuk Gölü kuş cenneti (Arpaçay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi*, 61: 63-76.
- Sharpley R (2006) Ecotourism: a consumption perspective. *Journal of Ecotourism*; 5(1): 7-22.
- Şafak İ (2003) Türkiye’deki av turizmi uygulamalarının özel avlak işletmelerine etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, (2): 133-148.
- Şamiloğlu F ve Serin-Karacaer S (2011) “Kapadokya yöresinin turizm potansiyeli ve Türkiye ekonomisindeki yeri”, I. Uluslararası Nevşehir Tarihi ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 3: 129-150, Nevşehir.

- Şekercioğlu Ç H (2002) Impacts of birdwathcing on human and avian communities, *Enviromental Conversation*, 29(3): 282-289.
- Şengöz Ş (2018) Sürdürülebilir turizm kapsamında Dikili'nin ekoturizm potansiyelinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ekoturizm Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Şengül S ve Genç K (2016) Güzel atlar diyarına yolculuk: Kapadokya bölgesine yüksek gelirli turist çekimine yönelik bir değerlendirme. 2. *Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Nevşehir.
- T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı (2011) *Kapadokya Bölgesi Turizm Çalıştay Saha Çalışmaları Raporu*, (Nevşehir: Nevşehir Yatırım Destek Ofisi).
- T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı (2014) *Kapadokya'da turizm yatırım olanakları raporu*, (Nevşehir: Nevşehir Yatırım Destek Ofisi).
- Tekin Ö (2016) Alternatif Bir turizm türü olarak yayla turizmi ve Bozkır İlçesinin potansiyelinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır*, 1093-1108.
- Tekin Ö (2017) Ekoturizm açısından Konya ili doğa yürüyüşü rotaları üzerine bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3): 1624-7215.
- Temiz S (2016) Kapadokya Bölgesi'nin ekoturizm potansiyelinin yerli turistler tarafından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yozgat.
- Tetik N (2012) Turist rehberlerinin ekoturizm alanındaki yeterliliklerinin önem-performans analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management*, 9 (3): 6-24.
- Ties (2011) Description and Ecotourism Principles. web sitesi: <http://www.ecotourism.org>, (Erişim Tarihi: 20 Haziran 2019).
- Tisdell C (1996) Ecotourism, Economics, and the Environment: Observations from China. *Journal of Travel Research*, 34(4):11-19.
- Topal T ve Doyuran V (1997) Engineering geological properties and durability assessment of the Cappadocian tuff. *Engineering Geology* 47(1-2): 175-187.

- Topay M ve Koçan N (2009) Kamping / çadırli kamp için alan seçim kriterlerinin belirlenmesi ve Bartın-Uluyayla'da örnek bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri*, (1): 116-128.
- Ulusoy H (2016) Muğla ili av turizminin ilin ekonomisi ve kırsal kalkınması üzerindeki etkisinin irdelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6(2): 52-57.
- Usta Ö (2008) *Turizm genel yapısal yaklaşım* (Ankara: Detay Yayıncılık).
- Üzümcü O ve Koç B (2017) Ekolojik turizm kavramı: Fethiye Örneği. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 10(1): 14-19.
- Yalçın G (2007) Çiftlik İlçesi (Niğde) Doğal kültürel coğrafya araştırmaları ve ekoturizm. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Yavuz M (2011) Afyonkarahisar-Sandıklı ilçesi Akdağ Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi, T.C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Yaylı A ve Sürücü Ö (2016) *Özel ilgi turizmi*. (Ankara: Detay Yayıncılık).
- Yıldırım A ve Şimşek H (2008) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. baskı). (Ankara: Seçkin Yayıncılık).
- Yılmaz H (2008) Turizm çeşitlendirmesi kapsamında ekoturizmin ürünü olarak tatil çiftlikleri: Türkiye'deki tatil çiftliklerine yönelik SWOT analizi. Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Afyon.
- Yurcu G ve Kasalak M (2016) Ekoturizm kapsamında turistik ürün çeşitlendirmesi: Aydın ili Sultanhisar ilçesi örneği. *Türk Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1): 46-51.
- Yüncü H (2010) Sürdürülebilir turizm açısından gastronomi turizmi ve Perşembe Yaylası. Aybastı Kabataş kurultayı: yerel değerler ve yayla turizmi içinde, 28-34. Şengel, S. (Edt.) (Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık).
- Zorlu K (2014) Aksaray-Ihlara Vadisi'nde ekoturizm. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İzmir.

EKLER

Ek 1. Derinlemesine Mülakat Soruları

Mülakatların gerçekleştirildiği katılımcılara Bilgiç (2007)'nin yılında bir çalışmada kullandığı soru formundan ve Orman Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğüne, hazırlanan Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planından (2013-2023) ekoturizme uyarlanarak oluşturulan 20 soru yönetilmiş ve katılımcıların yanıtları doğrultusunda sorular çeşitlendirilmiştir:

1. İl/İlçe ekonomisini geliştirebilmek için belirlediğiniz hedefleriniz arasında ekoturizm var mı?
2. İl/İlçede bulunan ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yürütülen projeler yeterli midir? Kurumsal olarak ekoturizme yönelik projeleriniz var mıdır? Nelerdir?
3. İl/İlçede bulunan doğal alanlarının ekoturizmi açısından değerlendirilebilmesi için vizyon ve hedefleriniz nelerdir?
4. İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilirliği ne düzeydedir?
5. İl/İlçede ekoturizme yönelik faaliyetleri tatmin edici düzeyde buluyor musunuz?
6. İl/İlçede ne tür ekoturizm faaliyetleri geliştirilebilir?
7. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarına ziyaretçi ilgisi istenilen seviyede midir?
8. Ekoturizm alanlarına gelen ziyaretçiler hangi amaçlarla bu alanlarını ziyaret etmektedirler?
9. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarının altyapı ve üstyapı olanaklarını yeterli buluyor musunuz?
10. İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarında düzenlenen organizasyonlarda görev alıyor musunuz? Hangi konularda görev üstleniyorsunuz?
11. İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesini engelleyen sorunlar nelerdir?
12. İl/İlçeye gelen turistlerin ekoturizm alanlarına yönelik eleştirileri ve düzeltilmesini istediği noktalar var mıdır?

13. Ekoturizm açısından Kapadokya Bölgesinin (Nevşehir İlinin) zenginliklerinin maksimum fayda sağlanması için atılması gereken adımlar sizce nelerdir?
14. İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanların ekoturizm ile ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz?
15. İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanlara ekoturizme ilişkin eğitim verilmekte midir?
16. İl/İlçede ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetleriniz oldu mu? Ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?
17. İl/İlçedeki ekoturizm faaliyetlerinin Kapadokya Bölgesin tanımına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?
18. İl/İlçede ekoturizme yönelik yasal düzenlemeler var mı? İl/İlçedeki yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?
19. İl/İlçede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri sürdürülebilir nitelikte midir?
20. Yöre halkının ekoturizme bakış açısı nedir ve ekoturizme etkin bir şekilde katılımı nasıl gerçekleşebilir?

Ek 2. Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Nevşehir İlinin Ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir çalışmadır. Çalışmanın amacı, katılımcıların Ekoturizme yönelik tutum ve eğilimleriyle ilgili bilgi toplamaktır. Çalışmaya katılım tamimiyle gönüllülük temelinde olmalıdır. Mülakatta, sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamimiyle gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir; elde edilecek bilgiler bilimsel yayımlarda kullanılacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Ad Soyad:

Tarih

----/----/----

E-posta Adresi:

İmza

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Hasene Nur EĞRİBAŞ

Uyruğu: T.C.

Doğum Yeri ve Tarihi: Ankara/ 08.12.1994

Tel: 0505 938 06 48

E-posta: hasenenuregribas@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2016
Lise	Ürgüp Kız Teknik ve Meslek Lisesi	2012

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2016	Gazi Osman Paşa Orta Okulu	İngilizce Öğretmenliği
2017	Mio Mianco Otel	Resepsiyonist
2017-2019	NHVÜ Uset Hotel	İnsan Kaynakları Müdürü

YABANCI DİL

İngilizce